

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ
ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΠΟ ΤΟ 1955 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΑΛΙΝΑ ΧΥΖ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ
ΒΟΥΛΤΣΟΥ ΑΘΗΝΑ
ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΠΙΛΟΓΗΣ

2891

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

1.2 ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

1.2.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

1.2.2 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

1.2.3 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

1.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

1.3.1 Η ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

1.3.2 ΜΗ ΣΩΣΤΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

1.3.3 ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

2.2 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

2.3 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

2.4 ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

**2.5 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ – ΑΝΕΡΓΙΑ

3.1 Η ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

- 4.1 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ**
- 4.2 ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ**
- 4.3 ΣΤΑΘΜΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ**
- 4.4 ΠΗΓΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΙΜΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

- 5.1 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1955 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ**
- 5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ Δ.Τ.Κ. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1955-1974**
- 5.3 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1973-1984**
- 5.4 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1985**
- 5.5 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1990- 1996**
- 5.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΑΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ 1998**
- 5.7 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ**
- 5.8 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ 1998- 1999**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

- 6.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ**
- 6.2 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**
 - 6.2.1 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ**
 - 6.2.2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ**
 - 6.2.3 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΤΙΚΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ**
 - 6.2.4 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ**
- 6.3 ΜΕΤΡΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ**
- 6.4 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΑΤΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**
- 6.5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εξετάζει ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία κάθε κράτους: Τον πληθωρισμό, που σαν φαινόμενο αποτελεί πάντα το επίκεντρο των οικονομικών εξελίξεων και συχνά αποτελεί φαινόμενο προς ανάλυση.

Με την εργασία μας προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε τις βασικές πτυχές του σοβαρότατου αυτού προβλήματος, ώστε ο αναγνώστης να μπορέσει να κατανοήσει και να ενημερωθεί για το θέμα του πληθωρισμού κατά τρόπο ουσιαστικό.

Ειδικότερα εξετάζουμε την πορεία του πληθωρισμού στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1955 έως και σήμερα καθώς επίσης προσθέτουμε και κάποιες μελλοντικές προβλέψεις για την πορεία του πληθωρισμού τα επόμενα χρόνια.

Την εργασία μας την έχουμε χωρίσει σε έξι κεφάλαια:

-Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά για την έννοια του πληθωρισμού, ποιες είναι οι αιτίες του που συντελούν στην εμφάνιση του μέσα στην οικονομία, καθώς επίσης και τις συνέπειες του.

-Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα είδη του πληθωρισμού με αναλυτική περιγραφή τους.

-Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη σχέση του πληθωρισμού με την ανεργία.

-Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του Δείκτη τιμών καταναλωτή, από ποιες κατηγορίες αποτελείται, και με ποιο τρόπο επιτυγχάνεται η μέτρηση των τιμών.

-Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά για την εμφάνιση του υψηλόρυθμου πληθωρισμού στην Ελληνική Οικονομία, ενώ στην συνέχεια ακολουθεί μια λεπτομερής αναφορά για την εξέλιξη του πληθωρισμού, και ειδικότερα της διακυμάνσεις του δείκτη τιμών καταναλωτή, από το 1955 έως σήμερα.

-Στο έκτο κεφάλαιο αναφερόμαστε στα είδη των πολιτικών που λειτουργούν στην οικονομία της χώρας, και με ποίους τρόπους εφαρμόζονται.

-Τέλος, έχουμε παραθέσει ένα παράρτημα με πίνακες και διαγράμματα, για να αποδοθεί και σχηματικά η πορεία του πληθωρισμού στην Ελλάδα αλλά και σε σύγκριση με κάποιες άλλες χώρες της Ε.Ο.Κ.

Προσπαθήσαμε να κάνουμε μια αντικειμενική παρουσίαση του φαινομένου του πληθωρισμού ώστε, να υπάρξει μια υπεύθυνη και σωστή ενημέρωση.

Είναι απαραίτητο επίσης να αναφέρουμε ότι τόσο η καθηγήτρια-εισηγήτρια του θέματος κα Αλίνα Χυζ, όσο και οι αρμόδιες υπηρεσίες μας βοήθησαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την πραγματοποίηση της ερευνας μας. Θα θέλαμε προς όλους αυτούς να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα όπως και άλλες χώρες του κόσμου, εξακολουθεί να βρίσκεται μπροστά σε κρίσιμα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν με σύνεση και αποφασιστικότητα. Η έξαρση των πληθωριστικών πιέσεων, κυρίως στη δεκαετία του 70, καθώς και στις αρχές της δεκαετίας του 80, έχει θέσει με μεγαλύτερη έμφαση το πρόβλημα της αντιμετώπισης του πληθωρισμού, που υποσκάπτει τη σταθερότητα της Ελληνικής Οικονομίας. Έτσι η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί από τα σωρευτικά αποτελέσματα του πληθωρισμού κινδυνεύει να δημιουργήσει προβλήματα στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας.

Ακόμα, ο πληθωρισμός ανακατανέμει άδικα και αυθαίρετα το εθνικό εισόδημα καταδικάζοντας σε εξαθλίωση ορισμένες τάξεις του πληθωρισμού. Επίσης λόγω της αποσταθεροποίησης της οικονομίας που προκαλεί ο πληθωρισμός παρατηρείται μείωση των επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας καθώς και αύξηση στην εισαγωγή ξένων αγαθών, υπονομεύοντας έτσι το ισοζύγιο πληρωμών.

Εν όψει της σοβαρότητας του προβλήματος και των συνεπειών του για όλους τους τομείς της οικονομίας και εν όψει των Κυβερνητικών προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση του, εμείς, στα πλαίσια της εργασίας μας για την αντικειμενική μελέτη του πληθωρισμού στην Ελληνική οικονομία προσπαθούμε να αναλύσουμε το οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό αυτό φαινόμενο. Η εργασία αυτή είναι το αποτέλεσμα της προσπάθειας μας, της διερεύνησης και μελέτης του πληθωρισμού, των προβλημάτων που δημιουργεί, τους οικονομικούς δείκτες που επηρεάζει, των συνεπειών σε τομείς του εισοδήματος και της περιουσίας.

Τέλος μια ανάλυση του Δείκτη τιμών καταναλωτή από το 1955 έως και σήμερα θα βοηθήσει να δούμε τους λόγους -αιτίες που οδήγησαν στις αυξομειώσεις αυτού, και να αποκτήσουμε την εμπειρία και γνώση για να προβλέψουμε στην συνέχεια την μετέπειτα πορεία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Πάνω στο θέμα πληθωρισμός, έχουν δοθεί κατά καιρούς -από διάφορους οικονομολόγους-αρκετοί ορισμοί έννοιες του τι σημαίνει πληθωρισμός.

Εμείς αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές, πιστεύοντας ότι αποτελούν τις αντιπροσωπευτικότερες για τον προσδιορισμό του πληθωρισμού.

-Σαν πληθωρισμός ,σύμφωνα με τον JACQUES LECAILLION και το βιβλίο του «ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ»,ορίζεται η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών.

Κατά τον ίδιο συγγραφέα ένας άλλος ορισμός του πληθωρισμού είναι ο εξής:

-Πληθωρισμός είναι η μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος.

-Ως πληθωρισμός τέλος ,κατά τον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΡΛΙΡΑ από το βιβλίο του«ΘΕΩΡΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ»,είναι η διάταξη της ισορροπίας της προσφοράς και της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω αρκετοί οικονομολόγοι ταυτίζουν όταν οι τράπεζες δανειοδοτούν επιχειρήσεις ή ιδιώτες ,η όταν το κράτος χρηματοδοτεί το έλλειμμα τον πληθωρισμό με την υπερβολική κυκλοφορία του χρήματος.Έτσι του προϋπολογισμού μέσω της Κεντρικής Τράπεζας τότε, το κυκλοφορούν χρήμα αυξάνει και η πληθώρα αυτή του χρήματος δημιουργεί πληθωρισμό Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι οι πολίτες έχουν στη διάθεσή τους επαρκή χρηματικά αποθέματα και αυξάνουν την ζήτηση αγαθών.

Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω αρκετοί οικονομολόγοι ταυτίζουν όταν οι τράπεζες δανειοδοτούν επιχειρήσεις ή ιδιώτες, η όταν το κράτος χρηματοδοτεί το έλλειμμα τον πληθωρισμό με την υπερβολική κυκλοφορία του χρήματος. Έτσι του προϋπολογισμού μέσω της Κεντρικής Τράπεζας τότε, το κυκλοφορούν χρήμα αυξάνει και η πληθώρα αυτή του χρήματος δημιουργεί πληθωρισμό. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι οι πολίτες έχουν στη διάθεσή τους επαρκή χρηματικά αποθέματα και αυξάνουν την ζήτηση αγαθών.

Όμως όταν στην αγορά υπάρχει ανεπάρκεια παραγωγή, που η ανεπάρκεια οφείλεται στη μη σωστή χρησιμοποίηση, εκμετάλλευση των παραγωγικών συντελεστών της οικονομίας σε μακροχρόνια βάση, τότε η προσφορά αγαθών δεν φθάνει να καλύψει την υπερβολική ζήτηση αγαθών. Έτσι λόγω της ανισορροπίας μεταξύ ζήτησης και προσφοράς αγαθών έχουμε άνοδο των τιμών.

Η υπερβολική έκδοση χαρτονομίσματος μπορεί ενδεχομένως να παρασύρει τις τιμές προς τα πάνω αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις ρίχνουν στην αγορά, ύστερα από μια περίοδο περιορισμένων πωλήσεων, σημαντικά αποθέματα προϊόντων διαθέτοντας τα άμεσα στους αγοραστές.

Έτσι η αυξημένη ζήτηση των αγαθών από το μέρος των αγοραστών αντιμετωπίζεται με τα αποθέματα των αγαθών των επιχειρήσεων, και όχι με αυξήσεις στις τιμές των διαφόρων αγαθών. Στο σημείο αυτό μπορούμε να τονίσουμε το φαινόμενο του ελεγχόμενου πληθωρισμού. Όταν λέμε ελεγχόμενο πληθωρισμό εννοούμε την περίπτωση εκείνη κατά την οποία, οι διάφορες κατηγορίες αγοραστών διαθέτουν σημαντικές ποσότητες χρήματος, που όμως δεν έχει αντίκρουσμα στην παραγωγή τότε δημιουργείται μία ανισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς αγαθών, η οποία όμως δεν οδηγεί σε αύξηση των τιμών των αγαθών, λόγω των περιοριστικών μέτρων που έχουν επιβληθεί στις τιμές από το κράτος.

Γεγονός είναι ότι οι αναλύσεις των οικονομολόγων και των κρατικών υπηρεσιών στο θέμα του πληθωρισμού, βασίζονται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους σε μετρήσεις. Οι μετρήσεις αυτές αφορούν την εξέλιξη του τιμάριθμου.

Η εξέλιξη του τιμάριθμου εξαρτάται από τη συμπεριφορά του κάθε προϊόντος που έχει επιλεγεί χωριστά και από τη σημασία που αποδίδουν σε αυτές οι καταναλωτές. Είναι φανερό ότι το κακό που πρέπει να θεραπευτεί είναι: η άνοδος του μέσου επιπέδου τιμών και ότι ο πληθωρισμός δεν υπάρχει όσο το επίπεδο των τιμών παραμένει σταθερό. Επομένως ο πληθωρισμός είναι αντίθετος από τη σταθερότητα, η οποία προϋποθέτει πολύ μικρές πληθωριστικές τάσεις. Στην πραγματικότητα απόλυτη σταθερότητα δεν υπάρχει και απόδειξη είναι ότι συχνά μιλάμε για σχετική σταθερότητα των τιμών, είτε εννοώντας ότι η άνοδος τους σε μια χρονική περίοδο είναι μικρότερη από τις ανατιμήσεις στο εσωτερικό της χώρας είναι κατώτερες από εκείνες στο εξωτερικό.

1.2 ΑΙΤΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Η κοινή γνώμη καταδικάζει με απόλυτη ομοφωνία τον πληθωρισμό. Τα κόμματα, τα εργατικά συνδικάτα, οι επιχειρήσεις οι Καταναλωτές επιμένουν στην ανάγκη να διατηρηθεί η αξία του νομίσματος και απαιτούν από τις κυβερνήσεις τη λήψη σταθεροποιητικών μέτρων.

Τα αίτια της ομώνυμης αυτής στάσης είναι ποικίλα:

Άλλοι υπογραμμίζουν τις αρνητικές συνέπειες της ανόδου των τιμών στην οικονομική δραστηριότητα ή την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων στο εξωτερικό.

Άλλοι πάλι ανησυχούν για τις απώλειες των αποταμιευτών που οι οικονομίες τους χάνουν γρήγορα την αξία τους.

Άλλοι επισημαίνουν τις επιπτώσεις της ανόδου του κόστους ζωής στις χαμηλόμισθες κοινωνικές ομάδες.

Όμως οι διαφωνίες γίνονται ακόμη μεγαλύτερες όταν επιχειρείται ο εντοπισμός των αιτιών που προκαλούν τον πληθωρισμό. Έτσι οι οικονομολόγοι και τα κόμματα προτείνουν ανάλογα με τις διαλογικές τους αρχές διαφορετικές μορφές τακτικής.

Κατά τον ίδιο τρόπο η εισροή χρυσού ή ξένου συναλλάγματος που οδηγεί σε αύξηση των κρατικών αποθεμάτων μπορεί να προκαλέσει πληθωρισμό. Οι ντόπιοι και ξένοι κάτοχοι κεφαλαίων σε ξένο συνάλλαγμα, οι εξαγωγικές επιχειρήσεις, τα ξενοδοχεία που αποδέχονται ξένους τουρίστες μετατρέπουν το συνάλλαγμα σε εγχώριο χρήμα και το τοποθετούν στις τράπεζες.

Οι τράπεζες με την σειρά τους τροφοδοτούν τα δάνεια και τις αυξημένες δαπάνες. Έτσι το πλεόνασμα του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών μεταφράζεται σε αντίστοιχη αύξηση των αποθεμάτων χρυσού ή συναλλάγματος και επομένως σε αύξηση του κυκλοφορούντος χαρτονομίσματος.

Αντίστροφα κάθε έλλειμμα προκαλεί περιορισμό της κυκλοφορίας του χρήματος. Έτσι είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός που οφείλεται στις υψηλές δαπάνες αργά ή γρήγορα θα ανακοπεί αν σταματήσει η τροφοδοσία του από την υπερβολική κυκλοφορία χαρτονομίσματος.

Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να επισημανθεί μία συγκεκριμένη δυσκολία. Αν το υπερβολικό χρήμα αρκούσε για να εξηγήσει την άνοδο των τιμών, η μείωσή του θα έπρεπε λογικά να επαναφέρει τις τιμές στα αρχικά τους επίπεδα ενώ θα ήταν δυνατή ακόμα και η πτώση τους.

Αλλά η πείρα διδάσκει ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Στην εποχή μας σπάνια πέφτουν οι τιμές ενώ ο περιορισμός των πιστώσεων μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στις επιχειρήσεις πριν από την ανάσχεση του πληθωρισμού.

Δημιουργείται επομένως ο κίνδυνος των πτωχεύσεων και των απολύσεων και η κρατική παρέμβαση παραλύει συνήθως μπροστά στην απειλή της ανεργίας.

1.2.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

Αν περιοριστούμε στην κλασσική θεωρία η άνοδος των τιμών προκαλείται από τον τρόπο εφαρμογής του γνωστού νόμου της προσφοράς και της ζήτησης. Η άνοδος των τιμών προκαλείται βασικά από τον τρόπο εφαρμογής του γνωστού τιμάριθμου όταν η ζήτηση των αγοραστών στους τύπους που προσφέρονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ξεπερνά την προσφορά των παραγωγών σε μια δεδομένη τιμή.

Το κλειδί του φαινομένου βρίσκεται λοιπόν στην υπερβολική αύξηση της ζήτησης και των δαπανών σε σχέση με τις άμεσες δυνατότητες της παραγωγής. Οι αυξημένες δαπάνες των αγοραστών οφείλονται ουσιαστικά στην υπερβολική έκδοση χαρτονομίσματος αφού είναι φανερό ότι μόνο η δυνατότητα διαθέσεως μεγάλης ποσότητας χρήματος επιτρέπει στις διάφορες κατηγορίες αγοραστών κάθε είδους προϊόντων να πληρώνουν ακριβότερα τα διάφορα αγαθά τα οποία ζητούν .

Η υπερβολική έκδοση χαρτονομίσματος έχει διάφορες αιτίες: Πρώτα - πρώτα μπορεί το κράτος όταν δεν είναι σε θέση να ισοσκελίσει τα έσοδα και τα έξοδά του να ζητά προκαταβολές από την κεντρική τράπεζα για να καλύψει έτσι το έλλειμμα του προϋπολογισμού του.

Με την τακτική αυτή εισρέουν στην οικονομία ποσά που δεν προέρχονται από δημιουργία πλούτου και που τροφοδοτούν δαπάνες χωρίς αντίκρυσμα από την πλευρά της παραγωγής. Αν υπάρχει πλήρης απασχόληση εργατικών χεριών η αδυναμία της παραγωγής να ανταποκριθεί στην αύξηση των δαπανών θα προκαλέσει άνοδο των τιμών των αγαθών.

Έτσι ακόμη δυνατόν όταν η οικονομία ευημερεί και η ανάπτυξη είναι ταχύρυθμη να γίνονται νέες επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό από τις επιχειρήσεις ή να υπερθερμαίνεται ο τομέας της κατοικίας με τραπεζικά δάνεια.

1.2.4 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Στον σύγχρονο κόσμο μας νέοι παράγοντες πληθωρισμού ήρθαν να προστεθούν στα νομισματικά αίτια της ανόδου των τιμών. Παράγοντες που περιπλέκουν την ανάλυση του πληθωρισμού.

Πολλοί σύγχρονοι οικονομολόγοι αποδίδουν βασικά την άνοδο των τιμών στην συνδυασμένη δράση των μεγάλων επιχειρήσεων των εργατικών συνδικάτων και αγροτικών συνεταιρισμών, των εμπόρων και ελεύθερων επαγγελματιών που προσπαθούν συνεχώς να αυξήσουν τα εισοδήματά τους.

Η συνδυασμένη αυτή δράση προκαλεί αύξηση του κόστους παραγωγής και των τιμών πώλησεως των προϊόντων, ακόμα και στην περίπτωση που οι δαπάνες των αγοραστών δεν είναι υπερβολικές.

Στους περισσότερους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας οι συλλογιστικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ εργοδοτών και σωματείων εργαζομένων προβλέπουν κατώτατα όρια αμοιβών κάτω από τα οποία δεν είναι δυνατή η προσφορά απασχολήσεως. Τα σωματεία δεν δέχονται σε καμία περίπτωση μείωση των ορίων αυτών οποιαδήποτε και αν είναι η γενικότερη οικονομική κατάσταση.

Εξάλλου το ίδιο το κράτος για λόγους κοινωνικής πολιτικής μαθώνει και αυτό κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Από την πλευρά τους οι περισσότερες βιομηχανικές επιχειρήσεις καθορίζουν τις τιμές πωλήσεως των προϊόντων τους υπολογίζοντας το μέσο κόστος και προσθέτοντας ένα ποσοστό για την κάλυψη των πάγιων εξόδων και την εξασφάλιση κέρδους επειδή τα έξοδα παραγωγής δεν είναι δυνατόν να συμπίεστούν λόγω της ακαμψίας των μισθών και των άλλων επιβαρύνσεων αυτή η μέθοδος καθορισμού της τιμής απαγορεύει κάθε μείωση.

Ακόμα πολλές επιχειρήσεις επιδιώκουν να εξασφαλίσουν από τις τιμές πώλησης ένα περιθώριο αυτοχρηματοδότησης των νέων επενδύσεών τους.

Επίσης όταν μια επιχείρηση έχει προβλήματα και η μείωση των πωλήσεων την αναγκάζει να περιορίσει την παραγωγή της , η κατανομή της αποσβέσεως των επενδύσεων σε λιγότερα προϊόντα ανεβάζει το κόστος ανά παραγόμενη μονάδα με συνέπεια να περιορίζονται ακόμα περισσότερο οι δυνατότητες μείωσης των τιμών πώλησεως.

Τέλος στις αγορές ορισμένων προϊόντων κυριαρχούν μερικές μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που δεν επηρεάζονται από τις συνθήκες που επικρατούν στις χώρες όπου λειτουργούν οι θυγατρικές τους , ούτε είναι δυνατόν να ελεγχθούν από τις κυβερνήσεις τους .Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν πολύ μεγαλύτερη ελευθερία στον καθορισμό των τιμών των προϊόντων τους από τις κλασσικές επιχειρήσεις.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η μείωση της τιμής παραγωγής αποκλείεται. Παράλληλα επικρατεί η τάση να προστίθεται στην τιμή αυτή το περιθώριο κέρδους των ενδιάμεσων σταδίων εκπορεύσεως με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η μείωση της τιμής λιανικής πώλησης των κυριότερων ειδών λαϊκής κατανάλωσης ακόμα και όταν περιορίζεται η ζήτηση των αγαθών.

Με αυτές τις προϋποθέσεις είναι φυσικό όταν οι δαπάνες που γίνονται από τους καταναλωτές για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών αυξάνουν, να ανεβαίνουν τελικά και οι τιμές. Αλλά αν αργότερα οι δαπάνες αυτές περιοριστούν δεν είναι δυνατή πλέον η μείωση των τιμών εξαιτίας της αντιστάσεως των διαφόρων κοινωνικών ομάδων στον περιορισμό των εισοδημάτων τους.

1.2.3 ΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Στα πρώτα στάδια της οικονομικής ανάπτυξης στις λιγότερο αναπτυγμένες- χώρες σήμερα ή στην Ευρώπη του περασμένου αιώνα παρατηρείται το φαινόμενο : το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού να ακολουθεί τις παραδοσιακές δομές και να μην ελπίζει πως οι συνθήκες ζωής είναι δυνατόν να βελτιωθούν.

Αυτή η αποδοχή της κρατούσης τάξεως των πραγμάτων μπορεί να χαρακτηριστεί «κοινωνική παθητικότητα». Αντίθετα το χαρακτηριστικό των αναπτυγμένων οικονομιών είναι η συνεχής και σταθερή διεύρυνση των διαθέσιμων πόρων και μαζί των κοινωνικών διεκδικήσεων.

Η αντίθεση αυτή είναι επιφανειακή. Η επιθυμία για βελτίωση των συνθηκών ζωής συνδέεται στην ουσία με την τεχνολογική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη.

Με την διαρκή ανικανοποίηση των ατόμων που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες κοινωνίες σε αντίθεση με τις παραδοσιακές που δεν επιδιώκουν τη συνεχή διεύρυνση των αναγκών τους δεν θα υπήρχε οικονομική και κοινωνική πρόοδος.

Συνέπεια της πρόόδου και της αναπτύξεως είναι ο πολλαπλασιασμός των διεκδικήσεων. Καθώς η ανάπτυξη προχωρεί δημιουργούνται συνεχώς όλο και περισσότερες ευκαιρίες και αιτίες διεκδικήσεων και εμφανίζονται όλο και περισσότερες οργανωμένες ομάδες που παρακολουθούν μονίμως τη σχέση ανάμεσα στα εισοδήματα των μελών τους και τα εισοδήματα των άλλων κατηγοριών εργαζομένων και διαμαρτύρονται σε περίπτωση ενδεχόμενων μειώσεων.

Η συνεχής αυτή σύγκριση συνδέεται με την ίδια τη φύση της σύγχρονης οικονομίας αρκεί να συνδυάζεται με την ύπαρξη δημοκρατικών θεσμών. Η κατάσταση των συνεχώς κοινωνικών συγκρούσεων προϋποθέτει μια συμμαχία ανάμεσα στη δημοκρατία και των τεχνολογικό πολιτισμό. Για να περισταλούν οι διεκδικήσεις απαιτείται προσφυγή σε ουσιαστικά μέσα πολιτικού καταναγκασμού που δεν είναι βέβαια ότι μακροπρόθεσμα θα έχει καλά αποτελέσματα.

Η κατάσταση αυτή είναι φυσικό να προκαλεί διαμάχες, απεργίες και κοινωνικές κρίσεις που αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της παραγωγής. Το πιο πιθανό είναι, η ικανοποίηση των διεκδικήσεων να προκαλέσει αύξηση εισοδημάτων μεγαλύτερη από τις άμεσες δυνατότητες της παραγωγής καθώς και άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών με τη μορφή πληθωρισμού κόστους.

Ο σύγχρονος πληθωρισμός είναι σε σημαντικό βαθμό κάτι ανάλογο αν όχι κάτι περισσότερο από έναν απλό οικονομικό μηχανισμό. Στις αναπτυγμένες χώρες συνδέεται με τις οργανωμένες δομές και την κοινωνική συμπεριφορά.

Ο πληθωρισμός εξελίσσεται συνήθως βραδύτερα στις χώρες όπου η έννοια- τις πειθαρχίας συμβαδίζει με την συλλογική επιθυμία για πρόοδο.

Αντίθετα ο ρυθμός του είναι ταχύτερος σε χώρες όπου η προσπάθεια οικονομικής ανάπτυξης δεν υποβοηθείται από κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες, ικανές να ελέγξουν τις απαιτήσεις τους και να μη μετατρέψουν τις κοινωνικές διεκδικήσεις σε αναρχικές εκδηλώσεις.

1.3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

1.3.1 Η ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Με τη συνεχή αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών ο εξωτερικός τομέας της οικονομίας επηρεάζεται αρνητικά.

Οι τιμές των ξένων προϊόντων γίνονται φθηνότερες σε σχέση με τις τιμές των εγχώριων προϊόντων, με αποτέλεσμα οι εξαγωγές να μειώνονται και οι εισαγωγές να αυξάνουν.

Αυτό όμως σημαίνει έλλειμμα στο ισοζύγιο του εμπορίου, πράγμα που υπονοεί ότι τα συναλλαγματικά αποθέματα της Κεντρικής Τράπεζας μειώνονται.

Μια συνεχή διεύρυνση του ελλείμματος μπορεί να δημιουργεί τάσεις ύφεσης μέσα στην οικονομία της χώρας σε συνάλλαγμα καθώς αυτή λόγω του περιορισμένου όγκου συναλλάγματος της , το δανείζεται από το εξωτερικό .

Αποτέλεσμα αυτού θα είναι αργά ή γρήγορα η χώρα να προσφύγει στην υποτίμηση του νομίσματός της, πράγμα όμως το οποίο πυροδοτεί τον πληθωρισμό και ανακατατάσσει το εισόδημα.

1.3.2 ΜΗ ΣΩΣΤΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Καθώς οι επιχειρήσεις αρχίζουν να διαπιστώνουν ότι ο πληθωρισμός είναι ένα φαινόμενο που δεν πρόκειται να σταματήσει στο άμεσο μέλλον , κάνοντας ορθολογικές προβλέψεις , αρχίζουν να υποκαθιστούν το χρήμα τους με αποθέματα αγαθών .

Επειδή προβλέπουν ότι οι τιμές στο μέλλον θα είναι υψηλότερες , αποθηκεύουν τα αγαθά τους αντί να τα πουλούν έτσι ώστε στο άμεσο μέλλον να τα πουλήσουν σε υψηλότερες τιμές και έτσι να απολαύσουν υψηλότερα κέρδη. Ωστόσο αυτή η υποκατάσταση έχει ως αποτέλεσμα την συσσώρευση αποθεμάτων και κατά συνέπεια την μείωση των πραγματικών επενδύσεων και της απασχόλησης.

Η μείωση δε της προσφοράς λόγω της αύξησης των αποθεμάτων από τη μία και η ανάληψη επενδύσεων, που κάτω από συνθήκες σταθερότητας δεν θα είχαν αναληφθεί , δημιουργεί κακή κατανομή των παραγωγικών πόρων που επιβραδύνουν το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης της οικονομίας. Έχουμε δηλαδή ζημία παραγωγικών πόρων στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να υποκαταστήσουν το χρήμα τους με πόρους .

Συνήθως οι επενδύσεις που αναλαμβάνουν οι ιδιώτες κάτω από συνθήκες πληθωρισμού είναι η επέκταση σε εμπράγματα περιουσία ή σε χρυσό.

1.3.3 ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Είναι δυνατόν κάτω από συνθήκες συστηματικής ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών, να επικρατήσουν προβλέψεις και για μελλοντική αύξηση με αποτέλεσμα να μειωθεί η αποταμίευση και επομένως να ελαττωθούν οι πόροι που είναι απαραίτητοι για τη συσσώρευση κεφαλαίου

πού αποτελεί μια από τις κύριες προϋποθέσεις για μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη.

Επίσης είναι δυνατόν ο συνεχιζόμενος πληθωρισμός να εισαγάγει την αβεβαιότητα στους οικονομικούς υπολογισμούς και να μειώσει την οικονομική αποδοτικότητα καθώς οι επιχειρηματίες θα αλλάζουν κατεύθυνση της δραστηριότητας τους από τους παραγωγικούς τομείς σε μη παραγωγικούς.

Από την άλλη μεριά όμως υπάρχει και η άποψη ότι ένας «έρπων πληθωρισμός» δηλαδή σε μικρή ποσοστά, μπορεί να δώσει κίνητρα στους παραγωγούς και επιχειρηματίες να αυξήσουν τη δραστηριότητα τους αφού τα ποσοστά αυτά έχουν ως συνέπεια και μεγαλύτερα κέρδη.

Μπορούμε γενικά να πούμε ότι ο πληθωρισμός προκαλεί ανακατανομή των εισοδημάτων και της αγοραστικής δύναμης σε βάρος όλων εκείνων, που τα εισοδήματά τους αυξάνουν με βραδύτερο ρυθμό από τις τιμές και σε όφελος εκείνων που τα εισοδήματά τους αυξάνουν γρηγορότερα από τις τιμές.

Είναι αυτονόητο ότι η ονομαστική αξία των εισοδημάτων δεν ακολουθεί αυτόματα την άνοδο των τιμών. Οι συντάξεις, οι τόκοι των δανείων, τα ενοίκια και όλες οι σταθερές πληρωμές μένουν στάσιμες αν δεν περιλαμβάνουν ρήτρα τιμαριθμικής αυξήσεως όπως συνήθως συμβαίνει.

Με άλλα λόγια ο πληθωρισμός πλήττει όλους όσους ζουν από σχετικά σταθερά εισοδήματα, νέους ή γέρους κατοίκους της υπαίθρου ή των πόλεων.

Έτσι καταλήγουμε στο ότι οι κάτοχοι σταθερών εισοδημάτων είναι τα πρώτα θύματα του πληθωρισμού.

Είναι αρκετά δύσκολο να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στις υπόλοιπες κοινωνικές

ομάδες. Λέγεται ότι οι μισθωτοί βρίσκονται συνήθως σε μειονεκτική θέση, ενώ εκείνοι που πουλάνε αγαθά και υπηρεσίες των οποίων οι τιμές αυξάνονται αυτόματα βγαίνουν πάντα κερδισμένοι.

Οι συνθήκες των τελευταίων δεκαετιών είναι διαφορετικές- από την εποχή της ανέχειας, των περιορισμών στην κατανάλωση και της μαύρης αγοράς, τότε που οι επιχειρήσεις και έμποροι ήταν οι πρώτες κοινωνικές ομάδες που αύξαναν το μερίδιό τους στο εθνικό εισόδημα.

Έχουν δημιουργηθεί συνδικαλιστικά σωματεία τα οποία έχουν σαν σκοπό τους να προασπίσουν τα συμφέροντα των μελών τους.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το εισόδημα όλων των κατηγοριών μισθωτών, όπως και όλων των κατηγοριών ελεύθερων επαγγελματιών ανεβαίνει με τον ίδιο ρυθμό.

Όταν εντείνεται ο ρυθμός ανόδου των τιμών λόγω πληθωρισμού κόστους, τότε το κράτος εφαρμόζει πολιτική λιτότητας θέτοντας ανώτατο όριο για τις αυξήσεις των μισθών τόσο στο δημόσιο όσο και στον εθνικοποιημένο τομέα της

οικονομίας. Στις περιόδους αυτές οι αποδοχές στο δημόσιο τομέα μένουν πίσω σε σχέση με τον ιδιωτικό.

Παράλληλα για λόγους κοινωνικής πολιτικής δίνεται προτεραιότητα στις αυξήσεις των χαμηλόμισθων και έτσι μικραίνει η απόσταση με τις αποδοχές των στελεχών. Αυτές χρησιμοποιούν τις καταθέσεις των αποταμιευτών για την χρηματοδότηση επενδύσεων.

Αντίθετα οι επιχειρήσεις είναι στην ουσία χρεώστες. Οι οικονομικές τους ανάγκες για νέες επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό ξεπερνούν τα ποσοστά κέρδους. Επίσης εκδίδουν δάνεια μέσω των τραπεζών στα οποία εγγράφονται ιδιώτες.

Μπορούμε λοιπόν να καταλήξουμε στην διαπίστωση ότι ο πληθωρισμός μεταθέτει πλούτο από τα νοικοκυριά που είναι πιστωτές στις επιχειρήσεις που είναι χρεώστες.

Ο πληθωρισμός ευνοεί επίσης το κράτος και τους δημόσιους οργανισμούς, όταν έχουν χρεωθεί σημαντικά ποσά. Οι πόροι του κράτους προέρχονται από τις εισφορές των φορολογούμενων. Έτσι η άνοδος των τιμών προκαλεί και στην περίπτωση αυτή ανακατανομή του πλούτου από τους αποταμιευτές που εγγράφονται στα δημόσια δάνεια προς τις διάφορες κατηγορίες φορολογούμενων.

Είναι αλήθεια ότι παράλληλα ο πληθωρισμός πολλαπλασιάζει τα φορολογικά έσοδα, άμεσους ή έμμεσους φόρους με τρόπο ώστε αυτοί τελικά που ευνοούνται, να είναι όσοι επωφελούνται από τις πρόσθετες δημόσιες δαπάνες.

Αν κάνουμε διάκριση ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες νοικοκυριών καταλήγουμε σε επιμέρους παρατηρήσεις. Ορισμένα νοικοκυριά που αγοράζουν ακίνητα ή αλλά αγαθά με μακροπρόθεσμες πιστώσεις χρεώνονται και ο πληθωρισμός ελαφρύνει τελικά το χρέος τους. Από αυτή την άποψη η πείρα έχει αποδείξει ότι τα μεσαία νοικοκυριά επωφελούνται περισσότερο από τα φτωχότερα η τα πλουσιότερα.

Τα φτωχά νοικοκυριά συνάπτουν μακροπρόθεσμα δάνεια και συνήθως διατηρούν σε ρευστό τις λίγες οικονομίες τους. Τα πλουσιότερα νοικοκυριά έχουν και αυτά συνήθως λίγα χρέη και επενδύουν ένα σημαντικό μέρος του πλούτου τους σε κινητή περιουσία.(Συνήθως μετοχές ή ομολογίες) Κατά τον ίδιο τρόπο οι ηλικιωμένοι πλήττονται περισσότερο από ότι οι νέοι, γιατί οι πρώτοι έχουν συνήθως αποταμιεύσεις ενώ οι δεύτεροι έχουν χρέη.

Επίσης σημασία έχει η μορφή με την οποία διατηρείται ο πλούτος. Για πολλά χρόνια οι ιδιοκτήτες τίτλων σταθερού εισοδήματος(ομολογίες κτλ.) και οι κάτοχοι χρυσού έβλεπαν την αξία του πλούτου τους να μειώνεται, ενώ οι κάτοχοι των μετοχών τις παρακολουθούσαν να συνοδεύουν τις τιμές στον ανοδικό τους δρόμο. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση άλλαξε εντελώς. Η αξία του χρυσού άρχισε να αυξάνεται. Επίσης τα οικόπεδα και τα αλλά ακίνητα απέκτησαν τεραστία.

Ο πληθωρισμός λοιπόν δεν αφήνει αδιάφορη την πλειοψηφία των διάφορων- κοινωνικών .Αλλά νικητές και ηττημένοι δεν είναι πάντα οι ίδιοι.

Αν μερικοί έχουν λόγους να φοβούνται την άνοδο των τιμών κάποιιοι άλλοι την εύχονται. Οπωσδήποτε το γεγονός αυτό δεν βοηθάει στην επιτυχία της αντιπληθωριστικής πολιτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1. ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε διάφορα είδη ανάλογα με τον ενοσιολογικό του καθορισμό.

Βασικά κριτήρια ταξινόμησης είναι:

α) Οι αιτίες που τον προκαλούν

β) Οι μορφές εκδήλωσής του

γ) Οι ρυθμοί εντασής του.

δ) Οι φάσεις του οικονομικού κύκλου στον οποίο εκδηλώνονται τα πληθωριστικά φαινόμενα.

A. Με βάση τις αιτίες που τον προκαλούν διακρίνουμε τον πληθωρισμό ζήτησης, τον πληθωρισμό κόστους, τον εισαγόμενο πληθωρισμό, τον διαρθρωτικό πληθωρισμό και τον πληθωρισμό που προέρχεται από τις πιέσεις των διάφορων κοινωνικών ομάδων.

2.1.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Ο πληθωρισμός ζήτησης εκδηλώνεται όταν η συνολική πραγματική ζήτηση αγαθών υπερβαίνει τη συνολική πρόσφορα αγαθών σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Και όταν λέμε ότι σε μια οικονομία επικρατούν συνθήκες πλήρους απασχόλησης, εννοούμε ότι υπάρχει πλήρης εκμετάλλευση - αξιοποίηση όλων των παραγωγικών συντελεστών δηλαδή του κεφαλαίου, της εργασίας και του εδάφους. Η υπεροχή αυτή της συνολικής ζήτησης έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός πληθωριστικού κενού που ωθεί τις τιμές προς τα πάνω.

2.1.2 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Ο πληθωρισμός κόστους είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αυξανόμενου κόστους των αγαθών πάνω στο επίπεδο των τιμών. Ανάλογα με εκείνο από τα στοιχεία του κόστους αγαθών που επιδρά κάθε φορά πάνω στις τιμές αγαθών, γίνεται λόγος για πληθωρισμό μισθών, κερδών ή άλλων στοιχείων κόστους.

2.1.3 Ο ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο εισαγόμενος πληθωρισμός είναι εκείνος που υφίσταται μια χώρα από άλλες από τους μηχανισμούς του διεθνούς εμπορίου. Η αύξηση των τιμών των εισαγόμενων πρώτων υλών και κυρίως της τιμής του πετρελαίου στη διεθνή αγορά μας δίνει αφορμή για μια αναλυτική αναφορά.

2.1.4 Ο ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο διαρθρωτικός πληθωρισμός προκύπτει στις περιπτώσεις εκείνες που σημειώνεται αύξηση της ζήτησης για το προϊόν ενός κλάδου, ενώ μειώνεται ταυτόχρονα κατά το ίδιο πόσο η ζήτηση ενός άλλου κλάδου. Αποτέλεσμα των κινήσεων αυτών είναι μια αύξηση των τιμών στον πρώτο κλάδο χωρίς να επέλθει ισοδύναμη μείωση των τιμών στο δεύτερο κλάδο.

Το περίεργο αυτό γεγονός οφείλεται στο ότι εξαιτίας της ολιγοπωλειακής διάρθρωσης των σημερινών οικονομιών η μείωση της ζήτησης για πολλά προϊόντα δεν οδηγεί σε μείωση των τιμών.

Έτσι σε μια τέτοια οικονομία όπου ο ανταγωνισμός είναι σχεδόν ανύπαρκτος οι επιχειρήσεις καθορίζουν μόνες τους

κατά το μεγαλύτερο μέρος τις τιμές πώλησης των αγαθών τους.

2.1.5 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Ο πληθωρισμός που προέρχεται από τις πιέσεις των κοινωνικών ομάδων αφορά στην ουσία έναν δευτερογενή πληθωρισμό.

Δηλαδή οι αντιδράσεις των κοινωνικών ομάδων εξαιτίας των μετατοπίσεων του πραγματικού τους εισοδήματος που προκλήθηκαν από ένα αρχικό πληθωριστικό σοκ γίνονται καθοριστικές για την διατήρηση ή επιδείνωση του αρχικού πληθωρισμού. Οι αντιδράσεις των κοινωνικών ομάδων εμφανίζονται μεσώ εργατικών συνδικάτων, τα οποία ενίσχυαν τον πληθωρισμό των μισθών η τιμών διάμεσου της διαπραγματευτικής τους δύναμης ή κυρίως εκφράζεται με τις απεργίες.

Σε μια οικονομία όσο πιο έντονες είναι οι στενότητες στην αγορά εργασίας τόσο πιο ισχυρή γίνεται η διαπραγματευτική θέση των εργατικών συνδικάτων έναντι των εργοδοτών και του κράτους.

B. Με βάση τις μορφές που εκδηλώνεται διακρίνεται σε ανοικτό και συμπίεσμένο πληθωρισμό.

Στον ανοικτό οι τιμές των αγαθών αυξάνονται ελεύθερα ενώ στον συμπίεσμένο επιβάλλονται διάφορα είδη ελέγχων επί των τιμών. Ενώ είδαμε προηγουμένως ότι ο πληθωρισμός εκδηλώνεται σαν συνεχής μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος, ο συμπίεσμένος αποτελεί μια εξαιρετική περίπτωση όπου μιλάμε για πληθωρισμό έστω και αν οι τιμές παραμένουν σταθερές.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η πληθωριστική κατάσταση στην αγορά εκδηλώνεται με την μορφή ελλείμματος των αγαθών, ενώ οι τιμές καθλώνονται από την κρατική πολιτική σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που θα σχηματιζόταν με την ελεύθερη λειτουργία του νόμου ζήτησης και προσφοράς αγαθών, έτσι αναπτύσσεται η μαύρη αγορά.

Γ. Με βάση των ρυθμών έντασής του διακρίνεται σε υπερπληθωρισμο, σε συρομενο ή έρπων ή σε τρέχοντα πληθωρισμό.

Υπερπληθωρισμός παρατηρείται όταν οι τιμές αυξάνονται με μεγάλη ταχύτητα ενώ κάθε έλεγχος είναι δυνατός.

Η άξια του χρήματος φθίνει με τέτοιο ρυθμό ώστε παρουσιάζεται ανάγκη ενός νέου νομίσματος.

Τέτοιου είδους πληθωρισμοί συνέβησαν μετά τους δυο παγκοσμίους πόλεμους σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες. Ο συρόμενος ή ερπων ή αναπτυξιακός πληθωρισμός χαρακτηρίζεται από σχετικά ήπια αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών και αυτό το χαρακτηριστικό τον κάνει επιθυμητό γιατί βοηθάει στην αύξηση μιας οικονομίας ενώ ο τρέχων χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη αύξηση.

Δ. Με βάση τις φάσεις του οικονομικού κύκλου ο πληθωρισμός διακρίνεται σε πληθωρισμό κατά την περίοδο της οικονομικής μεγένθυσης ή οικονομικής ανάπτυξης και σε πληθωρισμό κατά την περίοδο ύφεσης.

Στη συνέχεια γίνεται μία αναλυτική περιγραφή κάποιων ειδών πληθωρισμού που είναι από τα πιο γνωστά και που συχνά γίνονται αντικείμενο ανάλυσης από τους οικονομολόγους

2.2 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Καθώς σημειώσαμε μιλάμε για πληθωρισμό ζήτησης όταν το επίπεδο τιμών ανέρχεται σαν αποτέλεσμα της υπεροχής της συνολικής ζήτησης αγαθών έναντι της συνολικής προσφοράς κάτω από συνθήκες πλήρους απασχόλησης, έτσι παρατηρείται το φαινόμενο σε μια οικονομία, ενώ υπάρχει πλήρης αξιοποίηση, εκμετάλλευση των παραγωγικών συντελεστών (κεφάλαιο, εργασία, έδαφος) μια υψηλή αύξηση της ζήτησης αγαθών οδηγεί σε αντίστοιχη αύξηση των τιμών, γιατί δεν υπάρχουν άλλοι διαθέσιμοι παραγωγικοί συντελεστές για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία.

Ο ορισμός όμως αυτός έρχεται σε αντίθεση με τις θέσεις της αρχικής ποσοτικής θεωρίας του χρήματος.

Κεντρική ιδέα της θεωρίας αυτής είναι ότι η αξία του χρήματος καθορίζεται από την ποσότητα του χρήματος.

Η αντίληψη αυτή τροποποιείται αργότερα με την παρατήρηση ότι δεν είναι το απόθεμα του χρήματος που καθορίζει την αξία του, αλλά η ροή του χρήματος.

Έτσι το γενικό επίπεδο τιμών εξαρτάται από την ποσότητα του χρήματος που βρίσκεται στη διάθεση της οικονομίας και από την ταχύτητα κυκλοφορίας του.

Αν η ποσότητα του χρήματος αυξηθεί κατά ένα ποσοστό το επίπεδο τιμών αυξάνεται κατά την ίδια αναλογία αν υπάρχουν οι εξής προϋποθέσεις α)Ότι η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος παραμένει σταθερή. β)Ότι είναι σταθερός ο όγκος των εμπορευμάτων.

Υπογραμμίζεται ότι η ποσότητα του χρήματος που είναι διαθέσιμη σε μια οικονομία και η ποσότητα που καταναλίσκεται είναι δυο διαφορετικά πράγματα. Ακόμη η ποσότητα των εμπορευμάτων που είναι διαθέσιμη σε μια οικονομία διαφέρει της ποσότητας που εκποιούνται.

Κάτω από τις προηγούμενες διαπιστώσεις η αρχική ποσοτική θεωρία τροποποιήθηκε με αποτέλεσμα της δημιουργίας μιας πιο ελαστικής εκδοχής, της Κενσιανής.

Σύμφωνα με την Κενσιανή εκδοχή το γενικό επίπεδο των τιμών εξαρτάται από την σχέση που υπάρχει ανάμεσα

στα καταναλισκόμενα χρηματικά εισοδήματα και στην ποσότητα των διαθέσιμων αγαθών και υπηρεσιών.

Έτσι η θεωρία αυτή σχετίζει το υφός των τιμών με το επίπεδο του συνολικού εισοδήματος και της απασχόλησης.

2.3 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Ο πληθωρισμός κόστους έρχεται να ερμηνεύσει τις πληθωριστικές πιέσεις και σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης , όταν οι τιμές και τα ημερομίσθια αρχίζουν να ανεβαίνουν πριν φτάσουμε σε κάποιο σημείο πλήρους απασχόλησης .

Ο πληθωρισμός κόστους είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αυξανόμενου κόστους αγαθών πάνω στο επίπεδο των τιμών. Στο κόστος παραγωγής αγαθών περιέχεται ένας μεγάλος αριθμός κονδυλίων που ποικίλει ανάλογα με το παραγόμενο είδος .

Βασικά μπορούμε να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες κονδυλίων κόστους:

α. τις δαπάνες για την αμοιβή του συντελεστή εργασία

β. τις δαπάνες για τις εισροές πρώτων υλών και βοηθητικών γ. τις δαπάνες για την αμοιβή επιχειρηματίας (κέρδος)

Αν κάποιο από αυτά τα κονδύλια αυξηθεί θα αυξηθεί και η τιμή του προϊόντος με αποτέλεσμα να υπάρξουν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Κάτω από αυτές τις περιστάσεις γίνεται λόγος άλλοτε για πληθωρισμό από αυξήσεις των μισθών και άλλοτε για πληθωρισμό από αυξήσεις του κέρδους και συχνά για πληθωρισμό των λοιπών στοιχείων κόστους των αγαθών.

Συγκεκριμένα ο πληθωρισμός μισθών εκδηλώνεται με μια αύξηση των μισθών η οποία υπερβαίνει την αύξηση της οριακής παραγωγικότητας της συγκεκριμένης οικονομίας.

Ενώ με τον όρο πληθωρισμό κερδών εννοούμε τις αυθαίρετες προσπάθειες των επιχειρηματιών να επιτύχουν αύξηση των κερδών τους με την αύξηση των τιμών. Η συμπεριφορά αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τις μεγάλες επιχειρήσεις με μονοπωλιακή δύναμη που μπορούν να επιχειρούν αυτόβουλα αυξήσεις των τιμών των αγαθών.

2.4 ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Είναι ο πληθωρισμός που οφείλεται στις μεταβολές των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών που εισάγονται σε μία χώρα από άλλες χώρες και προκαλείται από τους μηχανισμούς του διεθνούς εμπορίου.

Οι παράγοντες που κατά κύριο λόγο είναι υπεύθυνοι για την εμφάνιση του εισαγόμενου πληθωρισμού είναι οι εισροές του συναλλάγματος, η διαμόρφωση της διεθνούς σχέσης τιμών, η αύξηση του κόστους των εισαγόμενων αγαθών και η αύξηση ζήτησης των εξαγωγών.

Στην συνέχεια ακολουθεί μια ανάλυση των πιο πάνω παραγόντων που μας διευκολύνει στην κατανόηση του εισαγόμενου πληθωρισμού. Πρώτα αναφερόμαστε στις εισροές του συναλλάγματος.

Η δημιουργία πλεονάσματος στο ισοζύγιο συναλλάγματος μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της ποσότητας του χρήματος της Κεντρικής Τράπεζας στην ημεδαπή χώρα.

Αυτή η μεγαλύτερη ποσότητα χρήματος θα οδηγήσει στην άνοδο του εγχωρίου επιπέδου τιμών.

Η δε δημιουργία πλεονάσματος στο ισοζύγιο συναλλάγματος μπορεί να συντελεστεί με τον εξής τρόπο:

Όταν ανεβαίνει το επίπεδο τιμών της αλλοδαπής με σταθερό επίπεδο τιμών στην ημεδαπή, η εγχώρια οικονομία θα εισάγει λιγότερα αγαθά και η αλλοδαπή περισσότερα. Τα εγχώρια αγαθά θα γίνουν φθηνότερα από εκείνα της αλλοδαπής με αποτέλεσμα την εισροή του συναλλάγματος στην εγχώρια οικονομία.

Μετά αναφέρουμε την διαμόρφωση της διεθνούς σχέσης τιμών. Οι αυξομειώσεις της τιμής του συναλλάγματος ασκούν σημαντικές πληθωριστικές επιδράσεις :

Π.χ. Η υποτίμηση του συναλλάγματος της χώρας Α μπορεί να συντελέσει α) στην αύξηση των τιμών των εισαγομένων της ειδών εφ'όσον οι τιμές της χώρας Β παρουσιάζουν αύξηση σε

σχέση με τις τιμές της Α και β) στην αύξηση της ζήτησης για τα εξαγόμενα αγαθά της. Έτσι το τελικό αποτέλεσμα θα είναι η δημιουργία πληθωριστικών πιέσεων με την αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών στην χώρα Α.

Ακολουθεί ένας άλλος παράγοντας που είναι η αύξηση του κόστους των εισαγομένων αγαθών. Έγινε σημαντικός παράγοντας εισαγόμενου πληθωρισμού εξαιτίας των συνεχών αυξήσεων των τιμών των εισαγόμενων πρώτων υλών και κυρίως της τιμής του πετρελαίου.

Οι πληθωριστικές τάσεις αυτών των αυξήσεων σε μια σειρά από χώρες έλαβαν έντονο χαρακτήρα λόγω της μεγάλης σημασίας του πετρελαίου σαν βασικής πρώτης ύλης για πολλές βιομηχανίες, της δυσκολίας υποκατάστασης του και της μονοπωλιακής θέσης των πετρελαιοπαραγωγών.

Ο τελευταίος παράγοντας εισαγόμενου πληθωρισμού είναι η αύξηση της ζήτησης των εξαγωγών. Με αυτόν τον παράγοντα βλέπουμε πως ο πληθωρισμός μπορεί να μεταδοθεί σε μια χώρα ακόμα και όταν οι τιμές της είναι σχετικά σταθερές, όχι εξαιτίας των εισαγωγών της αλλά της σημαντικής αύξησης ζήτησης των εξαγωγών της.

Όμως η αύξηση της ζήτησης για εξαγωγές δεν ενεργεί πληθωριστικά όταν μπορεί να αντισταθμιστεί από μεταβολή άλλων στοιχείων που θα μετατοπίσουν ισοδύναμα προς τα κάτω τη συνολική καμπύλη ζήτησης. Μια τέτοια αντιστάθμιση μπορεί να σημειωθεί με την ισόποση εξαγωγή κεφαλαίου.

2.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ.

Σύμφωνα με τις απόψεις των οικονομολόγων, η οικονομική σημασία του φαινομένου του πληθωρισμού βρίσκεται στην διαφορετική ταχύτητα ύψωσης των επιμέρους τιμών, με αποτέλεσμα μετατοπίσεις του πραγματικού εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων.

Οι μετατοπίσεις αυτές προκαλούν αντιδράσεις των κοινωνικών ομάδων με σκοπό τη σταθεροποίηση του πραγματικού εισοδήματος. Οι αντιδράσεις αυτές είναι καθοριστικές για την διατήρηση και επιδείνωση του πληθωρισμού που προκλήθηκε αρχικά. Έτσι μετά το πληθωριστικό σοκ, οι εργαζόμενοι επιχειρούν να ανακτήσουν το εισόδημα που χάνουν.

Η σχετική αύξηση των μισθών, των εργαζομένων επιτυγχάνεται με χρονική υστέρηση μιας περιόδου σε σχέση με την αύξηση των τιμών. Όμως μετά από αυτή την αύξηση των μισθών των εργαζομένων, αυξάνεται το κόστος του συντελεστή εργασίας, με συνέπεια να μειώνεται το κέρδος των επιχειρήσεων. Έτσι οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε νέες αυξήσεις των τιμών για να ανεβάσουν τα κέρδη τους.

Βλέπουμε δηλαδή ότι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος πληθωρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

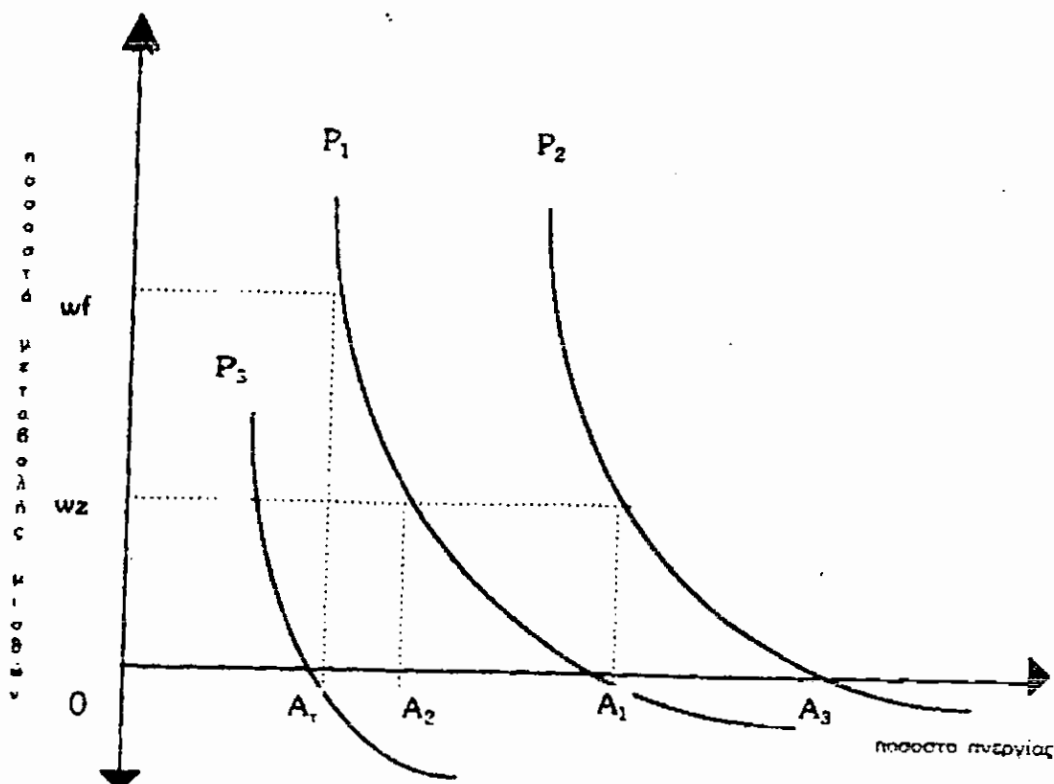
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ - ΑΝΕΡΓΙΑ

3.1 ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

Η δυσκολία, η οποία παρατηρείται για την επίτευξη πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας των τιμών, παρουσιάζεται στο σχήμα της καμπύλης του PHILLIPS.

Ο PHILLIPS διερεύνησε την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο ποσοστό ανεργίας και τον ρυθμό μεταβολής των μισθών. Η καμπύλη αυτή, δείχνει τη σχέση μεταξύ του ποσοστού μεταβολής των μισθών και του ποσοστού ανεργίας και έχει την μορφή P1 στο παρακάτω διάγραμμα

(Δ1):

Η καμπύλη του PHILLIPS

Η καμπύλη P1 δείχνει ότι η σχέση είναι αρνητική. Αυτό σημαίνει ότι όσο το ποσοστό της ανεργίας μειώνεται και η απασχόληση αυξάνει, το ποσοστό μεταβολής των μισθών ανεβαίνει. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση της απασχόλησης σημαίνει σχετική έλλειψη εργασίας και αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των εργατικών σωματείων και συνεπώς επίτευξη υψηλότερων αμοιβών.

Η καμπύλη P1 τέμνει τον οριζόντιο άξονα στο σημείο A1. Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό ανεργίας A1 είναι τόσο υψηλό, ώστε σε μεγαλύτερη αύξηση του, το ποσοστό μεταβολών των μισθών να είναι αρνητικό, δηλαδή ο μισθός να μειώνεται.

Η καμπύλη PHILLIPS μας παρουσιάζει τη δυσκολία επίτευξης πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας των τιμών συγχρόνως.

Έστω ότι το ποσοστό ανεργίας είναι A2 και η ποσοστιαία μεταβολή των μισθών W2. Το επιθυμητό επίπεδο ανεργίας Aτ, το οποίο αντιστοιχεί στην ανεργία τριβής. Ανεργία τριβής είναι η εκούσια διακοπή της απασχόλησης του εργαζομένου για ένα χρονικό διάστημα.

Η καμπύλη P1 δείχνει ότι για να πραγματοποιηθεί μείωση της ανεργίας κατά A2Aτ πρέπει να αυξηθούν οι μισθοί κατά ποσοστό Wτ. Εφ'όσον στις αυξήσεις των μισθών αντιστοιχούν και επιπέδων των τιμών, γίνεται φανερό ότι για την πραγματοποίηση της πλήρους απασχόλησης θυσιάζεται η σταθερότητα των τιμών και αντίστροφα.

Τέλος, η ένταση του στασιμοπληθωρισμού, δηλ. όταν συνυπάρχουν οι τάσεις αύξησης των τιμών και της ανεργίας, αυτό προσδιορίζεται από την θέση της καμπύλης PHILLIPS. Αν δηλαδή μετατοπιστεί προς τα αριστερά, στην θέση P3, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί σταθερότητα των τιμών και πλήρης απασχόληση, γιατί σε ποσοστό ανεργίας Aφ (ανεργία τριβής) αντιστοιχεί σταθερότητα μισθών (η μεταβολή είναι ίση με μηδέν).

Αν αντίθετα μετακινηθεί προς τα δεξιά η καμπύλη στη θέση P2, αυξάνει η δυσκολία άσκησης αποτελεσματικής πολιτικής, γιατί τώρα η ίδια μεταβολή των μισθών και των τιμών είναι δυνατή μόνο στο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας A3.

Η θέση, λοιπόν της καμπύλης PHILLIPS έχει μεγάλη σημασία για την ανάλυση του στασιμοπληθωρισμού.

3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Αν θελήσει κανείς να απεικονίσει το στασιμοπληθωρισμό, στο γνωστό χώρο της καμπύλης PHILLIPS, θα παρατηρήσει ότι το φαινόμενο αυτό, αντιστοιχεί σε μια καμπύλη που δείχνει θετική συσχέτιση ανάμεσα στα ποσοστά πληθωρισμού. Βέβαια θα πρόκειται για μια καμπύλη PHILLIPS με θετική κλίση, που όμως εκφράζει κάτι διαφορετικό, απ' ότι η συνηθισμένη καμπύλη PHILLIPS που έχει αρνητική κλίση ή το πολύ, είναι κάθετη στο φυσικό ποσοστό ανεργίας.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, κυρίως από το 1973 και μετά άρχισε ο πληθωρισμός να παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις, προκαλώντας διεθνή οικονομική αστάθεια.

Όμως η ανεργία δεν έπαψε να είναι πρόβλημα σε πολλές χώρες. Την δεκαετία αυτή και ενώ σύμφωνα με την καμπύλη PHILLIPS, οι αυξητικές τάσεις στις τιμές και την ανεργία σχετίζονται αρνητικά, παρουσιάζεται κάτι ανορθόδοξο. Τα υψηλά ποσοστά πληθωρισμού είναι συμβιώσιμα με την ανεργία.

Αυτός ο συνδυασμός του πληθωρισμού και της ανεργίας αποτελεί το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, που είναι μία σύγχρονη μορφή πληθωρισμού. Αίτια του στασιμοπληθωρισμού που εμφανίστηκε το 1973, ήταν η μεγάλη πετρελαιακή και νομισματική κρίση.

Η τεράστια άνοδος στην τιμή του πετρελαίου είχε ως συνέπεια την αύξηση του κόστους παραγωγής αγαθών, δημιουργώντας πληθωρισμό κόστους. Κατά συνέπεια αυτού, οι επιχειρήσεις παράγουν λιγότερα προϊόντα και ταυτόχρονα αναγκάζονται να προβούν σε απολύσεις,

αυξάνοντας την ανεργία.

Η καταπολέμηση του πληθωρισμού αυτού είναι γενικά πολύ δύσκολη εξαιτίας της συνύπαρξης πληθωρισμού και ανεργίας.

Καταπολέμηση του πληθωρισμού, σημαίνει αύξηση της ανεργίας και αντίθετα καταπολέμηση της ανεργίας σημαίνει χειροτέρευση του πληθωρισμού.

Έτσι, οι χώρες που αντιμετωπίζουν αυτό το είδος πληθωρισμού πρέπει να καταρτίζουν μακροχρόνια σχέδια ανάπτυξης της οικονομίας τους, ώστε να προέλθει σταδιακά η εξάλειψη της ανεργίας και του πληθωρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

4.1 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Η μέτρηση των μεταβολών των τιμών, που τόσο σημαντικό ρόλο παίζουν αλλά και παρουσιάζουν την κατάσταση μιας οικονομίας, γίνεται με την κατάρτιση και χρήση του τιμάριθμου.

Ο μέχρι τώρα καταρτιζόμενος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΑΙΣΙΕ) είχε ως βάση το πρότυπο των καταναλωτικών δαπανών των αστικών νοικοκυριών της χώρας, όπως αυτές είχαν προκύψει από την Ερευνά Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΠΟ) του έτους 1974.

Επειδή όμως, από το έτος αυτό η διάρθρωση της κατανάλωσης και οι συνθήκες διαβίωσης μεταβλήθηκαν από την επίδραση κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων, καθώς και από τη μεγάλη τεχνολογική πρόοδο, η αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή είναι απαραίτητη.

Η αναθεώρηση του Δείκτη βασίστηκε στα αποτελέσματα της τελευταίας Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΠΟ), που έγινε το 1982 από την ΑΙΣΙΕ.

Έτσι ο νέος δείκτης είναι προσαρμοσμένος στις καταναλωτικές δαπάνες των αστικών νοικοκυριών της χώρας και βεβαίως απεικονίζει ακριβέστερα τη διαχρονική εξέλιξη των μεταβολών των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών, που συνθέτουν τις αγορές του μέσου αστικού νοικοκυριού.

4.2 ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

Όπως είναι ήδη γνωστό, η σύνθεση των αγορών δηλαδή η επιλογή των αγαθών και υπηρεσιών που παίρνουν μέρος στον υπολογισμό του Δείκτη, είναι βασικής σημασίας για την παρακολούθηση της εξέλιξης των Τιμών Καταναλωτή κατά μήνα αρχικά και κατά χρόνο γενικότερα. Για αυτό το λόγο περιελήφθησαν στο νέο δείκτη τα είδη (αγαθά και υπηρεσίες) που θεωρήθηκαν σημαντικά και αντιπροσωπευτικά της κατανάλωσης, με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από την ΕΟΚ του 1982, καθώς και από τη σχετική διερεύνηση της αγοράς.

Κριτήριο βέβαια, επιλογής των ειδών αποτελεί και η δυνατότητα παρακολούθησης (συλλογής τιμών) διαχρονικά των μεταβολών των τιμών αυτών.

Σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία, διαλέχθηκαν αγαθά και υπηρεσίες, τα οποία ταξινομήθηκαν με βάση την κλίμακα (ταξινόμηση) του Στατιστικού Γραφείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (SOEC), σε ομάδες και υποομάδες για λόγους καλύτερης σύγκρισης των δεικτών με τους Δείκτες της ΕΟΚ.

Για λόγους όμως ακριβέστερης σύγκρισης των Δεικτών από το 1982 και μετά, με τους παλαιότερους Δείκτες ήταν απαραίτητες κάποιες παρεκκλίσεις στην ταξινόμηση των αγαθών και υπηρεσιών από τη γενική αρχή της προσαρμογής τους με την ταξινόμηση του SOEC.

Συγκεκριμένα οι δαπάνες για γεύματα και πρόχειρα φαγητά εκτός σπιτιού, καθώς επίσης και για οινοπνευματώδη ποτά που σερβίρονται κ.τ.λ., συμπεριλήφθηκαν στην ομάδα «Διατροφή» αντί στην ομάδα «Λοιπά Αγαθά και Υπηρεσίες. Επίσης, τα σερβιριζόμενα οινοπνευματώδη ποτά περιελήφθησαν στην ομάδα «Οινοπνευματώδη Ποτά - Καπνός».

Το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που έχουν περιληφθεί στο νέο Δείκτη φθάνει το νούμερο 386. Σε σύγκριση με προηγούμενο Δείκτη προστέθηκαν 85 νέα είδη και αφαιρέθηκε 1. Για την ανάλυση των αγαθών και υπηρεσιών που παίρνουν μέρος στον υπολογισμό του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή έχουμε διαμορφώσει σχετικούς πίνακες παρακάτω.

4.3

ΣΤΑΘΜΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ

Για να καταρτίσουμε όμως τον τιμάριθμο πρέπει να έχουμε μέσο όρο των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών στο έτος βάσης και στα επόμενα χρόνια. Ο μέσος όρος όμως δεν είναι απλά ο αριθμητικός μέσος όρος, αλλά ένας μέσος σταθμικός όρος που λαμβάνει υπόψη τη σημασία και τη βαρύτητα που έχει κάθε αγαθό και υπηρεσία στην κατανάλωση των νοικοκυριών.

Οι συντελεστές στάθμισης των ειδών υπολογίσθηκαν με βάση τα αποτελέσματα της ΕΟΚ του 1982.

Ο υπολογισμός έγινε με βάση τη μέση μηνιαία δαπάνη κατανάλωσης του μέσου αστικού νοικοκυριού. Οι συντελεστές σε επίπεδο ομάδας αγαθών και υπηρεσιών περιλαμβάνονται στον παρακάτω πίνακα:

<u>ΟΜΑΔΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ</u> <u>ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ</u>	<u>ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ</u> <u>1982</u>
1. ΔΙΑΤΡΟΦΗ	324,4
2. ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ	36,5
ΠΟΤΑ- ΚΑΠΝΟΣ	
3. ΕΝΔΥΣΗ- ΥΠΟΔΗΣΗ	128,3
4. ΣΤΕΓΑΣΗ	130,6
ΔΙΑΡΚΗ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ	
ΕΙΔΗ ΑΜΕΣΟΥ	
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	85,5
ΥΓΕΙΑ- ΑΤΟΜΙΚΗ	
ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	62,5
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΜΟΡΦΩΣΗ	
ΑΝΑΨΥΧΗ	87,4
8.ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ- ΕΠΙΚΟΙΝΩ-	130,0
ΝΙΕΣ	
9. ΛΟΙΠΑ ΑΓΑΘΑ 8 ΚΑΙ	14,8
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-----
	1000,0

4.4 ΠΗΓΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΙΜΩΝ

Η διαδικασία και ο τρόπος συγκέντρωσης των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών αποτελεί βασικό παράγοντα για την αποτύπωση των εξελίξεων αυτών στο δείκτη. Ως πηγές για τη συγκέντρωση των τιμών χρησιμοποιούνται καταστήματα λιανικής πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών (πολυκαταστήματα, Super market, ειδικά καταστήματα κ.τ.λ.), τα οποία διαθέτουν για πώληση είδη και παραλλαγές αυτών των ειδών που καταναλώνονται συνήθως από το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών της περιοχής.

Το δείγμα των καταστημάτων είναι κατά τέτοιο τρόπο παρμένο ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του συνόλου των αστικών περιοχών.

Ειδικότερα η επιλογή έγινε κατά χρονική σειρά ως εξής:

α) Διαλέχθηκαν 17 πόλεις που θεωρήθηκαν αντιπροσωπευτικές των αστικών περιοχών, ΑΘΗΝΑ, ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΠΑΤΡΑ, ΒΟΛΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΟ,

ΛΑΡΙΣΑ, ΚΟΜΟΤΗΝΗ, ΚΑΒΑΛΑ, ΚΟΖΑΝΗ, ΕΔΕΣΣΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΣΕΡΡΕΣ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ, ΤΡΙΠΟΛΗ, ΧΙΟΣ.

β) Από κάθε πόλη ανάλογα με τον πληθυσμό της διαλέχθηκαν καταστήματα αντιπροσωπευτικά της καταναλώσεως της κάθε περιοχής. Οι τιμές που συγκεντρώνονται από τα καταστήματα του κάθε αστικού κέντρου δεν σταθμίζονται ανάλογα με την κίνηση ή αντιπροσωπευτικότητα του κάθε καταστήματος. Αντίθετα, οι ατομικοί δείκτες του κάθε αστικού κέντρου σταθμίζονται κατά κανόνα με βάση τον πληθυσμό κάθε περιοχής έχουν ως εξής:

ΑΘΗΝΑ- ΠΕΙΡΑΙΑΣ	60%
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	13%
ΠΑΤΡΑ	4%
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	3%
ΛΑΡΙΣΑ	3%
ΚΑΒΑΛΑ -ΚΟΖΑΝΗ	
ΕΔΕΣΣΑ	10%
ΣΕΡΡΕΣ- ΤΡΙΠΟΛΗ	
ΧΙΟΣ	7%
	100%

Για ορισμένα είδη όμως, για τα οποία υπάρχουν ακριβή στοιχεία της αξίας της κατανάλωσης της κάθε αστικής περιοχής, για τη στάθμιση χρησιμοποιούνται αυτά τα στοιχεία.

Οι τιμές συγκεντρώνονται από ειδικευμένους υπαλλήλους της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι οποίοι επισκέπτονται για το σκοπό αυτό τις πηγές στο καθορισμένο χρονικό διάστημα του μήνα ή της ημέρας της εβδομάδας. Οι τιμές αναφέρονται σε « πωλήσεις τοις μετρητοίς ».

Οι τιμές των ειδικών προσφορών καθώς και οι εκπτώσεις που γίνονται σε ορισμένες κατηγορίες πελατών (Π.χ. μέλη συνεταιρισμών, δημόσιοι υπάλληλοι) δεν λαμβάνονται υπόψη.

Η συχνότητα συλλογής των τιμών διαφέρει από είδος σε είδος. Οι τιμές των νωπών λαχανικών, φρούτων και ψαριών συλλέγονται μία φορά την εβδομάδα, ενώ των υπολοίπων ειδών μια φορά το μήνα.

Οι εβδομαδιαίες τιμές συλλέγονται κατά τρόπο ώστε να αναφέρονται σε ολόκληρο το μήνα. Π.χ. 1ο πενθήμερο από το α' κατάστημα, το 2ο πενθήμερο από το β' κατάστημα κ.τ.λ.

Για τα είδη, των οποίων, οι τιμές καθορίζονται από το κράτος τα στοιχεία λαμβάνονται από επίσημα τιμολόγια. Οι τιμές των ενοικίων αναφέρονται σε τυχαίο δείγμα οκτακοσίων (800) ενοικιαζομένων κατοικιών και συλλέγονται όταν ανανεώνεται το συμβόλαιο, οπωσδήποτε όμως, δυο φορές το χρόνο.

Για όλα τα είδη, που συλλέγονται οι τιμές τους, έχει καθορισθεί ο «ειδικός προσδιορισμός» δηλαδή όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την ποιότητα, την εμπορική εμφάνιση και γενικά την ταυτότητα των αγαθών (μάρκα, ποικιλία, βάρος, συσκευασία κ.τ.λ.), ώστε να αποφεύγονται μεταβολές τιμών που οφείλονται σε διαφορετική ποιότητα, συσκευασία κ.τ.λ. Ο ενιαίος προσδιορισμός του κάθε είδους δεν είναι ενιαίος για όλη τη χώρα, αλλά καθορίζεται για κάθε κατάστημα ανάλογα με τις συνήθειες της περιοχής που το κατάστημα αυτό αντιπροσωπεύει.

Για την αντιμετώπιση της εποχικότητας ορισμένων ειδών ακολουθείται η εξής διαδικασία:

α) για τα νωπά λαχανικά και τα νωπά φρούτα εφαρμόζεται η μέθοδος των μεταβαλλόμενων κατά μήνα συντελεστών στάθμισης, κατά την οποία διατηρούνται σταθεροί οι συντελεστές στάθμισης των ομάδων « νωπά λαχανικά » και «νωπά φρούτα»,

β) για τα υπόλοιπα είδη που δεν προσφέρονται σε όλη τη διάρκεια του χρόνου (καλοκαιρινά είδη ένδυσης και υπόδησης κατά τους χειμερινούς μήνες, χειμερινά είδη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες), κατά τους μήνες που δεν προσφέρονται στην αγορά, επαναλαμβάνεται η τελευταία τιμή της περιόδου κατά την οποία προσφέρονταν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

5.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η σχετικά ταχεία ανάπτυξη που γνώρισε η χώρα μας μετά τον πόλεμο και μέχρι την πετρελαιοκή κρίση του 1973 συνοδεύτηκε επίσης από σχετική σταθερότητα των τιμών.

Στο μισό της δεκαετίας του '50, η οικονομία αντιμετώπισε σημαντικές πληθωριστικές πιέσεις και ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 9,5%. Στο δεύτερο μισό όμως της δεκαετίας, οι πληθωριστικές πιέσεις, εξασθένησαν σημαντικά με αποτέλεσμα, η μέση αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή, σε ολόκληρη αυτήν την περίοδο, να μειωθεί στο 5,8% για ολόκληρη την δεκαετία.

Η σχετική σταθερότητα των τιμών, που άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του '50, συνεχίστηκε μέχρι το 1972, με συνέπεια ο δείκτης τιμών καταναλωτή σε ολόκληρη αυτή την περίοδο να αυξηθεί, με μέσο ετήσιο ρυθμό μόνο 2,3%. Η σχετική αυτή σταθερότητα των τιμών, κατά την περίοδο αυτή, θα πρέπει να αποδοθεί μεταξύ άλλων και στη σχετικά μικρή αύξηση των μισθών. Οι μισθοί δεν αυξήθηκαν πολύ λόγω του άφθονου εργατικού δυναμικού και της ανεπαρκούς ανάπτυξης του συνδικαλιστικού κινήματος, καθώς επίσης και της μικρής αύξησης των τιμών των εισαγωγών.

Η μεγάλη αύξηση των τιμών των τροφίμων και των πρώτων υλών που σημειώθηκε στη διεθνή αγορά το 1973, καθώς επίσης και η απότομη αύξηση των τιμών του πετρελαίου, είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 15% περίπου το 1973 και 27% 1974.

Το 1975, ο δείκτης αυτός κατόρθωσε να ελεγχθεί. Οι νέες συνθήκες όμως που είχαν δημιουργηθεί στη χώρα μας μετά την πτώση της δικτατορίας, ενίσχυσαν τις πιέσεις για αυξήσεις μισθών, με αποτέλεσμα να έχουμε και πάλι σημαντικές αυξήσεις των τιμών κατά την περίοδο 1975 - 1978.

Η δεύτερη αύξηση των τιμών του πετρελαίου, που έγινε το 1979, μαζί με τις αυξήσεις των τιμών ορισμένων τροφίμων. Η αύξηση αυτή προήλθε από την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ. προκάλεσαν και πάλι νέες αυξήσεις των τιμών στην εσωτερική αγορά με συνέπεια ο δείκτης τιμών καταναλωτή να αυξηθεί κατά 19% το 1979 και 25% το 1980.

Οι πληθωριστικές πιέσεις συνεχίσθηκαν το 1981 λόγω της αύξησης των τιμών ορισμένων τροφίμων. Η αύξηση αυτή προήλθε από την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ., προκάλεσαν και πάλι νέες αυξήσεις των τιμών ορισμένων τροφίμων. Η αύξηση αυτή προήλθε, από την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ., προκάλεσαν και πάλι νέες αυξήσεις των τιμών στην εσωτερική αγορά, με συνεπεία οι δείκτες τιμών καταναλωτή να αυξηθεί κατά 19% το 1979 και κατά 25% το 1980.

Οι πληθωριστικές πιέσεις συνεχίσθηκαν το 1981 λόγω της αύξησης των τιμών. Η αύξηση αυτή ορισμένων τροφίμων προήλθε από την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ., από τη σχετικά σημαντική αύξηση των μισθών ενόψει των εκλογών του 1981, από τα υψηλά ελλείμματα του δημοσίου τομέα και της συνεχούς υποτίμησης της δραχμής (που έχει πληθωριστικές συνέπειες, γιατί αυξάνει τις τιμές των εισαγομένων προϊόντων).

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι η πρώτη υποτίμηση που σημειώθηκε το 1953 είχε σαν αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη άνοδος του τότε καταρτιζόμενου τιμάριθμου κόστους ζωής. Επίσης η υποτίμηση που έγινε το 1985 είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση του πληθωρισμού μεταξύ Οκτωβρίου 1985 και 1986 στο 21,9% που μειώθηκε σταδιακά μέχρι το τέλος του 1987 στο 15,3%.

Το 1981 ο Δείκτης Τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 24,5%. Οι πληθωριστικές πιέσεις μειώθηκαν μετά το 1982 για να ενταχθούν και πάλι τα έτη 1985 και 1986, να εξασθενίσουν στη συνέχεια και να ενισχυθούν το 1989.

Ο πίνακας δείχνει την εξέλιξη του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή στην Ελλάδα και στην Ε.Ο.Κ. ως σύνολο κατά την περίοδο 1961 - 1990.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	Ε.Ο.Κ
1961-1973	3,5	4,6
1974-1981	16,8	12,3
1982	20,7	10,5
1983	18,1	8,5
1984	17,9	7,2
1985	18,3	5,9
1986	22,0	3,8
1987	15,7	3,4
1988	14,0	3,6
1989	14,4	4,8
1990	20,5	4,5

Όπως φαίνεται από τον πίνακα στη δωδεκαετία 1961 -1973 ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό πολύ μικρότερο από τον αντίστοιχο της Ε.Ο.Κ. ως σύνολο, ενώ στην επταετία 1974- 1981 αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 37% υψηλότερο του κοινοτικού μέσου όρου.

Μετά το 1981 ο ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα είναι πολύ μεγαλύτερος από ότι στην Ε.Ο.Κ. ως σύνολο και το 1986 γίνεται υπέρπενταπλάσιος.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ Δ.Τ.Κ. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1955 - 1974

Στις αρχές της περιόδου αυτής, είχαμε μια διεθνή οικονομική κρίση (το 1956) και την κρίση του Σουέζ (το 1957). Η Ελληνική οικονομία την περίοδο 1955 - 1960, παρουσιάζει περισσότερο από άλλη χρονιά μεταπολεμικώς, τις δυνατότητες για μια ουσιαστική και αποτελεσματική σταθεροποίηση επιπέδου τιμών. Ιδιαίτερα από το 1956 που έχουμε τα πρώτα στάδια σταθερότητας των τιμών, την οποία μπορούμε να την αποδώσουμε σε σημαντικό βαθμό στην εξασθένιση των κερδοσκοπικών τάσεων και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης στο Εθνικό νόμισμα, η οποία είναι προϋπόθεση της ανάπτυξης και σταθερότητας. Την περίοδο 1955 - 1960 η αύξηση της τιμής του τιμαρίθμου ήταν περιορισμένη σε σχέση με τους αντίστοιχους τιμαρίθμους άλλων χωρών ακόμη και χωρών με ισχυρότερη οικονομία.

Η Ελλάδα την περίοδο αυτή, πέτυχε το μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης από όλες τις χώρες του Κόσμου με συνθήκες σταθερότητας των τιμών.

Μετά από ανατιμήσεις των τελευταίων μηνών του 1960, οι τιμές άρχισαν να ανεβαίνουν σε υψηλά επίπεδα. Έτσι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτών, το 1960 σημείωσε κάμψη στο 0,7% σε περίοδο 1 έτους 1960 1961.

Το 1962, η εξέλιξη των τιμών χαρακτηρίστηκε από ανοδικές τάσεις. Ο καταρτιζόμενος από την Ε.Σ.Υ. Δείκτης Τιμών Καταναλωτών σημείωσε αύξηση κατά 1,7%. Βασικός παράγοντας των ανοδικών τάσεων υπήρξε η μειωμένη παραγωγή ευρείας κατανάλωσης ειδών διατροφής.

Οι εξελίξεις των τιμών στην Ελλάδα κατά την διάρκεια του 1963 χαρακτηρίστηκαν από έντονες διακυμάνσεις και τελικά οι τιμές διαμορφώθηκαν σε επίπεδα υψηλότερα των αντίστοιχων του 1962.

Συγκεκριμένα οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν κατά 1,5% και του Δ.Τ.Κ. στο 3%. Κατά την διετία 1965 - 1966, ο Πληθωρισμός ξεκίνησε μια ανοδική πορεία

φθάνοντας στο 3,1% και στο 5% αντίστοιχα. Ο κυριότερος παράγοντας που επέδρασε σ' αυτή την άνοδο ήταν η ανατίμηση βασικών ειδών διατροφής λόγω μειωμένης εγχώριας παραγωγής αλλά και λόγω αυξημένης ζήτησης.

Το 1967 είχαμε μεταστροφή των έντονων αυξητικών πιέσεων. Στις αρχές του έτους υπήρχε ανοδική εξέλιξη των τιμών, προς το τέλος όμως του ιδίου έτους, χαρακτηρίστηκε από πτωτική τάση, η οποία ήταν αποτέλεσμα των μέτρων που πάρθηκαν για την προσφορά των αγαθών και απέβλεπαν στην μείωση των τιμών ειδών διατροφής. Έτσι το 1967 ο Τιμάρριθμος Καταναλωτή μειώθηκε κατά 1,3%.

Βλέπουμε ότι η περίοδος (1961 - 1967) κλείνει με το καλύτερο τρόπο για την Ελλάδα, η οποία ήταν το 1967 από τις λίγες χώρες στις οποίες υποχώρησε το επίπεδο τιμών και μάλιστα σε αξιολογική έκταση. Αυτό το γεγονός ήταν πολύ σημαντικό για την Ελλάδα γιατί έτσι ενισχύθηκε η αγοραστική δύναμη των κατώτερων εισοδηματικών τάξεων και αποκτήθηκε η εμπιστοσύνη του κοινού προς το Εθνικό νόμισμα.

Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι κατά την ίδια περίοδο, η Ελλάδα συνοδεύτηκε από την οικονομική αναταραχή την οποία προκάλεσε η πολιτική αλλαγή του 1964 καθώς και η πολιτική κρίση του 1967.

Κατά την περίοδο 1968 - 71, οι τάσεις των τιμών ήταν αυξητικές σε διεθνή κλίμακα ενώ ήταν περισσότερο έντονες στις Ευρωπαϊκές Χώρες. Η Ελλάδα δέχτηκε σχετικές πιέσεις προς την κατεύθυνση αυτή με την διαφορά ότι οι ανατιμητικές εξελίξεις στο επίπεδο του καταναλωτή ήταν από τις χαμηλότερες .

Σύμφωνα με το Ε.Σ.Υ.Ε. ο γενικός δείκτης τιμών χονδρικής αυξήθηκε μεταξύ αρχής και τέλους 1968 κατά 3,4%.

Το 1969 παρατηρήθηκε ελαφριά ανοδική εξέλιξη των τιμών με ρυθμό όμως χαλαρότερο από αυτόν του προηγούμενου έτους. Ο Τιμάρριθμος χονδρικής πωλήσεως ανήλθε στο 3,9%.

Το κύριο χαρακτηριστικό της εξελίξεως των τιμών κατά το 1970 ήταν η ταχύτερη άνοδος των τιμών καταναλωτή, η οποία οφειλόταν κυρίως στις πιέσεις που ασκήθηκαν από τις τιμές των εισαγομένων ειδών.

Το 1971 παρατηρείται η ίδια αυξητική τάση της προηγούμενης τριετίας. Το 1972 χαρακτηρίζεται από ουσιαστική επιδείνωση των από τριετίας επικροτούμενων αυξητικών τάσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι η τριετία 1972 -1974, χαρακτηρίστηκε από μια τεράστια πληθωριστική έξαρση. Συγκεκριμένα το μέσο επίπεδο του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή ξεκινώντας από 4,6% που ήταν το 1972 φθάνει στο 16,2% κατά το 1973 και στο 26,6% κατά το τελευταίο έτος της τριετίας. Ο βασικότερος παράγοντας που επηρέασε την πορεία του Δ.Τ.Κ. κατά την περίοδο αυτή ήταν και πάλι οι αυξητικές τάσεις που παρατηρήθηκαν στα εισαγόμενα κυρίως είδη διατροφής.

Σύμφωνα με την έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος " η παρακολούθηση από την δραχμή της μεγάλης πτώσης του δολαρίου, κυρίως κατά το πρώτο εξάμηνο του 1973, κάτω από συνθήκες έντονων πληθωριστικών πιέσεων στο εσωτερικό συνέβαλε αναμφισβήτητα στην ένταση της πληθωριστικής διαδικασίας.

Αναλυτικότερα, ο πληθωρισμός ενώ στη χώρα μας εξακολουθεί να αποτελεί ανησυχητικό φαινόμενο, εξαιτίας των δυσχερειών που δημιουργεί στην ανάπτυξη της οικονομίας διεθνώς έχει παύσει να αποτελεί κεντρικό πρόβλημα.

Όμως για να μπορέσουμε να έχουμε σαφή αντίληψη των διαστάσεων του Ελληνικού Πληθωρισμού εξετάζουμε την όλη πορεία του σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εξελίξεις στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ο.Κ. με τις οποίες έχουμε στενές οικονομικές σχέσεις.

Η εξέταση αφορά μόνο με το επίπεδο τιμών και επεκτείνεται στις εκδηλώσεις του Πληθωρισμού στο ισοζύγιο των εξωτερικών πληρωμών αλλά ούτε και στις επιδράσεις του σε άλλα μεγέθη της οικονομίας.

Ως μέτρο του επιπέδου των τιμών χρησιμοποιείται ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης, ο οποίος περιέχεται στο Δημοσίευμα της Commission of the European Communities «European Economy».

Όπως είναι γνωστό ο Πληθωρισμός που προέκυψε από την πετρελαιοκή κρίση εκδηλώθηκε διεθνώς σε δύο διαδοχικές περιόδους : Η πρώτη είχε αφετηρία τις αρχές της δεκαετίας του 1970 και η δεύτερη το τέλος της ίδιας δεκαετίας.

Σε κάθε περίοδο υπήρχε φάση εντάσεως των πληθωρικών πιέσεων και φάση αποδυναμώσεώς τους. Για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε τις πρόσφατες εξελίξεις πρέπει να γνωρίσουμε και τις αμέσως προηγούμενες. Γι' αυτό η συγκριτική εξέταση που ακολουθεί καλύπτει και τις περιόδους.

Κατά την πρώτη περίοδο, τα ποσοστά ανόδου των τιμών στις 9 χώρες της Ε.Ο.Κ σημειώθηκαν στην τριετία 1973 - 1975 και κυμαινόταν από 7,5% στη Δυτική Γερμανία, μέχρι 23,7% στο Ηνωμένο Βασίλειο με μέσο όρο 15,18%.

Υπήρχε δηλ. μια μεγάλη διαφορά του Πληθωρισμού από τις χώρες αυτές, η οποία επέφερε διαφορές στις επιμέρους οικονομίες τους και στην προετοιμασία τους για την αντιμετώπιση της κρίσεως. Στην χώρα μας η άνοδος των τιμών κορυφώθηκε το 1974 όπου έφθασε το 23,6% ποσοστό που δεν διέφερε από εκείνο του Η.Β.

Στην πορεία ο ρυθμός των τιμών στις 9 χώρες της Ε.Ο.Κ. άρχισε να μειώνεται στο ελάχιστο μέγεθος του, στην διετία 1978 - 1979, που κυμαινόταν από 2,7% στη Δυτική Γερμανία και 12,9% στην Ιταλία με μέσο όρο 6,7%. Κατά τη φάση της σταθεροποίησης των τιμών μειώθηκε σημαντικά ο ανοδικός ρυθμός των τιμών και στην Ελλάδα, ειδικότερα το 1977 έφτασε στο 11,8%.

Έτσι μέσα σε περίοδο που κατά μέσο όρο κάλυπτε 3,8 έτη, οι 9 χώρες της Ε.Ο.Κ. περιόρισαν τον Πληθωρισμό κατά 54% ενώ η χώρα μας μέσα σε περίοδο 3 ετών περιόρισε τον Πληθωρισμό κατά 50%.

Δηλαδή ενώ κατά την περίοδο πραγματοποιήθηκε συμπίεση του ποσοστού ανόδου των τιμών σε σχέση με τις χώρες της Ε.Ο.Κ. παρόλα αυτά το αποτέλεσμα δεν ήταν ικανοποιητικό.

Κατά την δεύτερη περίοδο, η ένταση του Πληθωρισμού στις χώρες της Ε.Ο.Κ. ήταν μικρότερη σε σχέση με την πρώτη. Τα ποσοστά των τιμών που σημειώθηκαν στην τριετία 1980 - 1982 κυμαίνονταν από 5,7% στη Δυτική Γερμανία μέχρι 20,3%, στην Ιταλία με μέσο όρο 12,6%. Στην χώρα μας, η άνοδος των τιμών κορυφώθηκε το 1981, όπου έφτασε το 22,3% ποσοστό που ήταν αρκετά υψηλό από εκείνο της Ιταλίας.

Όμως στις χώρες της Ε.Ο.Κ., ο ρυθμός των τιμών είχε πτωτική τάση μέχρι την διετία 1983 - 1984.

Ο μέσος όρος που σημειώθηκε στην περίοδο αυτή ήταν 6,2% δηλ. λίγο μικρότερος από εκείνον της πρώτης περιόδου 6,7%. Κατά την φάση αυτή σταθεροποιήσεως, στην Ελλάδα, η ελάχιστη άνοδος των τιμών που σημειώθηκε το 1984 ήταν 18,5%.

Βλέπουμε ότι σε περίοδο που κατά μέσο όρο κάλυπτε 3,4 έτη οι 9 χώρες της Ε.Ο.Κ., περιόρισαν το ρυθμό Πληθωρισμού κατά 49% ενώ η χώρα μας σε περίοδο 3 ετών τον περιόρισε κατά 17%.

Από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω προκύπτει ότι στην Ελλάδα κατά τη δεύτερη περίοδο, η ένταση του Πληθωρισμού όπως άλλωστε και κατά την πρώτη περίοδο, ήταν πολύ μεγάλη, σε σχέση με εκείνη που σημειώθηκε αντίστοιχα στις χώρες της Ε.Ο.Κ.

Σημαντικό γεγονός αύξησης του πληθωρισμού αποτέλεσε, η υποτίμηση που εκδηλώθηκε στην Ελλάδα το έτος 1985. Γιατί μπορεί το ποσοστό της, 15%, να διαφέρει του αντίστοιχου του 1998, κατά μία ποσοστιαία μονάδα και η κατάσταση της οικονομίας από πλευράς διαρθρώσεως και επιπέδου παραγωγής να μη ήταν και τότε ευνοϊκή, ωστόσο ο ρυθμός του πληθωρισμού το 1985 ήταν περίπου πενταπλάσιος του σημερινού. Ιδιαίτερα πρέπει να επισημανθεί η μη ύπαρξη των λοιπών αναγκαίων προϋποθέσεων, οι οποίες υπήρχαν κατά την υποτίμηση του 1953.

Μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών, ιδιαίτερη σημασία είχε η διαρκώς αυξανόμενη ελλειμματικότητα του Δημοσίου τομέα και η ταχεία συσσώρευση του Δημοσίου χρέους.

Έτσι παρά τη συσταλτική εισοδηματική πολιτική που εφαρμόστηκε τότε, η άνοδος του Δ.Τ.Κ. μεταξύ του Οκτωβρίου 1985 και Οκτωβρίου 1986 ήταν 21,9% αλλά μεταξύ Οκτωβρίου 1986 και Οκτωβρίου 1987 έφτασε το 15,3%. Βλέπουμε τελικά ότι η επίδραση της υποτίμησης στο γενικό επίπεδο των τιμών, το 1985, κατανεμήθηκε σε ένα ευρύτερο χρονικό διάστημα και στο τέλος εντάχθηκε σε μια διαδικασία ανατροφοδότησης, με αποτέλεσμα να παραταθεί η κατάσταση ανισορροπίας.

Ένα από τα κριτήρια ονομαστικής συγκλίσεως που τέθηκαν από την Συνθήκη του Μάαστριχ είναι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού σε βαθμό που ο ρυθμός του να μην υπερβαίνει πέρα της μιάμισης (1,5%) ποσοστιαίας μονάδας τον μέσο όρο πληθωρισμού στις τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με την καλύτερη επίδοση ως προς τη σταθερότητα των τιμών. Το κριτήριο αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η δημοσιονομική διαχείριση και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες αλλά και προσδιορίζει άλλους μεταξύ των οποίων και το επίπεδο επιτοκίων.

Όμως η αποκατάσταση της μακροοικονομικής ισορροπίας έχει πολύ ευρύτερη αφού επηρεάζει ακόμη και την ίδια την αναπτυξιακή διαδικασία και γι' αυτό βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος κατά την παρακολούθηση των τρεχουσών εξελίξεων.

Μια πρώτη βασική διαπίστωση είναι ότι το ποσοστό ανόδου του Δ.Τ.Κ. από 20,4% το 1990 σημείωσε συνεχή κάθοδο μέχρι 9,3% το 1995 ύστερα από επίμονες προσπάθειες που καταβλήθηκαν με της λήψης μέτρων εισοδηματικής, συναλλαγματικής δημοσιονομικής και κυρίως φορολογικής πολιτικής.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μεταξύ των μέτρων αυτών και των μεταβολών του Τιμαρίθμου δεν υπήρξε πλήρης αντιστοιχία λόγω των ετεροχρονισμών που λειτουργούν στους σχετικούς οικονομικούς μηχανισμούς.

Μία δεύτερη διαπίστωση που προκύπτει από τη χρησιμοποίηση της μηνιαίας αυξήσεως του Δ.Τ.Κ. είναι ότι ύστερα από τη συνεχή κάμψη της μέσα στο 1995 από τις αρχές του 1996 κινήθηκε σε υψηλότερα επίπεδα. Συγκεκριμένα από το 8,3% το Δεκέμβριο του 1995 ανήλθε σε 9,2% τον Αύγουστο του 1996 για να μειωθεί σε 8,3% τον Οκτώβριο του 1996. Για ολόκληρο το έτος προβλέπεται άνοδος του μέσου επιπέδου του Τιμαρίθμου σε σχέση με εκείνο του 1995 κατά 8,4%.

Για να αξιολογηθούν οι εξελίξεις αυτές πρέπει να συγκριθούν τόσο με τις αντίστοιχες προβλέψεις του Προγράμματος Συγκλίσεως όσο και με τις εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την ίδια περίοδο. Και ως προς μεν το Πρόγραμμα Συγκλίσεως ήδη από το 1995 παρατηρήθηκε υπέρβαση κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες η οποία αναμένεται να γίνει 2,3 ποσοστιαίες μονάδες το 1996. Λόγω των αποκλίσεων αυτών είναι πολύ λίγο πιθανή η πραγματοποίηση του στόχου 3,3 % για το 1999.

Αλλά και οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνουν ότι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού που έγινε μέχρι τώρα υπήρξε ανεπαρκής. Εν πρώτοις ο λόγος της ανόδου του ελληνικού τιμαρίθμου προς την άνοδο του Ευρωπαϊκού από 3,4% το 1994 μειώθηκε σε 3,1% το 1995 αλλά αυξήθηκε και πάλι σε 3,2% το 1996.

Από το άλλο μέρος η απόσταση του Ελληνικού πληθωρισμού από το ανώτερο όριο που ορίζεται από το σχετικό κριτήριο της Συνθήκης του Μαάστριχτ μπορεί να μειώθηκε από 7,8% το 1994 σε 5,4% το 1996 αλλά εξακολουθεί να παραμένει μεγάλη σε βαθμό που να είναι αμφίβολο αν είναι εφικτός ο μηδενισμός της μέσα σε μία τριετία.

Λόγω της κρισιμότητας της παρούσας φάσεως πρέπει να αναζητηθούν οι βασικοί παράγοντες που συντελούν στη συγκράτηση αυτής της κλιμάκωσης του Πληθωρισμού. Από πλευράς κόστους αυξητικά επέδρασε στον Τιμάριθμο κατά τους τελευταίους δέκα μήνες η κατά 50% περίπου άνοδος των Διεθνών τιμών του πετρελαίου η οποία οδήγησε σε επιβάρυνση των μεταφορών των προϊόντων και της λειτουργίας των επιχειρήσεων. Δεν πρέπει εντούτοις να παραβλέπεται η ευνοϊκή επίδραση που εξακολουθεί να ασκείται στο εσωτερικό επίπεδο τιμών από τη συναλλαγματική πολιτική της σκληρής δραχμής. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 1996, η μέση τιμή του Δολαρίου αυξήθηκε κατά 0,8% του ECU και του Γερμανικού Μάρκου μειώθηκε κατά 19% και 5% αντίστοιχα έναντι μεταβολών τους - 4,2%, 6,4% και 2,6% κατά την ίδια περίοδο του 1995.

Σύμφωνα μάλιστα με εκτιμήσεις του Κέντρου Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών κατά το εννιάμηνο του 1996, η δραχμή ανατιμήθηκε ως προς το σύνολο των ξένων νομισμάτων κατά 1,07%.

Πιο σημαντική όμως είναι η πίεση που ασκείται στο επίπεδο των τιμών από την άνοδο του κόστους εργασίας το οποίο αντιπροσωπεύει το 60% περίπου του κόστους παραγωγής στον μη αγροτικό τομέα. Συγκεκριμένα οι αυξήσεις που χορηγήθηκαν κατά το τρέχον έτος στο Δημόσιο, είτε με τη μορφή επιδομάτων προς τους Δημοσίους Υπαλλήλους, είτε μέσω των συλλογικών συμβάσεων στους εργαζομένους στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια της εισοδηματικής πολιτικής.

Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις η ονομαστική αύξηση των μισθών των υπαλλήλων που έλαβαν τέτοια επιδόματα σε πολλές περιπτώσεις ξεπέρασε το 20%. Ανάλογες ήταν και οι αυξήσεις των αμοιβών ορισμένων κατηγοριών υπαλλήλων των ΔΕΚΟ. Ιδιαίτερη σημασία έχει η παρατηρούμενη άνοδος του κόστους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Μέσω της ισχύουσας διετούς συλλογικής συμβάσεως εργασίας και των κλαδικών συμβάσεων παρέχονται από πολλούς εργοδότες μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις λόγω της δυνατότητας που έχουν να μεταφέρουν μέρος του επιπλέον κόστους εργασίας στις τιμές αλλά και των περιθωρίων που τους παρέχονται από τη μείωση του χρηματοοικονομικού κόστους συνέπεια της μείωσης των επιτοκίων. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται όπως είναι φανερό ομαλές εργασιακές σχέσεις.

Έτσι η αύξηση του μέσου μισθού εκτιμάται για το 1996 σε 11,1% έναντι 12,5% πέρυσι.

Ανάλογη είναι και η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Οι αυξήσεις αυτές όχι μόνο συγκρατούν τη μείωση του αυξητικού ρυθμού του τιμαρίθμου αλλά συντελούν και σε μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και σε διόγκωση του ελλείμματος του Εμπορικού ισοζυγίου.

Το συμπέρασμα είναι ότι οι δυσκολίες που εμφανίζονται κατά το τελευταίο έτος στην περαιτέρω αποκλιμάκωση του Πληθωρισμού, μπορεί να σχετίζονται και με κάποια αύξηση της ζήτησης αλλά οφείλονται σε παράγοντες του κόστους από τους οποίους σημαντικότερος είναι η αμοιβή εργασίας επομένως ανεξάρτητα από τις όποιες κοινωνικές διαστάσεις του προβλήματος αυτού είναι ανάγκη να επιδιωχθεί η συγκράτηση της αυξήσεως των μισθών τόσο στο Δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα όπως άλλωστε γίνεται και στις άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες.

Σημειωτέον ότι τελικά η πολιτική αυτή θα αποβεί σε όφελος και των ιδίων των εργαζομένων γιατί σε σύντομο χρονικό διάστημα θα αρχίσουν να απολαμβάνουν πραγματικών αυξήσεων

5.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ 1998

Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, αποτελεί, όπως είναι γνωστό, ένα πολύ σημαντικό γεγονός, αφού επηρεάζει στρατηγικής σημασίας μεγέθη, που αφορούν είτε την ισορροπία είτε και την ανάπτυξη της οικονομίας. Τέτοιας φύσεως ήταν η αναπροσαρμογή των συναλλαγματικών ισοτιμιών της δραχμής που ανακοινώθηκε στις 13 Μαρτίου 1998, η οποία, συνίστατο στην κατά 14% υποτίμηση της έναντι της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Μονάδας, αλλά και των άλλων νομισμάτων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η υποτίμηση αυτή, ανεξάρτητα από τις συνθήκες από τις οποίες συντελεσθεί, συνοδεύτηκε από δύο σημαντικές αποφάσεις. Η μία αφορούσε την ένταξη της δραχμής στο μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος και η άλλη τη λήψη σειράς διαρθρωτικών μέτρων προς εξυγίανση της οικονομίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικής της θέσεως.

Βασική σημασία για την περαιτέρω διαμόρφωση των οικονομικών εξελίξεων έχει η άνοδος που θα προκληθεί στο γενικό επίπεδο των τιμών από την ανατίμηση των εισαγομένων αγαθών και υπηρεσιών κατά τους αμέσως προσεχείς μήνες.

Σε απλή αριθμητική βάση, αν ληφθεί υπόψη ότι η συμμετοχή της αξίας των εισαγωγών στην συνολική καταναλωτική δαπάνη κυμαίνεται γύρω στο 25%, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η κατά 14% υποτίμηση της δραχμής θα επιφέρει επιπλέον άνοδο του Δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 3,5% περίπου.

5.7 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ

Είναι επίσης ολοφάνερο, ότι η εφάπαξ υποτίμηση θέτει σε νέο κύκλο σοβαρής δοκιμασίας την προσπάθεια επίτευξης των ονομαστικών στόχων του Μαάστριχτ (έξαρση του ρυθμού πληθωρισμού, αύξηση του δραχμικού αντιτίμου του εξωτερικού δημοσίου χρέους, βραδεία αποκλιμάκωση των επιτοκίων, διόγκωση της δαπάνης για πληρωμή τόκων) και ταυτόχρονα υποβαθμίζει την σχετική εισοδηματική θέση των Ελλήνων Πολιτών έναντι του μέσου όρου της Ε.Ε.

Η Κυβέρνηση εμφανίζει όλα αυτά ως ασήμαντες απώλειες που δεν επηρεάζουν την πορεία της χώρας προς το νέο ορόσημο του 2001.

Ιδιαίτερα όσον αφορά τις κυβερνητικές προβλέψεις για τις επιπτώσεις της υποτίμησης στο επίπεδο των τιμών και τον ρυθμό του Πληθωρισμού, η Κυβέρνηση εμφανίζεται ασύγκριτα αισιόδοξη. Υποστηρίζει με βάση επίσημες τεχνοκρατικές εκτιμήσεις, ότι η συνολική επιβάρυνση του επιπέδου τιμών από την κατά 14% ανατίμηση των ξένων νομισμάτων δεν θα υπερβεί τις (2) δύο εκατοστιαίες μονάδες και η ισόποση προσθετικής της επίδραση στο ρυθμό Πληθωρισμού, θα απορροφηθεί σε χρονικό διάστημα 3 - 4 μηνών.

Επομένως στόχος για ετήσιο ρυθμό 2,5% στο τέλος του τρέχοντος έτους, δεν κινδυνεύει, ενώ για τον Δεκέμβριο του 1999, γίνεται πρόβλεψη, ο ρυθμός Πληθωρισμού θα έχει κατέλθει στο 1,5%.

Όλα αυτά βέβαια γίνονται γνωστά χωρίς καμία απολύτως τεχνοκρατική τεκμηρίωση και με μόνη τη βεβαίωση ότι κάθε αρνητική παρέκκλιση θα είναι αποτέλεσμα ανεπίτρεπτης κερδοσκοπικής συμπεριφοράς. Ωστόσο το ίδιο λογική, μπορεί να είναι και κάθε άλλη πρόβλεψη, όταν μάλιστα στηρίζεται σε εύλογες υποθέσεις και συνοδεύεται από σχετικούς υπολογισμούς όπως η ακόλουθη:

Εκτιμάται, ότι η κατά 14% ανατίμηση των ξένων νομισμάτων θα επηρεάσει ανοδικά : κατά 7% τις τιμές του 40% του περιεχομένου του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (εισαγόμενα έτοιμα προϊόντα, παραγόμενα εγχώριος από πολυεθνικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις με υψηλό δανεισμό σε ξένο νόμισμα), κατά 3,5% τις τιμές του 30% του Δείκτη (εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα με εισαγόμενες πρώτες ύλες και καύσιμα) και 1,75% τις τιμές του υπόλοιπου 30% του Δείκτη (εγχώρια προϊόντα που θα υποστούν δευτερογενής ανατιμητικές επιδράσεις). Τα επιμέρους αυτά ποσοστά αύξησης τιμών σημαίνουν συνολική επιπρόσθετη άνοδο του τρέχοντος ρυθμού Πληθωρισμού κατά 44 ποσοστιαίες μονάδες, η οποία υπολογίζεται ότι θα εκδηλωθεί σταδιακά σε διάστημα 2 - 3 μηνών από την ημέρα της υποτίμησης.

5.8 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ 1998 -1999

Με βάση τις εκτιμήσεις που προαναφέρθηκαν, η προβλεπόμενη ανά μήνα πορεία ετήσιου ρυθμού Πληθωρισμού, για την περίοδο Μαρτίου 1998 - Δεκεμβρίου 1999 και το αποτέλεσμα εμφανίζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Παρατηρούνται τα εξής: Από το 2ο Δεκαπενθήμερο του Μαρτίου 1998, ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή θα αρχίσει να απορροφά τις ανατιμητικές επιπτώσεις της υποτίμησης και συνεπώς, οι αυξημένες μηνιαίες τιμές του Δείκτη συγκρινόμενες προς τις χαμηλότερες αντίστοιχες του 1997 θα δίνουν αυξανόμενο ρυθμό Πληθωρισμού, το οποίο υπολογίζεται ότι θα υπερβεί το 8% τον Ιούλιο του 1998 όπου περίπου και θα σταθεροποιηθεί μέχρι και το Φεβρουάριο του 1999.

Σε αριθμητικούς όρους η εξέλιξη αυτή σημαίνει ότι ο Δεκέμβριος του 1998, ο ετήσιος ρυθμός του Πληθωρισμού θα βρίσκεται στο 7,6 % έναντι 4,8% το Δεκέμβριο του 1997, ενώ σε μέσο ετήσιο επίπεδο η αύξηση θα είναι 6,8% το 1998 έναντι 5,5% το 1997.

Η διαδικασία αποκλιμάκωσης υπολογίζεται ότι θα αρχίσει το Μάρτιο του 1999 με ταχύτερη αύξηση στην αρχή καθώς επίσης ταχεία προβλέπεται να είναι και η έξαρση του Πληθωρισμού κατά την αντίστοιχη χρονική περίοδο.

Όμως είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η τάση καθόδου επειδή από πριν είχε υποστεί τις επιπτώσεις υποτίμησης. Η πτωτική, αυτή, τάση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Αρνητικά θα μπορούσε να επιδράσει η τυχόν αναβίωση έντονων πληθωριστικών προσδοκιών που είναι σύνηθες φαινόμενο σε περιπτώσεις που η υποτίμηση γίνεται εφάπαξ καθώς και το γεγονός ότι οι εισαγωγές αποτελούν σήμερα κυρίαρχο στοιχείο του Ελληνικού Καταναλωτικού Προτύπου.

Αντίθετα όμως, θετική για τις τιμές εκτιμάται ότι θα είναι η επίδραση από τη συνεχιζόμενη αυστηρή εισοδηματική πολιτική για το λόγο του ότι αυτή θα επηρεάσει τη ζήτηση των στρωμάτων του καταναλωτικού Κοινού.

Γενικά, πάντως για την επίτευξη του επιθυμητού ρυθμού Πληθωρισμού στο τέλος του 1999 (γύρω στο 12,5%) είναι το ότι η διαδικασία της νέας αποκλιμάκωσης του, ξεκινάει από υψηλό σχετικά ποσοστό. Η πρόβλεψη που γίνεται για το 1999 είναι ότι στο τέλος του έτους, ο ρυθμός Πληθωρισμού θα κυμανθεί γύρω στο 2,5 % ενώ με μέσο ετήσιο επίπεδο θα διαμορφωθεί σε ποσοστό υψηλότερο του 4%.

Υπάρχουν γεγονότα που μπορεί να αποτελέσουν ανασταλτικό παράγοντα στην πορεία του Πληθωρισμού και της επίτευξης του στόχου προς την Ο.Ν.Ε., όπως η έναρξη πολεμικών επιχειρήσεων μεταξύ Αλβανοφώνων και Σέρβων στο έδαφος της Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας.

Πρώτος άμεσος κίνδυνος, η ενδεχόμενη αύξηση του πληθωρισμού από την ανατίμηση του πληθωρισμού. Δεύτερο, η ρευστοποίηση των επενδύσεων σε ομόλογα και γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου αλλά και σε τραπεζικές καταθέσεις.

Επίσης, υπάρχει περίπτωση να αναγκαστεί το δημόσιο να κάνει αποσταθεροποίηση της κατάστασης στα Βαλκάνια, με αποτέλεσμα να διαταραχθεί η ισοροπία στα ισοζύγια εσωτερικών πληρωμών, με αυξανόμενες πληθωριστικές τάσεις.

Έτσι με την μετακίνηση αυτή, θα έχουμε άμεσα μείωση των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών και έμμεσα μείωση των στοιχείων αμέσου ρευστότητας (Π.χ. χρηματούγραφα) καθώς και μείωση των χορηγουμένων πιστώσεων προς το εξωτραπεζικό κοινό, πιθανόν και ανάκληση δανείων αν αυτό είναι δυνατό και συνεπώς θα έχουμε συστατική πολλαπλασιαστική διαδικασία.

Όπως καταλαβαίνουμε το μέτρο αυτό, δηλαδή, η πολιτική των δημοσίων καταθέσεων είναι πολύ δραστικότερη σε σύγκρισή με τις άλλες, πολιτικές και συγκεκριμένα της πολιτικής Ανοικτής Αγοράς, της πολιτικής του Προεξοφλητικού Επιτοκίου.

Αυτό συμβαίνει διότι, η πολιτική των δημοσίων καταθέσεων, όπως και η πολιτική των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων, ασκεί άμεσα ακαριαία επίδραση στο μέγεθος των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών, ενώ οι άλλες πολιτικές που αναφέραμε πιο πάνω ασκούν επίδραση μέσω της συμπεριφοράς των εμπορικών Τραπεζών, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με ορισμένες συνθήκες και προϋποθέσεις.

ΜΕΣΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η οικονομική πολιτική στη χώρα μας ασκείται κυρίως με την δημοσιονομική, εισοδηματική και νομισματική πολιτική. Η εισοδηματική και η εισοδηματική πολιτική επιβλέπουν στον επηρεασμό και έλεγχο του διαθέσιμου εισοδήματος και διαμέσου αυτού στον επηρεασμό και έλεγχο της συνολικής ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Ενώ η νομισματική πολιτική αποβλέπει στη ρύθμιση και τον έλεγχο της συνολικής ποσότητας προσφοράς χρήματος στην οικονομία και συνεπώς στη ρύθμιση και τον έλεγχο της χρηματοδότησης της οικονομίας.

Η δημοσιονομική και εισοδηματική πολιτική είναι ο κύριες πολιτικές με τις οποίες η Κυβέρνηση εφαρμόζει την γενικότερη οικονομική πολιτική της.

Ενώ η νομισματική πολιτική συμβάλλει στην επίτευξη της γενικότερης οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης και γι' αυτό το λόγο η χάραξη της νομισματικής πολιτικής γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρεμποδίζει αλλά να διευκολύνει την επίτευξη των στόχων της δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

6.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Με βάση την εισηγητική έκθεση για τον Προϋπολογισμό του Έτους 1997, οι στόχοι τους οποίους επιδιώκει η κυβέρνηση είναι :

- α. Η συμμετοχή της χώρας μας στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.
- β. Η ταχύρυθμη οικονομική ανάπτυξη και
- γ. Η κοινωνική αλληλεγγύη.

Για την επιτυχία τους, η οικονομική πολιτική, την οποία υιοθέτησε η Κυβέρνηση βασίζεται σε τρεις συνιστώσες :

1. Δημοσιονομική Πολιτική : Την μείωση των ελλειμμάτων και του χρέους κυρίως μέσω της αύξησης των φόρων.
2. Νομισματική Πολιτική: Την εμμονή στην πολιτική της σκληρής δραχμής .
Π.χ. μέσα στο 1996, η δραχμή ανατιμήθηκε πάνω από 4% σε σχέση με το Γερμανικό Μάρκο.
3. Εισοδηματική Πολιτική : Την διατήρηση του μεγάλου κράτους και την αύξηση του προϋπολογισμού των δημοσίων επενδύσεων με πόρους από το Δεύτερο πακέτο Delor's (ο προϋπολογισμός των δημοσίων επενδύσεων του '97 είναι αυξημένος κατά 546 δις δρχ. Αυτό σημαίνει ότι οι δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να ανέλθουν στο ποσό των 1,666 τρις δρχ. ήτοι σε 2, 5 % του Α.Ε.Π. από 1,9% που ήταν το '96. Ακόμα ο τακτικός προϋπολογισμός του 1997 προβλέπει ότι οι πρωτογενείς δαπάνες θα αυξηθούν κατά 397 δις δρχ. ώστε να ανέλθουν στο ποσό των 6.757 τρις δρχ., δηλ. 20,7% από 21,5% του Α.Ε.Π. Η αύξηση αυτή αναμένεται να είναι αρκετά μεγαλύτερη καθώς οι εκάστοτε κυβερνήσεις μας συστηματικά υποεκτιμούν τις δαπάνες αυτές.

Όμως για να επιβεβαιωθούν οι προσδοκίες των εμπνευστών της οικονομικής πολιτικής πρέπει να ικανοποιούνται δύο συνθήκες. Πρώτο, κάθε μία από τις πιο πάνω συνιστώσες πρέπει να συμβάλλει στην επιτυχία τουλάχιστον ενός από τους στόχους και δεύτερο οι συνιστώσες δεν πρέπει να αλληλοαναιρούνται.

Ας δούμε τώρα τι συμβαίνει με το "μείγμα" της οικονομικής πολιτικής που επιλέχθηκε: Η αύξηση των φορολογικών εσόδων με ταυτόχρονη συγκρότηση των δημοσίων δαπανών οδηγεί στη δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων. Αυτά με τη σειρά τους αναμένεται να ασκήσουν τέσσερις ευνοϊκές επιδράσεις :

- α) να μειώσουν ισόποσα τις δανειακές ανάγκες του Δημοσίου και να επιβραδύνουν την αύξηση του Δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

β) να συγκρατήσουν την ζήτηση του Δημοσίου για αγαθά και υπηρεσίες και να φρενάρουν τον ρυθμό αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών,

γ) με την μείωση του πληθωρισμού από τη μία και την μείωση των δανειακών αναγκών του Δημοσίου, από την άλλη τα πρωτογενή πλεονάσματα προσδοκείται να πιέσουν τα επιτόκια πτωτικά με αποτέλεσμα η δαπάνη των τόκων για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους να μειωθεί και να συμπαρασύρει προς τα κάτω και το δημόσιο έλλειμμα ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

δ) εφόσον η δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων συνεχιστεί για ικανοποιητικό διάστημα το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π. να αρχίσει μετά από κάποιο σημείο να μειώνεται .

Αυτή η διαδικασία μπορεί πράγματι να εξασφαλίσει τη σύγκλιση στις προϋποθέσεις του Μάαστριχ καθώς επίσης να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της εξασφάλισης ενός σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος.

Η πολιτική της σκληρής δραχμής υλοποιείται κυρίως μέσω της διατήρησης υψηλών επιτοκίων τα οποία αυξάνουν τη ζήτηση για δραχμικά αξιόγραφα και επομένως για δραχμές.

Με την σειρά της η αυξημένη ζήτηση για δραχμές κρατά τις ισοτιμίες του νομίσματός της χώρας μας σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τα άλλα νομίσματα και κάνει τα εισαγόμενα προϊόντα φθηνότερα από τα αντίστοιχα εγχώρια.

Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις , οι οποίες εξάγουν και ανταγωνίζονται τους παραγωγούς των εισαγομένων προϊόντων αισθάνονται μια ισχυρή πίεση να βελτιώσουν την παραγωγικότητα τους, να πληρώσουν σχετικά μικρότερους μισθούς στους εργαζομένους σε αυτές και να πουλούν σε σχετικά χαμηλές τιμές ώστε να προφυλάξουν τα μερίδια τους στις αγορές. Αφού λοιπόν η πολιτική της σκληρής δραχμής μειώνει τον πληθωρισμό και δίνει κίνητρα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας του οικονομικού συστήματος της χώρας, εύλογα θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι εξυπηρετεί την ονομαστική σύγκλιση και σε κάποιο βαθμό ακόμα και την πραγματική.

Τέλος η Τρίτη συνιστώσα είναι η διατήρηση του μεγάλου κράτους. Αυτή είναι απολύτως συνεπής με τις σοσιαλιστικές θέσεις που κατά καιρούς εκφράζει η κυβέρνηση. Το μεγάλο κράτος αναμένεται ότι ικανοποιεί τη ζήτηση όχι μόνο για τα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης αλλά και ένα μεγάλο μέρος της ζήτησης για τέτοιες υπηρεσίες όπως : της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης, των μεταφορών, της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών κ.α., ειδικότερα για τους ασθενέστερους συμπολίτες μας. Όμως πέρα από αυτό η συγκεκριμένη επιλογή θα μπορούσε να εξυπηρετήσει την οικονομική ανάπτυξη όπως και πολλούς από τους επιμέρους στόχους της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η αύξηση των δημοσίων επενδύσεων συμβάλλει στη βελτίωση της κεφαλαιουχικής υποδομής της χώρας, η οποία με τη σειρά της αυξάνει την παραγωγικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας. Αυτό φυσικά οδηγεί σε ανάπτυξη, η οποία μπορεί να είναι διαρκής. Επίσης δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες αν και προσωρινές ενδέχεται να οδηγήσουν σε περισσότερες μόνιμες θέσεις.

Η πολιτική της συντήρησης του μεγάλου κράτους εξασφαλίζει θέσεις εργασίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Τουλάχιστον προσωρινά τείνει να μειώνει την ανεργία (Π.χ. τους εργαζόμενους στα ναυπηγεία). Παράλληλα, οι μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις (18,8% το 1996 έναντι 11% των αντίστοιχων αυξήσεων στον ιδιωτικό τομέα) συμβάλλουν στην βελτίωση του απόλυτου και του σχετικού βιοτικού επιπέδου όσων έχουν εξασφαλίσει θέση στο δημόσιο τομέα.

Προφανώς λοιπόν, αν η λειτουργία των πολιτικών αυτών ήταν αυτόνομη κάθε μία τους θα επιτύγχανε τον στόχο για τον οποίο υιοθετήθηκε και όλες μαζί θα οδηγούσαν την οικονομία στα αποτελέσματα που επιδιώκει η κυβέρνηση. Όμως οι πολιτικές αυτές λειτουργούν ταυτόχρονα και το κακό είναι ότι αλληλοαναιρούνται. Κάποια παραδείγματα θα δείξουν τι εννοούμε :

Η λογική της σκληρής δραχμής, η οποία όπως είπαμε πιο πάνω στοχεύει στην πίεση του ιδιωτικού τομέα να γίνει πιο αποτελεσματικός έρχεται σε αντίθεση με την αύξηση των φόρων. Ο λόγος είναι ότι η αύξηση των φόρων από τη μία μεριά αυξάνει το κόστος της παραγωγής και από την άλλη διογκώνει τις στρεβλώσεις των κινήτρων για συσσώρευση φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου. Με άλλα λόγια η κυβέρνηση συνθλίβει τον ιδιωτικό τομέα και κυρίως εκείνα τα κομμάτια του που καταβάλλουν τη μεγαλύτερη προσπάθεια να προσαρμοστούν στην πολιτική της, πιέζοντας από τη μία πλευρά με την πολιτική της σκληρής δραχμής και από την άλλη με την αύξηση των φόρων. Η παρατηρούμενη επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών δεν είναι σε καμία περίπτωση άσχετη με την αντιφατικότητα αυτών των δύο πολιτικών. Καθώς επίσης δεν είναι άσχετη και η αύξηση της ανεργίας σε ποσοστά πρωτόγνωρα για την ελληνική οικονομία.

6.2 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η κυριότερη αποστολή κάθε Κεντρικής Τράπεζας μιας χώρας είναι : ο έλεγχος της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία καθώς και η χρηματοδότηση της οικονομίας.

Αν η οικονομική δραστηριότητα της χώρας βρίσκεται στο στάδιο της ύφεσης και αρχίζουν να εμφανίζονται τα συμπτώματα της ύφεσης π.χ. μείωση των επενδύσεων και του εισοδήματος, αύξηση της ανεργίας κλπ. στην περίπτωση αυτή η Κεντρική Τράπεζα θα ασκήσει μια επεκτατική νομισματική πολιτική, δηλ. θα προσπαθήσει να πάρει τα κατάλληλα μέτρα για την αύξηση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία καθώς και για την αύξηση των πιστώσεων για την αναθέρμανση της οικονομίας.

Αντίθετα, αν η συνολική δαπάνη προβλέπεται να αυξηθεί ή έχει ήδη αυξηθεί σημαντικά, επομένως αναμένεται αύξηση των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών τότε η Κεντρική Τράπεζα θα ασκήσει μια περιοριστική νομισματική πολιτική, δηλαδή θα πάρει μέτρα που θα επιφέρουν μείωση των πιστώσεων καθώς και μείωση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία.

Με πολύ απλά λόγια, η βασική λειτουργία της Κεντρικής Τράπεζας και ο βασικός στόχος της νομισματικής πολιτικής είναι ο έλεγχος και η ρύθμιση της ποσότητας (προσφοράς) χρήματος καθώς και η χρηματοδότηση της οικονομίας.

Γνωρίζουμε ότι η Κεντρική Τράπεζα (ή Τράπεζα της Ελλάδος) έχει το αποκλειστικό προνόμιο της παραγωγής του νομισματικού χρήματος (δηλ. την παραγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων) ενώ οι εμπορικές Τράπεζες έχουν την δυνατότητα να αυξήσουν ή να μειώσουν την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία αυξάνοντας ή μειώνοντας το συνολικό μέγεθος των καταθέσεων όψεως.

Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται ότι οι εμπορικές Τράπεζες μπορούν να ρυθμίζουν την ποσότητα χρήματος στην οικονομία, ενώ ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας για την αποκλειστική ρύθμιση της ποσότητας του χρήματος και επομένως της νομισματικής πολιτικής, φαίνεται να μην είναι τόσο σημαντικός.

Στην πραγματικότητα όμως η Κεντρική Τράπεζα μέσω της οποίας το Κράτος ασκεί τη νομισματική πολιτική μπορεί με την επιβολή ορισμένων μέτρων να περιορίζει τη δυνατότητα που έχουν οι εμπορικές Τράπεζες να αυξάνουν ή να μειώνουν και επομένως να ρυθμίζουν την ποσότητα (προσφορά) του χρήματος στην οικονομία.

Τα μέτρα που μπορεί να πάρει η Κεντρική Τράπεζα για το σκοπό αυτό μπορούμε να τα κατατάξουμε σε δύο βασικές κατηγορίες :

α) Γενικά μέτρα που εφαρμόζονται σε ολόκληρο το εμπορικό τραπεζικό σύστημα και β) ειδικά μέτρα που βασικός στόχος τους είναι ο περιορισμός των χορηγούμενων πιστώσεων από τις εμπορικές Τράπεζες σε ορισμένους δανειστές.

Στις χώρες όπου η κεφαλαιαγορά είναι αναπτυγμένη και η αγορά του χρήματος είναι καλά οργανωμένη και όπου το σύστημα πληρωμής του χρήματος με επιταγές χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα τα κύρια μέσα που μπορεί να χρησιμοποιήσει η Κεντρική Τράπεζα για τη ρύθμιση της ποσότητας του χρήματος και συνεπώς για την άσκηση νομισματικής πολιτικής είναι τα εξής :

α) Η πολιτική της Ανοιχτής Αγοράς (Open - Market Operations)

β) Η πολιτική των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων (Reserve Requirements)

γ) Η πολιτική του Προεξοφλητικού Επιτοκίου (Discount Rate) και

δ) Η πολιτική των Δημοσίων Καταθέσεων.

6.2.1 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ένα ισχυρό όπλο που έχει στη διάθεση της Κεντρική Τράπεζα και το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει για να μεταβάλει τη συνολική ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, είναι η πολιτική της Ανοιχτής Αγοράς.

Η πολιτική της Ανοιχτής Αγοράς είναι η αγορά ή η πώληση από την Κεντρική Τράπεζα ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό κρατικών ομολογιών στην ανοιχτή αγορά που συνήθως είναι το Χρηματιστήριο Αξιών για τη μεταβολή της ποσότητας χρήματος στην οικονομία.

Αν η Κεντρική Τράπεζα θέλει να μειώσει τη συνολική ποσότητα χρήματος στην οικονομία και για το σκοπό αυτό επιλέξει να ασκήσει την πολιτική της Ανοιχτής Αγοράς τότε θα πωλήσει κρατικές ομολογίες στο Χρηματιστήριο Αξιών.

Το πρώτο αποτέλεσμα από την πώληση κρατικών ομολογιών από την Κεντρική Τράπεζα θα είναι η μείωση της ποσότητας χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία κατά το ποσό της αξίας των πωλούμενων κρατικών ομολογιών.

Συγκεκριμένα :

Αν η Κεντρική Τράπεζα αγοράσει κρατικές ομολογίες στην Ανοιχτή Αγορά αξίας 50 εκατομμυρίων δρχ., η ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία θα αυξηθεί αρχικά κατά το ποσό αυτό των 50 εκατομμυρίων δρχ.

Αν οι πωλητές των ομολογιών, τα μετρητά αυτά των 50 εκατομμυρίων δραχμών που θα πάρουν από την κεντρική Τράπεζα τα καταθέτουν στις εμπορικές Τράπεζες σε λογαριασμούς κατάθεσης όψεως τότε αρχίζει η διαδικασία της πολλαπλάσιας δημιουργίας καταθέσεων όψεως δηλαδή της πολλαπλάσιας δημιουργίας λογιστικού χρήματος και επομένως πολλαπλάσιας προσφοράς χρήματος στην οικονομία.

Εάν το ποσοστό των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων είναι π.χ. 20% τότε η αύξηση της ποσότητας χρήματος στην οικονομία από την αγορά, από την Κεντρική Τράπεζα, ομολογιών αξίας 50 εκατομμυρίων δρχ. θα είναι τελικά 250 εκατομμύρια δρχ. : $\Sigma = 1 / i \times A = 50 / 0,20 = 250$ εκατομμύρια δρχ. όπου :

Σ : Σύνολο δημιουργίας καταθέσεων όψεως

A : Αύξηση υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών.

i : Ποσοστό υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων.

Όταν η Κεντρική Τράπεζα ασκήσει την πολιτική της Ανοικτής Αγοράς δηλαδή αγοράζει ή πωλεί κρατικές ομολογίες στο Χρηματιστήριο Αξιών τότε από την πολιτική αυτή θα έχουμε τις εξής επιδράσεις:

α) Τα ρευστά διαθέσιμα των εμπορικών Τραπεζών μεταβάλλονται.

β) Η τιμή των ομολογιών μεταβάλλεται.

γ) Οι προοπτικές για την οικονομία μεταβάλλονται.

A. ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΑ ΡΕΥΣΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η μεταβολή που επέρχεται στα ρευστά διαθέσιμα των εμπορικών Τραπεζών και στη συνέχεια η μεταβολή που επέρχεται τελικά στην ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία από την εφαρμογή της πολιτικής της Ανοικτής Αγοράς από την Κεντρική Τράπεζα, αναπτύχθηκαν με κάποια λεπτομέρεια παραπάνω.

Παρακάτω θα αναπτύξουμε με πολύ συντομία τις μεταβολές που επιφέρει η εφαρμογή της πολιτικής της Ανοικτής Αγοράς :

- Στην τιμή και επομένως στην απόδοση των ομολογιών.

- Στις προοπτικές της οικονομίας.

B. ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Όταν μεταβάλλεται η τιμή των ομολογιών μεταβάλλεται επίσης και η απόδοση της.

Η αύξηση της αγοράς ομολογιών θα επιφέρει αύξηση της τιμής των ομολογιών, που ισοδυναμεί με μείωση της απόδοσης των ομολογιών.

Αντίθετα μείωση της αγοράς ομολογιών θα επιφέρει μείωση της τιμής των ομολογιών που ισοδυναμεί με αύξηση της απόδοσης των ομολογιών.

Επειδή η Κεντρική Τράπεζα είναι ένας σημαντικός αγοραστής και πωλητής Κρατικών ομολογιών σε σχέση με τους άλλους αγοραστές - πωλητές κρατικών ομολογιών έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει άμεσα την τιμή μιας ομολογίας και επομένως την αποδοσή της.

Ακολουθεί ότι η Κεντρική Τράπεζα με τις αγορές ή πωλήσεις κρατικών ομολογιών, μπορεί να επηρεάσει την τιμή του επιτοκίου.

Κατ' αρχήν η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να μεταβάλλει τα βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα, ή μακροπρόθεσμα επιτόκια εάν προβεί σε αγορές ή πωλήσεις Κρατικών ομολογιών σε οποιοδήποτε από αυτές τις αγορές, ανάλογα με το επιτόκιο που θέλει να επηρεάσει.

Για να διατηρήσει μια δεδομένη τιμή για μία ομολογία και συνεπώς μια δεδομένη τιμή για επιτόκιο, εκείνο που χρειάζεται να κάνει η Κεντρική Τράπεζα είναι να αγοράσει ή να πωλήσει τόσες ομολογίες όσες είναι πρόθυμοι να αγοράσουν ή να πωλήσουν οι άλλοι διαπραγματευόμενοι με την τρέχουσα τιμή της ομολογίας.

Γ. ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.

Οι Οικονομικοί Αναλυτές και οι ενδιαφερόμενοι για την νομισματική πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας παρακολουθούν τις συναλλαγές της Ανοικτής Αγοράς και βάσει αυτών κάνουν τις προβλέψεις τους για τις μελλοντικές επιδράσεις των συναλλαγών της Ανοικτής Αγοράς σε τέτοιες οικονομικές μεταβλητές όπως Π.χ. Τα επιτόκια και τον πληθωρισμό ακόμη και για το επίπεδο της ζωής τους.

Όμως δεν υπάρχει γενική συμφωνία μεταξύ των Οικονομολόγων ως προς το πώς μεταβάλλονται οι προοπτικές ειδικά όταν επέρχονται συγκεκριμένες μεταβολές στις συναλλαγές της Ανοικτής Αγοράς. Π.χ. Αύξηση της αγοράς ομολογιών από την Κεντρική Τράπεζα μπορεί να μεταφρασθεί ως επεκτατική νομισματική πολιτική που αναμένεται να προκαλέσει μείωση των επιτοκίων, αύξηση των επενδύσεων, αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγής των επιχειρήσεων, αύξηση των καταναλωτικών δαπανών.

Από την άλλη πλευρά, η επεκτατική πολιτική μπορεί να εκληφθεί ότι θα επιφέρει μελλοντικές αυξήσεις στην προσφορά του χρήματος και πιθανόν η αύξηση αυτή να επιφέρει αύξηση του πληθωρισμού.

Η προσδοκία ότι θα ακολουθήσουν υψηλότεροι ρυθμοί πληθωρισμού, πιθανό να ενθαρρύνει τους δανειστές χρήματος να ζητήσουν υψηλότερα επιτόκια λόγω μιας επιπρόσθετης επιβάρυνσης για την αύξηση του πληθωρισμού.

Επίσης, προσδοκία αύξησης του πληθωρισμού μπορεί να αποθαρρύνει τις επιχειρηματικές επενδύσεις και τις καταναλωτικές δαπάνες.

A. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Όπως αναφέραμε η πολιτική της Ανοικτής Αγοράς είναι ένα από τα ισχυρότερα όπλα που μπορεί να διαθέτει η Κεντρική Τράπεζα για τον έλεγχο και ρύθμιση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία.

Η πολιτική αυτή έχει ορισμένα πλεονεκτήματα.

Τα βασικότερα από αυτά είναι τα εξής:

α) Η πολιτική αυτή παρουσιάζει μεγάλη ευελιξία με την έννοια ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την Κεντρική Τράπεζα για τη μείωση ή την αύξηση των ρευστών διαθεσίμων των ομολογιών στο Χρηματιστήριο Αξιών, σε οποιοδήποτε ποσό που το μέγεθος του μπορεί να κυμανθεί από παρά πολύ μικρό μέχρι πάρα πολύ μεγάλο ανάλογα βέβαια με τη μεταβολή της ποσότητας χρήματος που απαιτούν οι συνθήκες της οικονομίας.

β) Η πολιτική της Ανοικτής Αγοράς μπορεί να επιφέρει και πάρα πολύ μικρές μεταβολές στην ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία και μάλιστα αυτές οι μικρές μεταβολές μπορούν να επιτευχθούν και πολύ ευκολότερα και πολύ γρηγορότερα.

γ) Το βασικότερο πλεονέκτημα είναι ότι η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να αγοράσει ή να πωλήσει Κρατικές ομολογίες στην Ανοικτή Αγορά και με την ενέργεια αυτή να αυξήσει ή να μειώσει αντίστοιχα την ποσότητα του χρήματος που βρίσκεται, σε κυκλοφορία, στην οικονομία χωρίς να γνωστοποιηθούν στο ευρύτερο κοινό. Με τον τρόπο αυτό δεν κλονίζεται η εμπιστοσύνη του κοινού στο Τραπεζικό σύστημα της οικονομίας και έτσι αποφεύγονται οι δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία.

Όμως για να φέρει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, η πολιτική της Ανοικτής Αγοράς, θα πρέπει να υπάρχει αναπτυγμένη και καλώς οργανωμένη κεφαλαιαγορά καθώς και αγορά χρήματος στην οικονομία.

Δυστυχώς όμως στην χώρα μας η κεφαλαιαγορά δεν είναι αναπτυγμένη και μπορούμε να πούμε ότι βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της υποτυπώδους οργάνωσης και ανάπτυξης.

Αυτή η κατάσταση εμποδίζει σημαντικά την Κεντρική Τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος να ασκήσει την πολιτική της Ανοικτής Αγοράς, δηλ. να προβεί στην πώληση ή αγορά Κρατικών ομολογιών στο Χρηματιστήριο Αξιών, για τον έλεγχο και την ρύθμιση της συνολικής ποσότητας του χρήματος, που βρίσκεται σε κυκλοφορία στην οικονομία.

6.2.2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

Η Κεντρική Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να αυξάνει ή να μειώνει την ποσότητα του χρήματος που βρίσκεται σε κυκλοφορία, στην οικονομία με την αύξηση ή μείωση αντίστοιχα του ποσοστού των καταθέσεων όψεως που οι εμπορικές Τράπεζες υποχρεώνονται να διατηρούν σε μορφή μετρητών στα ταμεία τους ή σε καταθέσεις όψεως στην Κεντρική Τράπεζα.

Με την μείωση ή αύξηση του ποσοστού των διαθεσίμων, με δεδομένη την ποσότητα του νομισματικού χρήματος, η Κεντρική Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τελικά την γενική οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Αν η Κεντρική Τράπεζα θελήσει να περιορίσει την χρηματοδότηση της οικονομίας και συνεπώς την μείωση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, μπορεί να το πετύχει με την αύξηση των ποσοστών των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων, των εμπορικών Τραπεζών.

Αντίθετα αν η Κεντρική Τράπεζα επιθυμεί να αυξήσει την χρηματοδότηση της οικονομίας και συνεπώς να αυξήσει την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία έχει την δυνατότητα να το πετύχει, με την μείωση των ποσοστών των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων, των εμπορικών Τραπεζών.

-- Με ποίο ακριβώς τρόπο επενεργεί η αύξηση ή μείωση των ποσοστών των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων, ώστε να προκαλέσει αντίστοιχα μείωση ή αύξηση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία ;

Για να κατανοήσουμε την διαδικασία αυτή, θα αναφέρουμε τα παρακάτω παραδείγματα :

α) Αν η Κεντρική Τράπεζα επιθυμεί να μειώσει την ποσότητα του χρήματος στην οικονομία και το ποσοστό των υποχρεωτικών των ρευστών διαθεσίμων είναι Π.χ. 20% η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να πετύχει τη μείωση αυτή αν αυξήσει το ποσοστό των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών Π.χ. από 20% σε 25% .

Στην περίπτωση αυτή, αν υποθέσουμε ότι οι καταθέσεις όψεως στο εμπορικό τραπεζικό σύστημα ανέρχονται σε 50 δις δρχ. και ότι οι εμπορικές Τράπεζες διατηρούν ρευστά διαθέσιμα στα ταμεία τους ($50 \times 20\%$) 10 δισεκατομμύρια δρχ. πρέπει με την αύξηση του ποσοστού των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων από 20% σε 25% να αυξήσουν τα υποχρεωτικά ρευστά διαθέσιμα τους σε ($50 \times 25\%$) 12,5 δισεκατομμύρια δρχ.

Η αύξηση των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών από 10 δις δρχ. σε 12,5 δις δρχ. μπορεί να επιτευχθεί εάν οι εμπορικές Τράπεζες :

-- Περιορίσουν τις χορηγήσεις νέων δανείων

-- Ανακαλέσουν ορισμένα δάνεια

-- Δεν προβούν στην ανανέωση ορισμένων ληξιπρόθεσμων δανείων.

Τα παραπάνω μέτρα των εμπορικών Τραπεζών θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της χρηματοδότησης της οικονομίας και γενικά τη μείωση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία. Η μείωση αυτή θα είναι πολλαπλάσια από την αύξηση του ποσού των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων.

β) Αν η Κεντρική Τράπεζα επιθυμεί να αυξήσει την ποσότητα χρήματος στην οικονομία, μπορεί να πετύχει την αύξηση αυτή αν μειώσει το ποσοστό των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών τραπεζών Π.χ. από 20 % σε 15% .

Στην περίπτωση αυτή οι εμπορικές Τράπεζες στο πιο πάνω παράδειγμα μας θα διαπιστώσουν ότι έχουν (50% σε 20%) 10 δις δρχ. σε μορφή ρευστών διαθεσίμων στα ταμεία τους , ενώ είναι υποχρεωμένες να διατηρήσουν ρευστά διαθέσιμα μόνο (50 X 15 %) 7,5 δις δρχ. .

Οι εμπορικές Τράπεζες, τώρα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα πλεονάζοντα ρευστά διαθέσιμα (10 - 7.5) 2.5 δις δρχ. για τη χορήγηση δανείων στους πελάτες τους.

Με τον τρόπο αυτό η ποσότητα του χρήματός στην οικονομία θα αυξηθεί. Η αύξηση αυτή θα είναι πολλαπλάσια από τη μείωση του ποσού των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι ο κύριος σκοπός των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων που μπορεί να διατηρούνται στα ταμεία των εμπορικών Τραπεζών δεν είναι η κάλυψη (ασφάλεια) των καταθέσεων όψεως του κοινού στις εμπορικές Τράπεζες ,για να είναι σε θέση οι Τράπεζες αυτές να πληρώνουν τις καταθέσεις όψεως σε πρώτη ζήτηση.

Ο βασικότερος σκοπός τους είναι να παρέχουν τη δυνατότητα στην Κεντρική Τράπεζα να ελέγχει το σύνολο των καταθέσεων όψεως, το λογιστικό (Τραπεζικό) χρήμα που μπορεί να δημιουργήσουν οι εμπορικές Τράπεζες.

Συμπερασματικά με την επιβολή και μεταβολή των ποσοστών των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων, η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να ελέγχει και να ρυθμίζει τη χρηματοδότηση της οικονομίας καθώς και την προσφορά χρήματος στην οικονομία.

Α. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

Η πολιτική των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων είναι ένα ισχυρό όπλο που μπορεί να χρησιμοποιήσει Η Κεντρική Τράπεζα για τον έλεγχο και την ρύθμιση της πιστοδοτικής ικανότητας των εμπορικών Τραπεζών και επομένως της ποσότητας χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία.

Η πολιτική αυτή παρ'όλο ότι έχει μεγάλη αποτελεσματικότητα όσον αφορά το σκοπό που επιδιώκει, δηλαδή τη μείωση ή την αύξηση της ποσότητας χρήματος στην οικονομία δεν χρησιμοποιείται τόσο συχνά από την Κεντρική Τράπεζα διότι παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα, τα κυριότερα από τα οποία είναι τα εξής:

α) Η πολιτική των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων απαιτεί σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα για να φέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα δηλαδή τη μεταβολή της ποσότητας χρήματος στην οικονομία από τη στιγμή που η Κεντρική Τράπεζα αποφασίσει και γνωστοποιήσει την απόφαση της για την μεταβολή των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων μέχρις ότου οι εμπορικές Τράπεζες αναπροσαρμόσουν και τα ρευστά διαθέσιμα τους και χορήγηση των πιστώσεων (δανείων).

β) Η πολιτική αυτή επειδή εφαρμόζεται ενιαία για όλες τις εμπορικές Τράπεζες, χωρίς καμία διάκριση, δηλαδή χωρίς να λαμβάνει υπόψη της, τις συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες και ειδικές συνθήκες ρευστότητας και χρηματοδότησης κάθε μίας Τράπεζας έχει ως αποτέλεσμα να ευνοεί ορισμένες Τράπεζες και να καθιστά δυσμενέστερη τη θέση άλλων Τραπεζών.

γ) Η πολιτική των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων δημοσιεύεται στον τύπο και επομένως γίνεται γρήγορα γνωστή στο ευρύτερο κοινό, με αποτέλεσμα να μειώνεται η εμπιστοσύνη του κοινού στο εμπορικό τραπεζικό σύστημα.

Αυτό φυσικά έχει δυσμενείς επιπτώσεις στη χρηματοδότηση της οικονομίας και επομένως στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι ο κλονισμός της εμπιστοσύνης του ευρύτερου κοινού στο τραπεζικό σύστημα της χώρας που μέσω αυτού διοχετεύονται οι αποταμιεύσεις του στις παραγωγικές επενδύσεις έχει τις εξής συνέπειες :

- Μείωση των παραγωγικών επενδύσεων.
- Μείωση της παραγωγικότητας και της παραγωγής.
- Μείωση των κερδών ή αύξηση των ζημιών των επιχειρήσεων και μείωση του εισοδήματος των εργαζομένων.
- Μείωση των καταναλωτικών και παραγωγικών δαπανών.
- Μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας.

Γενικά ο κλονισμός της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα της χώρας μπορεί να ωθήσει την οικονομία στην κάμψη και ύφεση.

6.2.3. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΤΙΚΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Η Κεντρική Τράπεζα χρηματοδοτεί τις εμπορικές Τράπεζες με διάφορες μεθόδους. Η πιο συνηθισμένη μέθοδος χρηματοδότησης των εμπορικών Τραπεζών από την Κεντρική Τράπεζα είναι η πολιτική του προεξοφλητικού επιτοκίου.

Προεξοφλητικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο με το οποίο οι εμπορικές Τράπεζες μπορούν να δανειστούν χρήματα από την Κεντρική Τράπεζα προεξοφλώντας τις απαιτήσεις τους δηλ. γραμμάτια και συναλλαγματικές των πελατών τους.

Για να αντιληφθούμε καλύτερα πως λειτουργεί η διαδικασία αυτή θα αναφέρουμε ένα απλό παράδειγμα :

Ας υποθέσουμε ότι μία επιχείρηση πουλά εμπορεύματα και για την αξία των εμπορευμάτων αυτών αντί να πληρωθεί σε μετρητά πληρώνεται με γραμμάτια ή συναλλαγματικές που έχουν μια συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης.

Αν η επιχείρηση αυτή έχει ανάγκη μετρητών πριν την ημερομηνία λήξεως των γραμματίων και τών συναλλαγματικών μπορεί να αποκτήσει ρευστά διαθέσιμα γρηγορότερα προεξοφλώντας τα γραμμάτια αυτά στην εμπορική Τράπεζα με την οποία συνεργάζεται.

Έτσι οι εμπορικές Τράπεζες με την διαδικασία της προεξόφλησης έχουν στα ενεργητικά περιουσιακά στοιχεία τους, γραμμάτια και συναλλαγματικές των πελατών τους με διαφορετικές ημερομηνίες λήξης. Εάν τώρα, οι εμπορικές Τράπεζες επιθυμούν να αυξήσουν τα ρευστά διαθέσιμα τους, μπορεί να το κάνουν αναπροεξοφλώντας τα γραμμάτια ή τις συναλλαγματικές που έχουν στη διάθεση τους, στην Κεντρική Τράπεζα.

Η Κεντρική Τράπεζα κατά την αναπροεξόφληση των γραμματίων αυτών δεν δίνει όλο το ποσό το οποίο αναγράφεται στα γραμμάτια ή στις συναλλαγματικές αλλά πληρώνει ένα μικρότερο ποσό αφού πρώτα αφαιρέσει ένα ποσό που υπολογίζεται με ένα επιτόκιο, το οποίο ονομάζεται Προεξοφλητικό Επιτόκιο.

Η Κεντρική Τράπεζα στα πλαίσια άσκησης της πολιτικής του προεξοφλητικού επιτοκίου καθορίζει :

α) Το ύψος του προεξοφλητικού επιτοκίου με το οποίο η Κεντρική Τράπεζα, προεξοφλεί τα γραμμάτια και τις συναλλαγματικές που έχουν στα χέρια τους οι εμπορικές Τράπεζες.

β) Τις προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρώνουν τα γραμμάτια και οι συναλλαγματικές για να γίνουν δεκτά από την Κεντρική Τράπεζα.

γ) Το ανώτατο ποσό που μπορεί να γίνει δεκτό από την Κεντρική Τράπεζα σε γραμμάτια για προεξόφληση, για κάθε μια Τράπεζα ξεχωριστά.

Ας δούμε τώρα με ποίο τρόπο μια μεταβολή του προεξοφλητικού επιτοκίου μεταβάλλει την ποσότητα του χρήματος στην οικονομία.

Όταν η Κεντρική Τράπεζα επιθυμεί να μειώσει την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία μπορεί να αυξήσει το προεξοφλητικό επιτόκιο επομένως οι εμπορικές Τράπεζες γίνονται λιγότερο πρόθυμες να καταφύγουν στην Κεντρική Τράπεζα για χρηματοδότηση μέσω προεξόφλησης γραμματίων ή συναλλαγματικών.

Μια αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου οδηγεί πάντα και στην αύξηση των επιτοκίων των βραχυπρόθεσμων δανείων που χορηγούν οι εμπορικές Τράπεζες στις επιχειρήσεις - πελάτες της-, με συνέπεια να ακολουθήσει μια μείωση της ζήτησης των βραχυπρόθεσμων δανείων από τις επιχειρήσεις.

Τελικά μία αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου από την Κεντρική Τράπεζα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί η ποσότητα του χρήματος που διοχετεύεται στην οικονομία.

Αντίθετα όταν η Κεντρική Τράπεζα επιθυμεί να αυξήσει την ποσότητα του χρήματος μειώνει το προεξοφλητικό επιτόκιο.

Οι εμπορικές Τράπεζες τώρα με μεγαλύτερη προθυμία καταφεύγουν στην Κεντρική Τράπεζα για δανεισμό με την προεξόφληση των γραμματίων και των συναλλαγματικών των επιχειρήσεων - πελατών τους - .

Η μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου από την Κεντρική Τράπεζα συνήθως συνοδεύεται με μείωση των βραχυπρόθεσμων δανείων που χορηγούν οι εμπορικές Τράπεζες με συνέπεια να υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση δανείων από τις επιχειρήσεις και έτσι διοχετεύεται περισσότερο χρήμα στην οικονομία δηλ. έχουμε αύξηση της ποσότητας χρήματος στην οικονομία.

Όταν η Κεντρική Τράπεζα μεταβάλλει το προεξοφλητικό επιτόκιο συνήθως ακολουθούν και μεταβολές στην ευκολία με την οποία μπορούν να χορηγηθούν δάνεια.

Συμπερασματικά:

Μια ορισμένη μεταβολή, αύξηση ή μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου μπορεί να επιφέρει αντίστοιχη μεταβολή των δανείων της Κεντρικής Τράπεζας προς τις εμπορικές Τράπεζες.

Στην συνέχεια η μεταβολή των δανείων προς τις εμπορικές Τράπεζες έχει ως συνέπεια τη μεταβολή των ρευστών διαθεσίμων των τραπεζών αυτών με τελικό αποτέλεσμα τη μεταβολή της ποσότητας του χρήματος στην οικονομία.

Το μέγεθος της μεταβολής αυτής είναι πολλαπλάσιο από το μέγεθος της μεταβολής των δανείων της Κεντρικής Τράπεζας προς τις εμπορικές Τράπεζες και αυτό φυσικά εξαρτάται από το μέγεθος του πολλαπλασιαστή καταθέσεως ύψους ή τραπεζικό πολλαπλασιαστή.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Σύμφωνα με την πολιτική αυτή, οι καταθέσεις όψεως του Κράτους που διατηρεί στην Κεντρική Τράπεζα, δεν περιλαμβάνονται στον όρο του χρήματος με την στενή του έννοια, η οποία περιλαμβάνει μόνο το νομισματικό - κεντρικό χρήμα (επιτοκιστήρια και κέρματα) καθώς και τις καταθέσεις όψεως του εξωτραπεζικού κοινού στις εμπορικές Τράπεζες.

Οι καταθέσεις όψεως του κράτους στην Κεντρική Τράπεζα, οι οποίες αποτελούν κεντρικό χρήμα μπορεί να τις χρησιμοποιήσει η νομισματική αρχή, ως μέσο για την άσκηση νομισματικής πολιτικής της.

Συγκεκριμένα : Μπορεί να οριστεί ότι τα ρευστά διαθέσιμα του Κράτους πρέπει να τηρούνται υποχρεωτικά σε καταθέσεις όψεως στην Κεντρική Τράπεζα και ότι μόνο η έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας μπορεί να γίνει μετακίνηση τους στις εμπορικές Τράπεζες.

Μετακίνηση των καταθέσεων αυτών, από την Κεντρική Τράπεζα, στις εμπορικές Τράπεζες, σημαίνει αύξηση των ρευστών διαθέσιμων των εμπορικών Τραπεζών, ενώ αντίθετα, μετακίνηση των καταθέσεων αυτών από τις εμπορικές Τράπεζες στην Κεντρική Τράπεζα σημαίνει μείωση των ρευστών διαθέσιμων των εμπορικών Τραπεζών.

Όταν η νομισματική Αρχή επιθυμεί να αυξήσει τα ρευστά διαθέσιμα των εμπορικών Τραπεζών, μπορεί να δώσει την έγκριση της στο Κράτος για την μετακίνηση στις εμπορικές Τράπεζες, μέρους ή του συνόλου των Καταθέσεων όψεως που διατηρεί στην Κεντρική Τράπεζα.

Αυτό θα έχει ως άμεση συνέπεια την αύξηση των ρευστών διαθέσιμων των εμπορικών Τραπεζών με περαιτέρω συνέπεια την αναπροσαρμογή της σχέσης μεταξύ των ρευστών διαθέσιμων, των λοιπών στοιχείων αμέσου ρευστότητας (Π.χ. αποθέματα) και του μεγέθους των πιστώσεων προς το εξωτραπεζικό κοινό.

Έτσι πιθανόν θα έχουμε αύξηση του ρυθμού και της αξίας των χρεογράφων, μέσω της πολιτικής της Ανοικτής Αγοράς, πράγμα που σημαίνει διοχέτευση χρήματος στην οικονομία, όσο και την αύξηση των χορηγούμενων πιστώσεων από τις εμπορικές Τράπεζες στο εξωτραπεζικό κοινό, με πολλαπλασιαστική αύξηση των πιστώσεων αυτών, μέσω της πολλαπλασιαστικής διαδικασίας :

Καταθέσεις Όψεως - Χορήγηση Δανείων - Καταθέσεις Όψεως κτλ.

Αντίθετα, όταν η νομισματική Αρχή επιθυμεί να μειώσει τα ρευστά διαθέσιμα των εμπορικών Τραπεζών, τότε συνιστά στο Κράτος να μετακινήσει στην Κεντρική Τράπεζα, μέρος ή το σύνολο των καταθέσεων όψεως που τυχόν διατηρεί στις εμπορικές Τράπεζες.

Έτσι με την μετακίνηση αυτή, θα έχουμε άμεσα μείωση των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών και έμμεσα μείωση των στοιχείων αμέσου ρευστότητας (π.χ. χρηματόγραφα) καθώς και μείωση των χορηγούμενων πιστώσεων προς το ξωτραπεζικό κοινό, πιθανόν και ανάκληση δανείων αν αυτό είναι δυνατό και συνεπώς θα έχουμε συστατική πολλαπλασιαστική διαδικασία.

Όπως καταλαβαίνουμε το μέτρο αυτό, δηλαδή, η πολιτική των δημοσίων καταθέσεων είναι πολύ δραστικότερη σε σύγκρισή με τις άλλες, πολιτικές και συγκεκριμένα της πολιτικής Ανοικτής Αγοράς, της πολιτικής του Προεξοφλητικού Πιστοκίου.

Αυτό συμβαίνει διότι, η πολιτική των δημοσίων καταθέσεων, όπως και η πολιτική των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων, ασκεί άμεσα ακαριαία επίδραση στο μέγεθος των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών, ενώ οι άλλες πολιτικές που αναφέραμε πιο πάνω ασκούν επίδραση μέσω της συμπεριφοράς των εμπορικών Τραπεζών, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με ορισμένες συνθήκες και προϋποθέσεις.

ΜΕΣΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η οικονομική πολιτική στη χώρα μας ασκείται κυρίως με την δημοσιονομική, εισοδηματική και νομισματική πολιτική. Η εισοδηματική και η εισοδηματική πολιτική επιβλέπουν στον επηρεασμό και έλεγχο του διαθέσιμου εισοδήματος και αμέσου αυτού στον επηρεασμό και έλεγχο της συνολικής ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Ενώ η νομισματική πολιτική αποβλέπει στη ρύθμιση και τον έλεγχο της συνολικής ποσότητας προσφοράς χρήματος στην οικονομία και συνεπώς στη ρύθμιση και τον έλεγχο της χρηματοδότησης της οικονομίας.

Η δημοσιονομική και εισοδηματική πολιτική είναι οι κύριες πολιτικές με τις οποίες η Κυβέρνηση εφαρμόζει την γενικότερη οικονομική πολιτική της.

Ενώ η νομισματική πολιτική συμβάλλει στην επίτευξη της γενικότερης οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης και γι' αυτό το λόγο η χάραξη της νομισματικής πολιτικής γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρεμποδίζει αλλά και διευκολύνει την επίτευξη των στόχων της δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

6.3 ΜΕΤΡΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Με τον όρο «Μέτρα Δημοσιονομικής Πολιτικής» εννοούμε τα μέτρα εκείνα που λαμβάνονται για να επιφέρουν μεταβολές στις δημόσιες δαπάνες, στα δημόσια έσοδα, στις απαιτήσεις και υποχρεώσεις του Δημοσίου από δάνεια, με τελικό σκοπό την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

Σημειώνουμε, ότι μερικά από τα δημοσιονομικά μέτρα, δεν επηρεάζουν κατά άμεσο τρόπο τα χρηματοοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, αλλά αποτελούν μεταβολές των «καθαρών» δημοσιονομικών μεγεθών.

Τέτοιου είδους μέτρα είναι τα εξής:

- Η μείωση των δημοσίων δαπανών με ισόποση μείωση των τακτικών δημοσίων εσόδων.
- Η αύξηση των δημοσίων δαπανών με ισόποση αύξηση των τακτικών εσόδων
- Η αποκατάσταση μεταξύ δημοσίων δαπανών ή
- Η αποκατάσταση μεταξύ δημοσίων τακτικών εσόδων.

Με την επιβολή των μέτρων αυτών δεν επέρχεται καμία μεταβολή στο συνολικό μέγεθος των δαπανών ή των εσόδων αντίστοιχα. Αντίθετα, ορισμένα δημοσιονομικά μέτρα επηρεάζουν και τα χρηματοοικονομικά μεγέθη της οικονομίας.

6.4 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η διαμόρφωση των δημοσίων δαπανών και εσόδων μπορεί να γίνει κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προκύψει έλλειμμα στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η κάλυψη του ελλείμματος αυτού πρέπει να γίνει ως εξής :

α) Με την « χρησιμοποίηση - ενεργοποίηση » του χρήματος του Δημοσίου που βρίσκεται στην Κεντρική Τράπεζα, σε καταθέσεις όψεως. Για να καλύψει το έλλειμμα του Δημοσίου Προϋπολογισμού, το Δημόσιο βρίσκεται στην ανάγκη να χρησιμοποιήσει τα χρήματα που έχει στην Κεντρική Τράπεζα, σε καταθέσεις όψεως και τα οποία προέρχονται από πλεονάζοντα χρήματα των προηγούμενων χρόνων.

Στην περίπτωση αυτή, έχουμε ουσιαστικά δημιουργία νέου χρήματος και ως εκ τούτου, πρέπει να αναμένεται με αμετάβλητους τους άλλους παράγοντες, αύξηση της χρηματοδότησης της οικονομίας, αύξηση των επενδύσεων, αύξηση της κατανάλωσης και ζήτησης αγαθών κ.τ.λ.

β) Με δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα. Και στην περίπτωση αυτή υπάρχει δημιουργία νέου χρήματος. Αν το Δημόσιο δανεισθεί από την Κεντρική Τράπεζα, με έκδοση κρατικών ομολογιών, τότε πρέπει να εξετασθεί , πώς η Κεντρική Τράπεζα θα χρησιμοποιήσει τις ομολογίες αυτές.

Αν η Κεντρική Τράπεζα διαθέσει τις ομολογίες αυτές στις εμπορικές Τράπεζες, καθώς και στις άλλες μονάδες της οικονομίας (Π.χ. στα πλαίσια άσκησης Περιοριστικής νομισματικής πολιτικής μέσω της πολιτικής της Ανοικτής Αγοράς), τότε το νέο χρήμα που δημιουργήθηκε αρχικά στο Δημόσιο επανέρχεται στην Κεντρική Τράπεζα και κατά συνέπεια πρέπει να αναμένεται εξουδετέρωση των επεκτατικών τάσεων, εάν ήδη έχουν αρχίσει.

γ) Με δανεισμό από τις εμπορικές Τράπεζες.

Η αγορά ομολογιών από τις εμπορικές Τράπεζες έχει ως άμεση συνέπεια τη μείωση των ρευστών διαθέσιμων των Τραπεζών αυτών. Συνεπώς θα έχουμε και περιορισμό των δυνατοτήτων χορήγησης πιστώσεως των εμπορικών Τραπεζών στο εξωτραπεζικό κοινό (επιχειρήσεις και καταναλωτές).

Η αύξηση της προσφοράς κρατικών ομολογιών στην αντίστοιχη αγορά οδηγεί, με σταθερούς, τους άλλους παράγοντες, στη μείωση της τιμής των ομολογιών, που σημαίνει αύξηση των ομολογιών (δηλ. αύξηση του πραγματικού

επιτοκίου). Η αύξηση των επιτοκίων στην κεφαλαιαγορά δεν αφήνει όμως ανεπηρέαστα τα επιτόκια των αγορών χρήματος.

Πράγματι, ο περιορισμός των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών οδηγεί στην αύξηση των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς χρήματος και συνεπώς στην αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων.

δ) Με απευθείας δανεισμό από το εξωτερικό.

Αυτό δεν έχει ως άμεση συνέπεια την εισροή συναλλάγματος και υπό καθεστώς σταθερών τιμών συναλλάγματος, την αύξηση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, δηλ. στην περίπτωση αυτή τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με εκείνα που αναφέραμε στην περίπτωση β' παραπάνω. Υπό καθεστώς όμως ελευθέρως κυμαινόμενων τιμών συναλλάγματος, δεν μπορεί να αναμένουμε αύξηση της ποσότητας προσφοράς χρήματος στην οικονομία.

ε) Με απευθείας δανεισμό από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Δηλαδή από τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις - εκτός από τα πιστωτικά ιδρύματα. Στην περίπτωση αυτή θα έχουμε άμεση μείωση των ρευστών διαθεσίμων του εξωτραπεζικού τομέα, η οποία αρχικά οδηγεί στην αύξηση των επιτοκίων της εξωτραπεζικής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου.

Στην συνέχεια, λόγω της τάσης που δημιουργείται στην αναδιάρθρωση των χαρτοφυλακίων του εξωτραπεζικού τομέα, θα έχουμε μια αύξηση των αναλήψεων - καταθέσεων εκ μέρους του κοινού από τις εμπορικές Τράπεζες. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την μείωση των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών Τραπεζών. Συνακολούθως θα σημειωθεί αύξηση των επιτοκίων χορήγησης πιστώσεων των εμπορικών Τραπεζών, καθώς επίσης και αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων.

Οι περιοριστικές αυτές τάσεις αναμένεται να εμφανιστούν και στην διατραπεζική αγορά χρήματος.

6.5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ - **ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ** **ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

Η διαμόρφωση των δημοσίων δαπανών και εσόδων μπορεί να γίνει κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προκύψει πλεόνασμα στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Το πλεόνασμα αυτό μπορεί να διατεθεί κατά τους παρακάτω τρόπους.

Συγκεκριμένα :

α) Μπορεί να χρησιμεύει για « αποταμίευση » ισόποσου ποσού όσο και το πλεόνασμα του Προϋπολογισμού με μορφή καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα.

Στην περίπτωση αυτή, έχουμε ουσιαστικά κατάργηση χρήματος στην οικονομία, συνεπώς, πρέπει να αναμένεται, με σταθερούς τους άλλους παράγοντες, μείωση της απασχόλησης των παραγωγικών πόρων της οικονομίας, μείωση των εισοδημάτων και της ζήτησης των αγαθών και υπηρεσιών.

β) Το πλεόνασμα του Κρατικού Προϋπολογισμού, μπορεί να διατεθεί για την εξόφληση των δανείων που πήρε το Δημόσιο από την Κεντρική Τράπεζα και στην περίπτωση αυτή πρόκειται ουσιαστικά για ένα τρόπο κατάργησης χρήματος για την οικονομία, δεδομένου ότι μία ποσότητα χρήματος επιστρέφεται από την οικονομία στην Κεντρική Τράπεζα. Επίσης πρέπει να αναμένονται συσταλτικές επιδράσεις της ρευστότητας της οικονομίας, καθώς και στην όλη δραστηριότητα της.

γ) Το πλεόνασμα του Κρατικού Προϋπολογισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το Κράτος για την επαναγορά των κρατικών ομολογιών, που είχε πωλήσει και βρίσκονται τώρα στα χέρια των εμπορικών Τραπεζών και του εξωτραπεζικού κοινού. Στην περίπτωση αυτή ισόποση ποσότητα χρήματος όσο είναι το Κρατικό πλεόνασμα, μετακινείται αμέσως από το λογαριασμό του Δημοσίου που τηρείται στην Κεντρική Τράπεζα, στους λογαριασμούς των εμπορικών Τραπεζών, που επίσης τηρούνται στην Κεντρική Τράπεζα. Συνεπώς η ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, δεν υφίσταται τελικά καμία μεταβολή. Εξάλλου, η εξόφληση του δημοσίου χρέους με την επαναγορά, από το Κράτος, κρατικών ομολογιών, έχει ως άμεση συνέπεια τη μείωση του αριθμού των κρατικών ομολογιών που βρίσκονται στην κυκλοφορία, στην οικονομία. Αυτό έχει σημασία, αν λάβουμε υπόψιν μας, ότι οι ομολογίες αυτές, αποτελούν, κατά κανόνα, αντικείμενα συναλλαγών για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής μέσω των συναλλαγών (πολιτικής) της Ανοικτής Αγοράς.

Πράγματι, η αγορά από το Κράτος, μεγάλου αριθμού κρατικών ομολογιών για την εξόφληση δανείων του, μπορεί να οδηγήσει στη σημαντική μείωση της προσφοράς των κρατικών ομολογιών, οι οποίες χρησιμεύουν στην οικονομία (από την Κεντρική Τράπεζα καθώς και από τις εμπορικές Τράπεζες και το εξωτραπεζικό κοινό). Για την ανεμπόδιστη άσκηση της πολιτικής της Ανοικτής Αγοράς.

δ) Το πλεόνασμα του Κρατικού Προϋπολογισμού, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξώφληση δανείων του Δημοσίου που έχει συνάψει στο εξωτερικό. Αυτό σημαίνει ότι υπό καθεστώς σταθερών τιμών συναλλάγματος, ισόποσο χρημάτων,όσο είναι το Κρατικό πλεονάσμα, επιστρέφει στην Κεντρική Τράπεζα, η οποία θέτει στην διάθεση του Δημοσίου, αντίστοιχο ποσό συναλλάγματος, με το οποίο το Κράτος ξαναγοράζει τις ομολογίες του, που είχε δώσει στο εξωτερικό για να πάρει το ποσό του δανείου. Υπό το καθεστώς ελευθέρων κυμαινόμενων τιμών συναλλάγματος, η επιπλέον ζήτηση συναλλάγματος από το Κράτος θα οδηγήσει σε ομαλές συνθήκες στην αύξηση της τιμής του συναλλάγματος, χωρίς όμως να σημειωθεί τελικά διαρροή χρήματος από την οικονομία στην Κεντρική Τράπεζα.

ε) Το πλεόνασμα του Κρατικού Προϋπολογισμού, μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει το Δημόσιο, για την χορήγηση δανείων στα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας ή σε άλλες μονάδες του εξωτραπεζικού τομέα. Και στην περίπτωση αυτή η συνολική ποσότητα χρήματος, που βρίσκεται σε κυκλοφορία στην οικονομία, δεν υφίσταται τελικά καμία μεταβολή.

Απλά, δημιουργούνται ανακατανεμητικές επιδράσεις, συνέπεια της απορρόφησης χρήματος από το Δημόσιο, αφενός λόγω του πλεονάσματος που προκύπτει και της νέας διοχέτευσης του χρήματος αυτού στην οικονομία υπό μορφή δανείων αφ' ετέρου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με τα μέχρι σήμερα στοιχεία που έχουμε για την πορεία του πληθωρισμού και την επίτευξη των στόχων του κριτηρίου σύγκλισης για τη σταθερότητα των τιμών και για την ένταξη της Ελληνικής Οικονομίας στην ΟΝΕ προκύπτει ότι η πολιτεία- κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει γενναίες αποφάσεις μείωσης των έμμεσων φόρων στη βενζίνη και τα Ι.Χ. και να προχωρήσει σε νέες μειώσεις των τιμολογίων της ΔΕΗ.

Διαφαίνεται ότι το δεύτερο εξάμηνο του χρόνου θα υπάρξουν αυξητικές πιέσεις στον τιμάριθμο εξαιτίας των γεγονότων στα Βαλκάνια, διότι θα έχουν εκλείψει οι ευνοϊκές επιπτώσεις που είχαν παρθεί πέρυσι το φθινόπωρο και ως εκ τούτου θα πρέπει να ληφθούν διαρθρωτικά μέτρα από τα Υπουργεία Οικονομικών και Ανάπτυξης .Κυρίως το Δεύτερο, το οποίο ,καλείται να ελέγξει την αγορά των οπωροκηπευτικών και να υλοποιήσει τις (συμφωνίες Κυρίων) στις οποίες στηρίχτηκε κατά ένα μεγάλο μέρος η αντιπληθωριστική πολιτική.

Σύμφωνα, με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας ο ΔΤΚ μειώθηκε τον Απρίλιο στο επίπεδο του 2.9 % (από 3.4% που ήταν τον Μάρτιο), αλλά σε μέσα επίπεδα εξακολουθεί να κινείται πάνω από το 4%. Όμως παρά τη μείωση αυτή κάτω από το φράγμα του 3%, το Απρίλιο ο Δείκτης επιβαρύνθηκε κατά 0.3 μονάδες από τις αυξήσεις των τιμών των καυσίμων και 0.1 μονάδες από την αύξηση των τιμών των κηπευτικών επισημαίνεται ότι στην αγορά των κηπευτικών η κατάσταση παραμένει ανεξέλεγκτη, ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί κανονικά με αποτέλεσμα οι τιμές να διαμορφώνονται από μια ομάδα χονδρέμπορων.

Αναφορικά με την εξέλιξη του πληθωρισμού, είναι χαρακτηριστική η δήλωση του προέδρου του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων κ. Στουρνάρα ότι < οι επιπτώσεις από τα καύσιμα είναι συμμετρικές σε όλη την Ευρώπη και έτσι το κριτήριο σύγκλισης θα διαμορφωθεί σε υψηλότερο σημείο από ότι φαινόταν, αλλά η αντιπληθωριστική προσπάθεια θα πρέπει να συνεχιστεί με την ίδια ένταση >.

Ενδεικτικά αναφέρεται η μεγάλη μείωση του πληθωρισμού τα τελευταία τρία χρόνια κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες (από 6.8% τον Ιανουάριο του 1997 στο 2.9% τον Απρίλιο του 1999), μείωση που οφείλεται στην αποκλιμάκωση των τιμών των καυσίμων και στον μερικό έλεγχο των ανατιμήσεων στα φρούτα και τα λαχανικά, με προεξάρχουσα τη ντομάτα.

Ο δομικός πληθωρισμός (ο ΔΤΚ χωρίς τα καύσιμα και τα οπωροκηπευτικά μειώθηκε κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα λιγότερο από τρεις ποσοστιαίες μονάδες (από 6.9 % στο 4.1 % τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους). Αυτό δείχνει, ότι ο πληθωρισμός στη Ελλάδα παραμένει σε υψηλά επίπεδα και, όπως τόνισε χαρακτηριστικά κορυφαίο στέλεχος της Κυβέρνησης < η λύση για να επιτύχουμε το κριτήριο σύγκλισης είναι να αγοράσουμε πληθωρισμό όπως έκαναν και οι άλλες Ευρωπαϊκές χώρες μειώνοντας τους έμμεσους φόρους >.

Παρακολουθώντας με προσοχή τα τεκμαινόμενα στο χώρο του πληθωρισμού διαπιστώνουμε ότι τα χρονικά περιθώρια για τη λήψη μέτρων τα οποία θα οδηγήσουν στη μείωση του πληθωρισμού στενεύουν, καθώς η Ελλάδα σε διάστημα οκτώ μηνών θα πρέπει να επιτύχει μείωση αυτού κατά δυο ολόκληρες μονάδες.

Για την ακρίβεια ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή, ο οποίος αναμένεται ότι μειώθηκε τον Απρίλιο στο 4.2%, σε μέσα επίπεδα, θα πρέπει να μειωθεί στο 2.1 % στο τέλος του έτους.

Στην περίπτωση κατά την οποία το κριτήριο σύγκλισης προσδιοριστεί με βάση το μέσο πληθωρισμό, των 11 χωρών της ζώνης του ΕΥΡΩ, τότε ο πληθωρισμός για την Ελλάδα θα πρέπει να μειωθεί κάτω από το 2.5 % σε μέσα επίπεδα.

Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να γίνουν οι αναγκαίες παρεμβάσεις που θα οδηγήσουν σε απότομη μείωση του πληθωρισμού για την επίτευξη των στόχων σύγκλισης. Κατά την άποψη μας τα πιο άμεσα και μεγαλύτερα αποτελέσματα μπορεί να επιφέρουν οι εξής κινήσεις:

- 1) Μείωση των ειδικών φόρων καταναλωτή στη βενζίνη και στα Ι.Χ. αυτοκίνητα.
- 2) Μείωση των τιμολογίων της ΔΕΗ και πάγωμα των τιμολογίων του ΟΤΕ, λόγω του γεγονότος ότι έχει εισαχθεί στο Χρηματιστήριο.

3) Μείωση του ειδικού φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης.
4) Ο περιορισμός των καταναλωτικών δανείων των Τραπεζών.

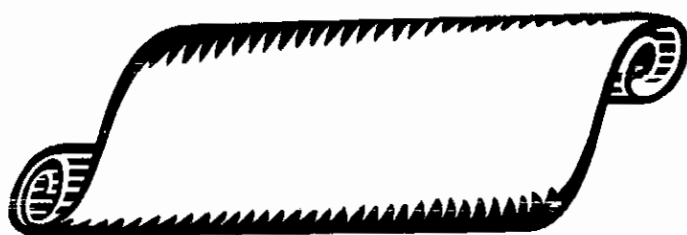
5) Έλεγχος των τιμών των νωπών προϊόντων (φρούτων, κηπευτικών, μοσχαρίσιου κρέατος) οι ανατιμήσεις των οποίων επηρεάζουν και τις τιμές των εστιατορίων.

Τέλος παράλληλα με την καθημερινή παρακολούθηση των τιμών είναι σημαντική και η προσφορά της Στατιστικής Υπηρεσίας που προχωρά στην έρευνα των οικογενειακών προϋπολογισμών, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί το καλοκαίρι, όπου αντίστοιχα έκανε το 1994 για το ποσοστό συμμετοχής των προϊόντων και των υπηρεσιών στο < καλάθι > του Δείκτη Τιμών καταναλωτή.

Προσπαθήσαμε να συγκεντρώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία από το ευρύ φάσμα του θέματος το οποίο ανάγεται στη γενικότερη θεματική ομάδα < πληθωρισμός > και ειδικότερά για τον τρόπο διαμόρφωσης του (Δείκτη Τιμών Καταναλωτή στην Ελλάδα) από το 1955 έως και σήμερα.

Καταβάλλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια να δώσουμε αντικειμενική ερμηνεία και διάσταση στις επιμέρους πτυχές που επεξεργαστήκαμε και πιστεύουμε ότι προσεγγίσαμε τον στόχο των ενεργειών μας, ευελπιστούντες ότι κατά τον ίδιο τρόπο θα κριθούμε και από τους αξιολογητές της εργασίας μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α!

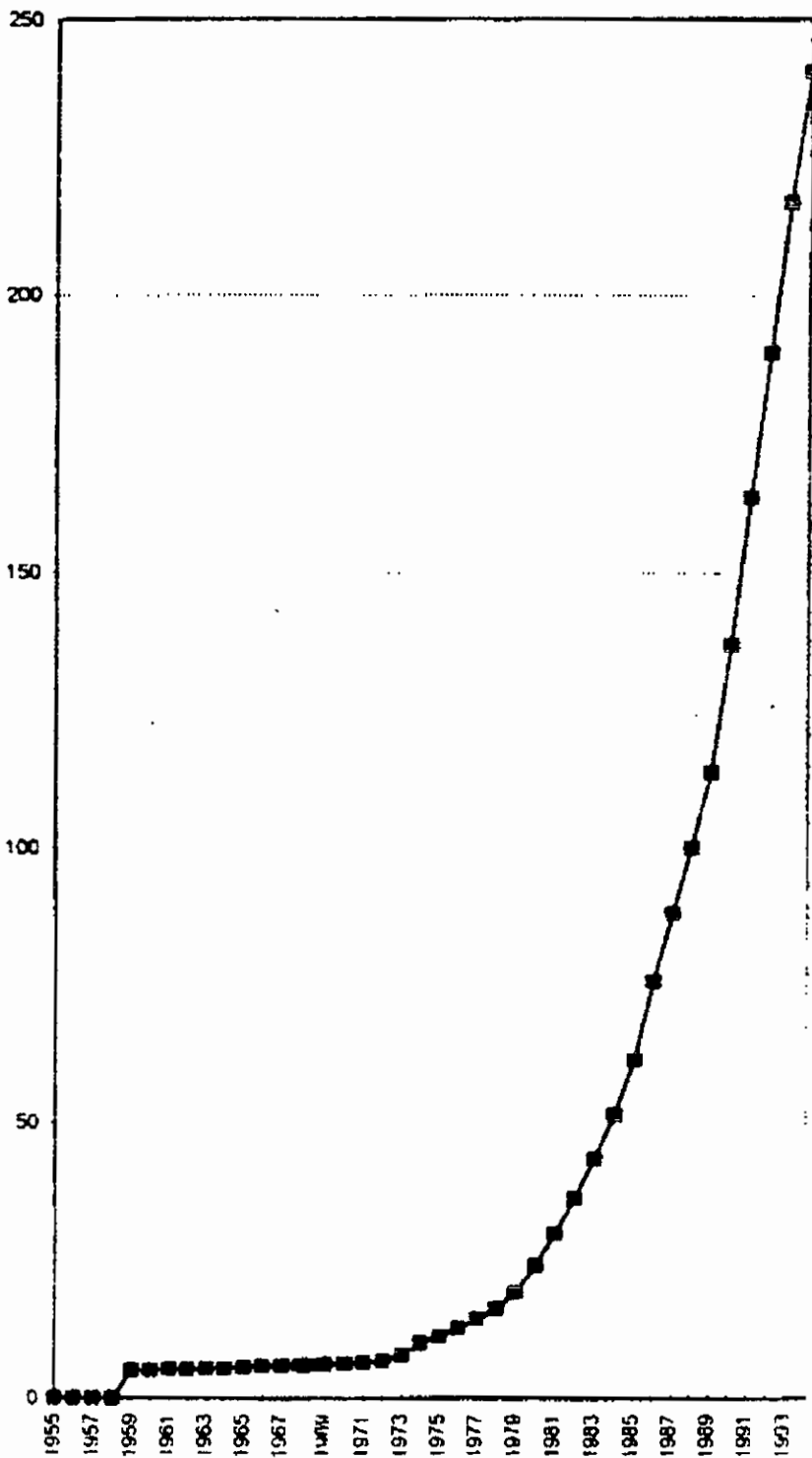
Εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Ινδικάζ Πορείας του Δ.Τ.Κ. από το 1955 έως το 1994 και Σύγκριση κάθε έτους με το προηγούμενο

Βάση: 1988: 100,0

Έτος	Δ.Τ.Κ.	Μετοβολή	Έτος	Δ.Τ.Κ.	Μετοβολή
1955			1975	11,3	13%
1956			1976	12,8	13,3%
1957			1977	14,4	12,5%
1958			1978	16,2	12,5%
1959	5,1		1979	19,3	19,1%
1960	5,1	0%	1980	24,0	24,4%
1961	5,3	3,9%	1981	29,9	24,6%
1962	5,2	-1,9%	1982	36,2	21,1%
1963	5,4	3,8%	1983	43,5	20,2%
1964	5,4	0%	1984	51,6	18,6%
1965	5,6	3,7%	1985	61,5	19,2%
1966	5,9	5,4%	1986	75,7	23,1%
1967	6,0	1,7%	1987	88,1	16,4%
1968	6,0	0%	1988	100,0	13,5%
1969	6,2	3,3%	1989	113,7	13,7%
1970	6,3	1,6%	1990	136,9	20,4%
1971	6,5	3,2%	1991	163,6	19,5%
1972	6,8	4,6%	1992	189,5	15,8%
1973	7,9	16,2%	1993	216,8	14,4%
1974	10,0	26,6%	1994	240,5	10,9%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΟΡΕΙΑΣ Δ.Τ.Κ. (από 1959 - 1994)

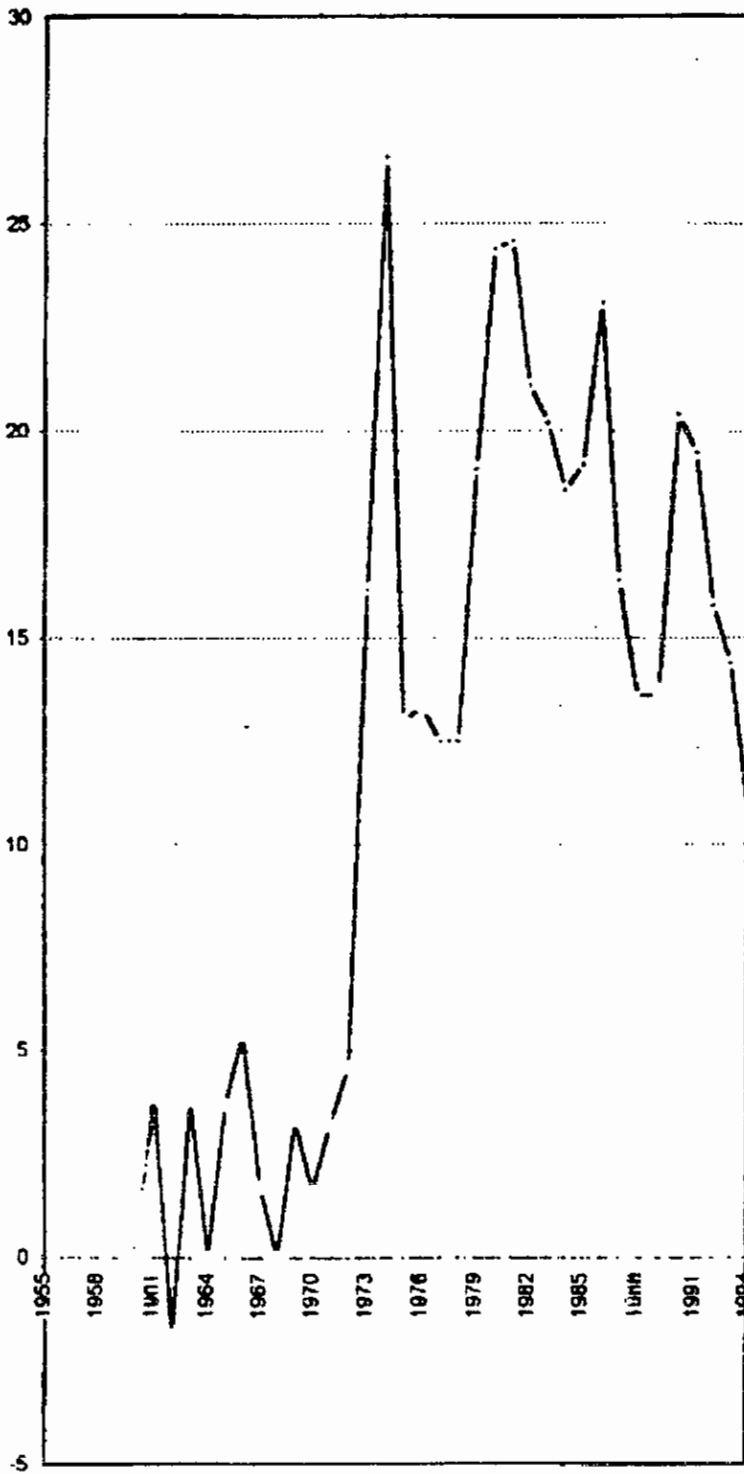
ΠΗΓΗ Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ
ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ Δ.Τ.Κ
ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ : (1994=100,0)

ΕΤΟΣ	Δ.Τ.Κ. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997
1959	2,122	1 δραχμή	60,12543623
1960	2,196	1 δραχμή	58,08344028
1961	2,180	1 δραχμή	58,52513945
1962	2,217	1 δραχμή	57,54060439
1963	2,246	1 δραχμή	56,79746006
1964	2,279	1 δραχμή	55,97131518
1965	2,391	1 δραχμή	53,35220685
1966	2,503	1 δραχμή	50,96725720
1967	2,470	1 δραχμή	51,65138146
1968	2,536	1 δραχμή	50,30101855
1969	2,590	1 δραχμή	49,25475736
1970	2,685	1 δραχμή	47,50651752
1971	2,764	1 δραχμή	46,15325840
1972	2,946	1 δραχμή	43,29707925
1973	3,850	1 δραχμή	33,13694656
1974	4,368	1 δραχμή	29,20704303
1975	5,051	1 δραχμή	25,25366969
1976	5,644	1 δραχμή	22,60221979
1977	6,365	1 δραχμή	20,04181208
1978	7,098	1 δραχμή	17,97094183
1979	8,855	1 δραχμή	14,40534551
1980	11,176	1 δραχμή	11,41424670
1981	13,691	1 δραχμή	9,317258883
1982	16,298	1 δραχμή	7,826723732
1983	19,583	1 δραχμή	6,513961153
1984	23,117	1 δραχμή	5,518121768
1985	28,855	1 δραχμή	4,420858361
1986	33,761	1 δραχμή	3,778418353
1987	39,083	1 δραχμή	3,263910322
1988	44,541	1 δραχμή	2,863903800
1989	51,155	1 δραχμή	2,493663820
1990	62,860	1 δραχμή	2,029310872
1991	74,186	1 δραχμή	1,719484124
1992	84,871	1 δραχμή	1,503020569
1993	95,068	1 δραχμή	1,341805707
1994	105,208	1 δραχμή	1,212477906
1995	113,542	1 δραχμή	1,123482258
1996	121,819	1 δραχμή	1,047146818
1997	127,562	1 δραχμή	1,000000000

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ (από το 1960 έως τον Απρίλιο
1995)

ΠΗΓΗ ΕΣΥ.Ε

ΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
 ΒΑΣΗ : 1994=100,0

	A	B
Σ	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΚΤΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΚΑΘΕ ΕΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΣΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΑΘΕ ΕΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ
0	3,5	1,7
1	-0,8	1,8
2	1,7	-0,3
3	1,5	3,0
4	1,5	0,9
5	4,9	3,0
6	4,7	4,9
7	-1,3	1,7
8	2,7	0,3
9	2,1	2,5
0	3,7	3,0
1	2,9	3,0
2	6,6	4,3
3	30,7	15,5
4	13,5	26,9
5	15,7	13,4
6	11,7	13,3
7	12,8	12,2
8	11,5	12,5
9	24,8	19,0
0	26,2	24,9
1	22,5	24,5
2	19,0	21,1
3	20,2	20,2
4	18,0	18,5
5	24,8	19,3
6	17,0	23,0
7	15,8	16,4
8	14,0	13,5
9	14,8	13,7
0	22,9	20,4
1	18,0	19,5
2	14,4	15,9
3	12,0	14,4
4	10,7	10,9
5	7,9	8,9
6	7,3	8,2
7	4,7	5,5

1.	ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	11,1%	8,6%	8,1%	8,9%	9,6%	11,0%	9,2%
2.	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ ΙΔΙΩΤΩΝ	33,1%	15,2%	40,0%	24,4%	20,5%	29,0%	21,0%
3.	M1 (α)	16,8%	10,6%	17,8%	14,5%	13,9%	18,5%	14,6%
4.	ΑΠΟΤΑΜΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ + ΠΡΩΦΕΙΜΙΑΣ) REPOS ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	15,2%	8,4%	9,0%	21,7%	19,0%	17,3%	15,2%
5.	ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ	7,2%	-6,9%	43,0%	4,5%	0,3%	3,7%	2,6%
6.	M3 (β)	56,8%	74,7%	-8,5%	-56,1%	-69,2%	-15,8%	1,5%
7.	ΤΙΤΛΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΕΝΑ ΕΤΟΣ	17,1%	12,9%	12,7%	6,9%	9,8%	14,6%	13,0%
8.	M4 (γ)	58,5%	29,7%	15,6%	29,0%	3,7%	-14,4%	-5,0%
9.	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ	23,8%	16,4%	13,3%	12,1%	8,1%	7,1%	9,2%
10.	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΡΑΧΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (δ)	18,4%	27,8%	14,6%	8,3%	8,7%	10,0%	12,0%
11.	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ε)	14,2%	5,4%	17,8%	17,5%	14,8%	15,6%	13,4%
12.	ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ (στ)	15,2%	10,9%	16,9%	14,9%	13,2%	14,2%	13,1%
13.	ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΕΝΤΟΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ 12ΜΗΝΩΝ	14,6%	9,7%	4,8%	18,2%	21,3%	17,3%	14,5%
14.	ΠΑΡΘΩΡΙΣΜΟΣ (Μέση Ετήσια Μεταβολή Δ.Τ.Κ.)	21,7%	21,3%	21,3%	19,2%	15,5%	13,0%	11,1%
15.		15,9%	14,4%	10,9%	8,9%	8,2%	5,7%	4,5%

(*) Προσωρινά στοιχεία

(**) Εκρήσεις Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών Εμπορικής Τράπεζας

(***) Προβλέψεις Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών Εμπορικής Τράπεζας

(α) M1 = Νομισματική Κυκλοφορία + Καταθέσεις Οψεως Ιδιωτών

(β) M3 = M1 + Καταθέσεις Ταμειτηρίου Ιδιωτών + Καταθέσεις Προθεσμίας Ιδιωτών + REPOS Ιδιωτών + Τραπεζικά Ομόλογα

(γ) M4 = M3 + Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου + Ομόλογα Δημοσίου διάρκειας ενός έτους.

(δ) Περιλαμβάνονται οι καταθέσεις δραχμών Ιδιωτών και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Οψεως, Ταμειτηρίου, Προθεσμίας, Δεσμευμένες. Δεν περιλαμβάνονται τα REPOS.

(ε) Περιλαμβάνονται οι καταθέσεις Ιδιωτών και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Οψεως, Ταμειτηρίου, Προθεσμίας, Δεσμευμένες, και οι Καταθέσεις σε Συνάλλαγμα. Δεν περιλαμβάνονται τα REPOS

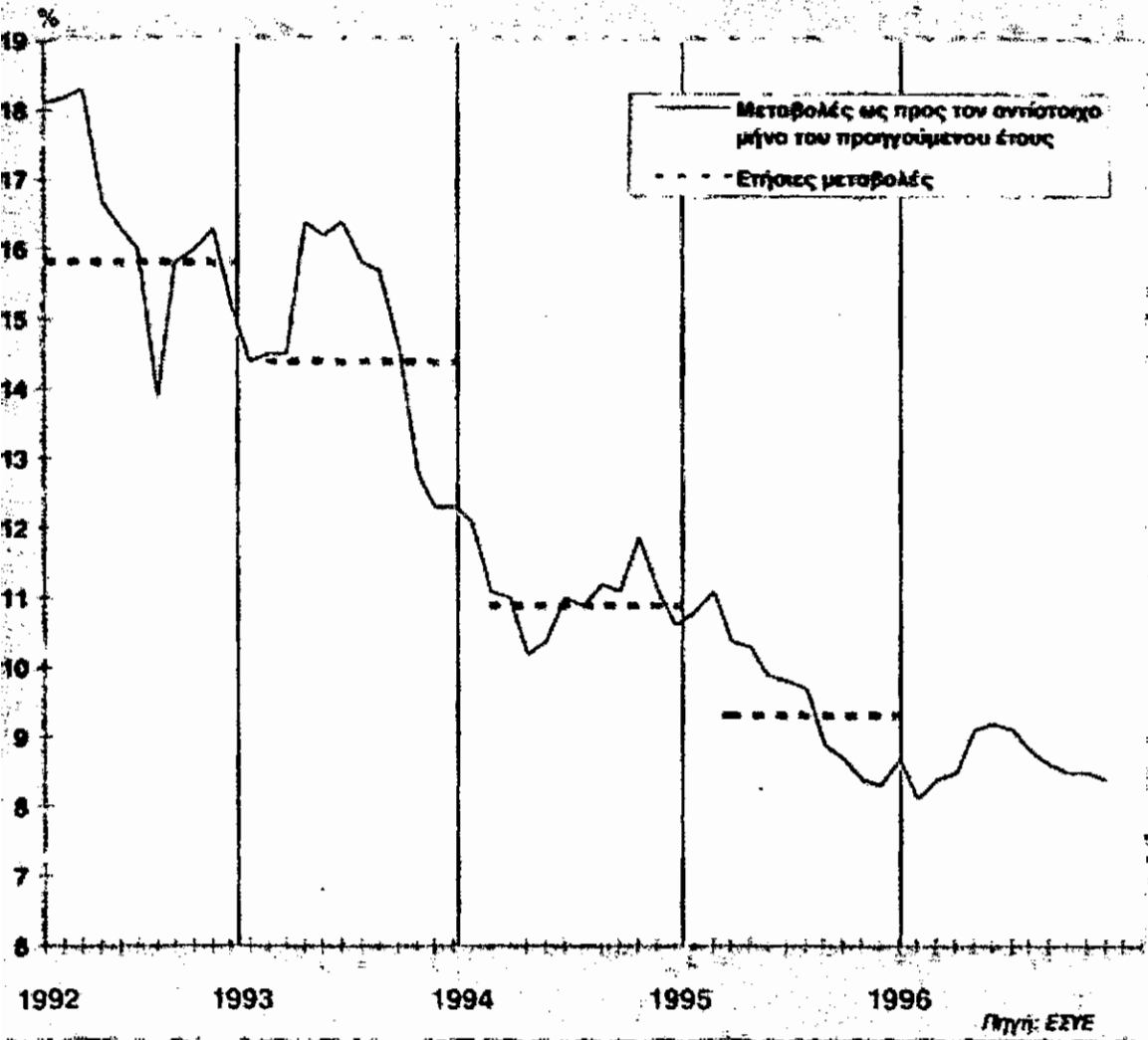
(στ) Έχουν αφαιρεθεί τα δάνεια που μετατράπηκαν σε ομολογίες του Δημοσίου. (Δάνεια Οικονομικής Εξυγίανσης)

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

	Ε Λ Λ Α Δ Α			Ε Ο Κ	
	Δ.Τ.Κ. μέσα επίπεδα	Δ.Τ.Κ. ετήσια βάση	Αποπλη- θωριστής Ι.Κ.	Δ.Τ.Κ.	Αποπλη- θωριστής Ι.Κ.
1980	24,8	26,1	22,0	13,7	12,9
1981	24,5	22,5	22,5	12,4	11,7
1982	20,9	19,1	20,7	10,9	10,4
1983	20,2	19,9	18,1	8,7	8,1
1984	18,5	18,1	17,9	7,3	6,9
1985	19,3	25,0	18,2	6,1	5,5
1986	23,0	16,9	22,3	3,7	3,3
1987	16,4	15,7	15,7	3,3	3,3
1988	13,3	14,0	14,2	3,6	3,5
1989	13,7	14,8	15,2	3,3	4,6
1990	20,4	22,8	19,7	3,6	4,3
1991	18,3	17,8	18,5	3,1	5,0
1992	15,3	14,4	15,7	4,3	4,7
1993	14,7	13,5	13,0	3,4	3,8

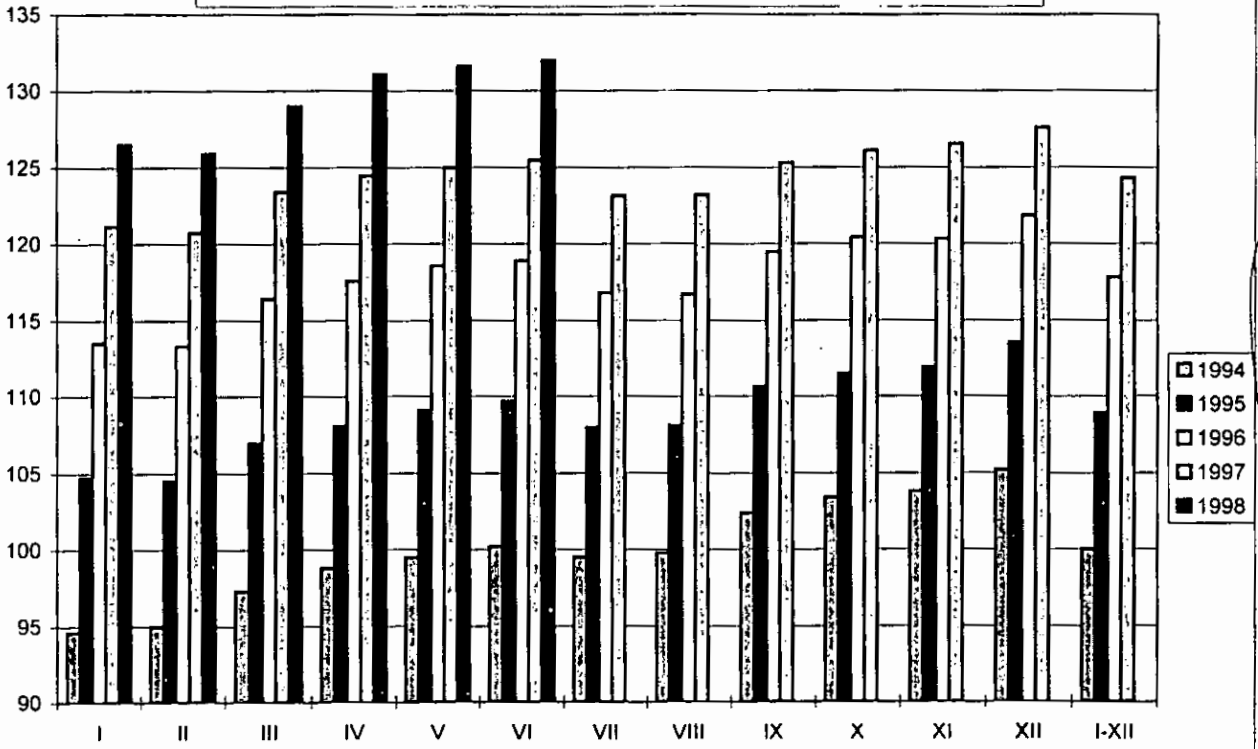
ΠΗΓΗ. Ε.Σ.Υ.Ε

Ποσοπαίς % μεταβολές του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή

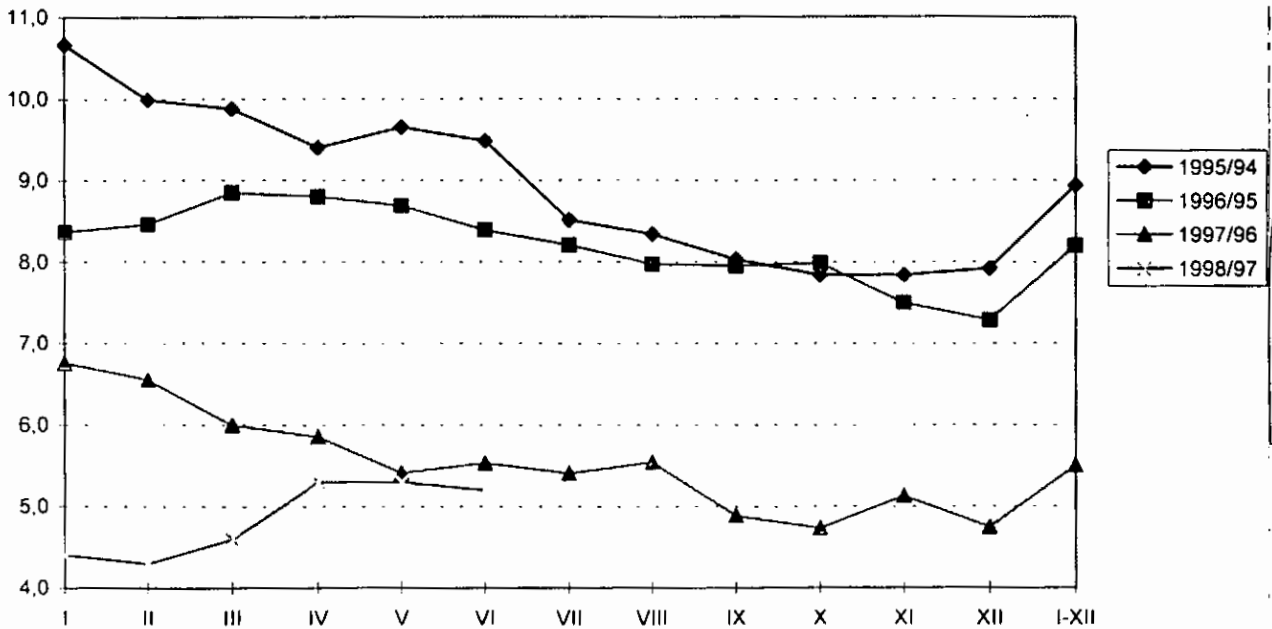

ΕΠΙΛΟΓΗ, Δεκέμβριος 1996

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ 1994-1998
(1994=100,0)

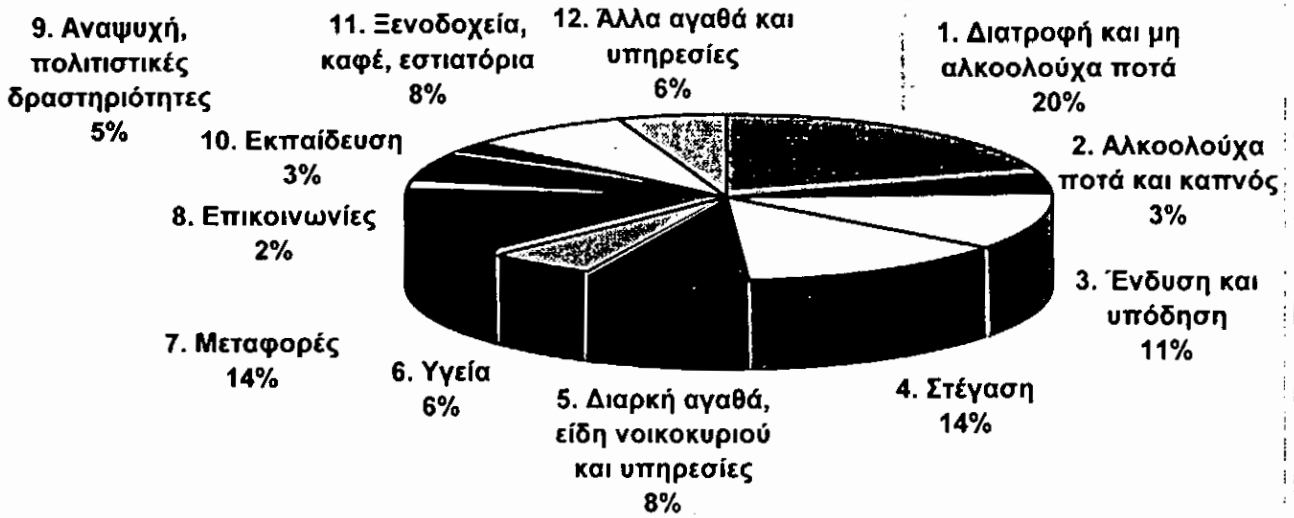

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1995-1998 (1994=100,0)

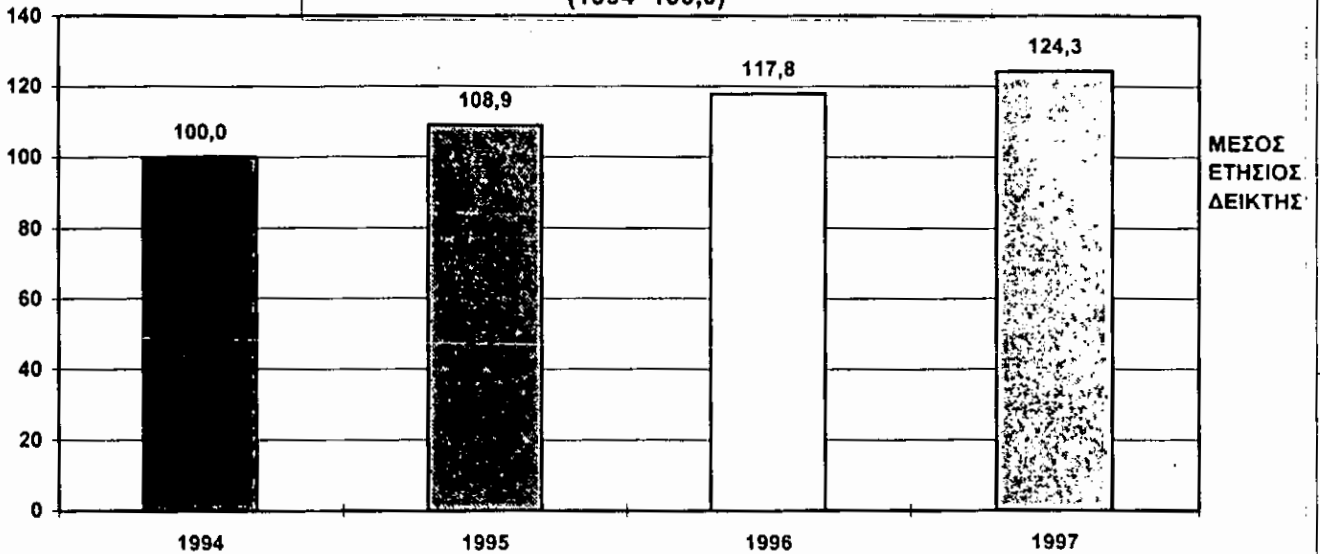

ΠΗΓΗ Ε.Σ.Υ.Ε.

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
(1994=100,0)**

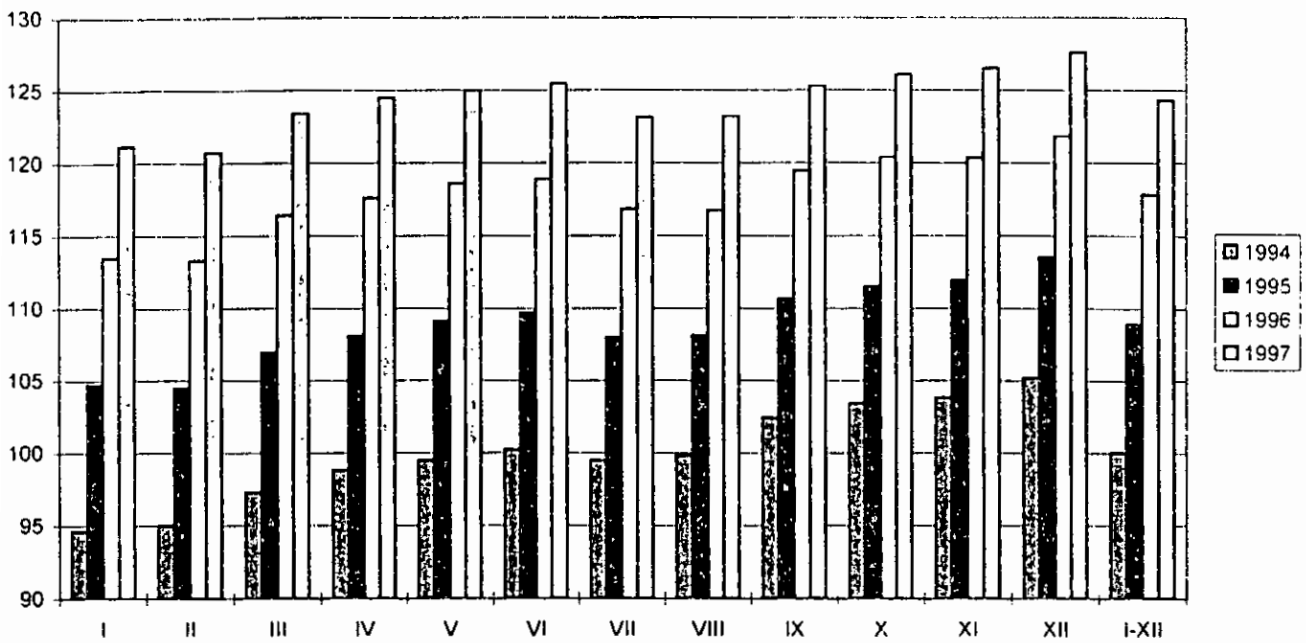

**ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ 1994 - 1997
(1994=100,0)**

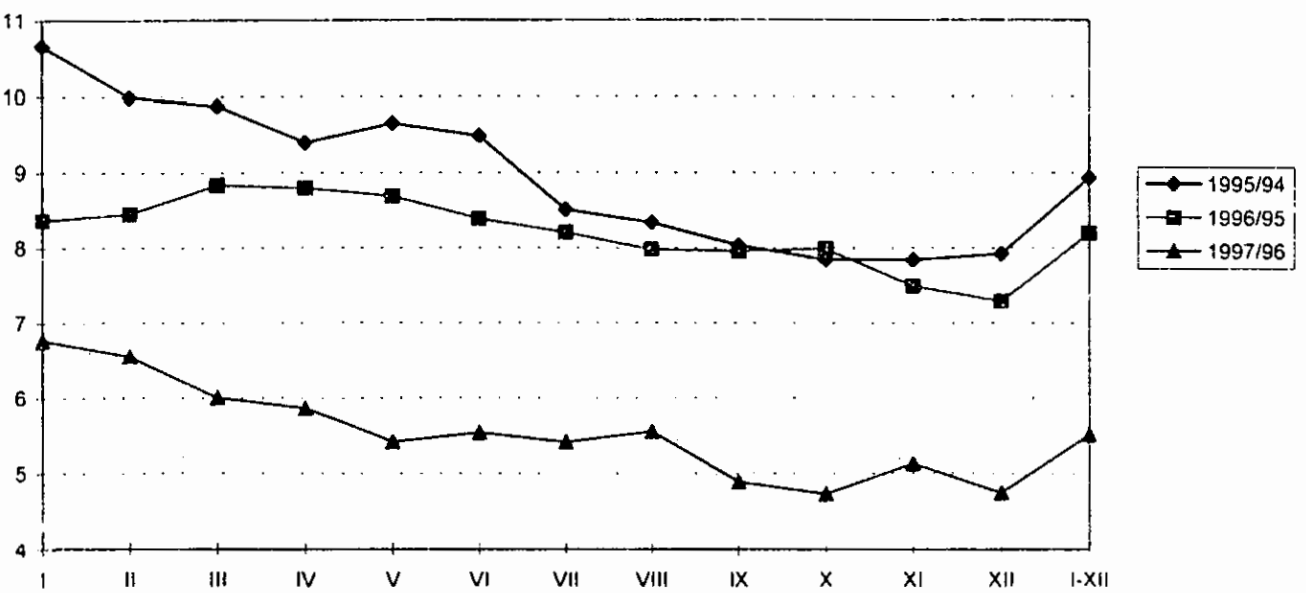

ΠΗΓΗ ΕΣ.Υ.Ε.

Μηνιαία εξέλιξη Γενικού Δείκτη Τιμών Καναλωτή κατά τα έτη 1994-1997
(1994=100,0)

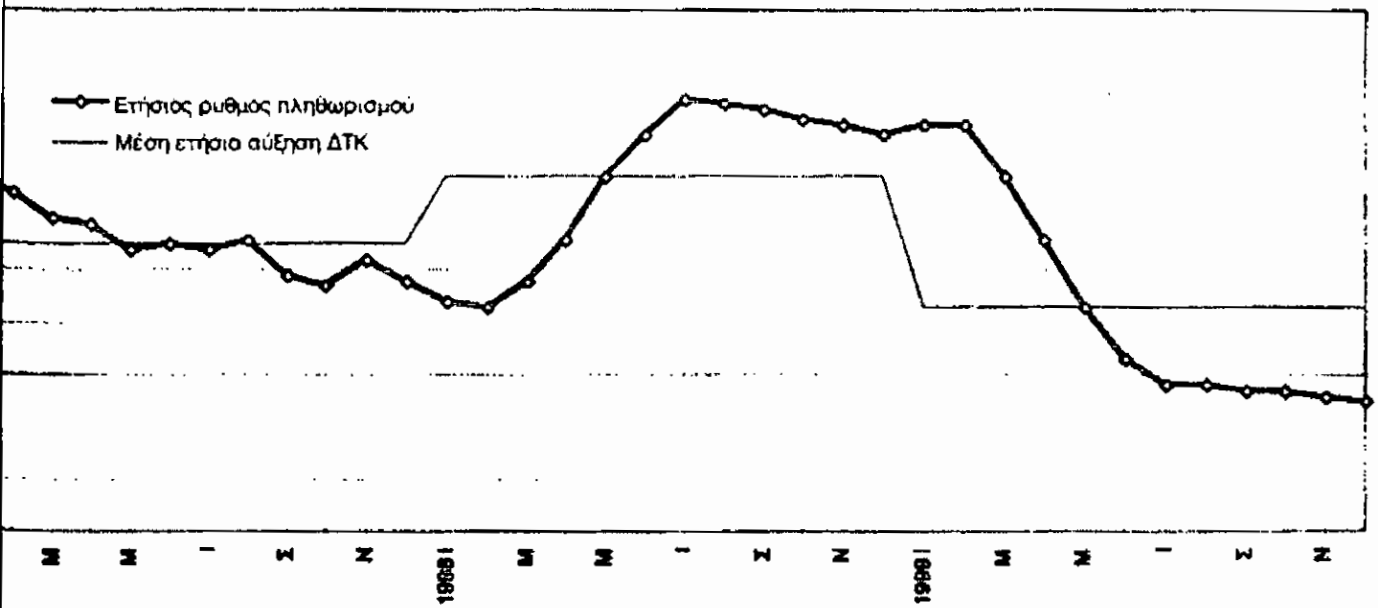

Εξέλιξη δωδεκάμηνης μεταβολής Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή
κατά μήνα, μεταξύ των ετών 1994-1997
(1994=100,0)

ΠΗΓΗ ΕΣΥΕ

**Πρόβλεψη για την εξέλιξη του ρυθμού πληθωρισμού μετά την υποτίμηση
(μεταβολές σε ποσοστά %)**

	Ο Ο Σ Α		ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ
	Δ.Τ.Κ.	Αποπληθωριστής Ι.Κ.	Δ.Τ.Κ.
1980	13,5	11,3	15,8
1981	10,8	9,4	14,1
1982	8,0	7,3	12,3
1983	5,6	5,8	12,6
1984	5,6	5,1	13,9
1985	4,9	4,5	10,1
1986	3,0	2,9	7,2
1987	3,6	3,3	9,0
1988	4,3	3,5	12,8
1989	5,4	4,5	16,3
1990	5,8	4,7	20,3
1991	5,2	4,7	12,2
1992	4,1	3,7	12,0
1993	3,3	3,2	10,0

ΠΗΓΗ Ε.Σ.Υ.Ε.

Η ΒΕΒΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1980-1991

ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ				ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΕΤΡΑΜΜΕΝΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ ΔΥΝ.	ΕΝΕΡΓΟΙ ΑΠΑΙΣΧ.	ΑΝΕΡΓΟΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ %	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ %	ΜΙΣΘΩΤΗ ΑΓΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ %	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ %
2.274,3	2.210,7	63,5	2,79	1.551,1		37,2	2,4
3.677,8	3.529,3	148,5	4,00	1.576,5		42,5	2,7
3.717,7	3.501,8	215,9	5,80	1.590,1		50,6	3,2
3.841,8	3.540,1	301,7	7,85	1.630,9		61,6	3,8
3.867,9	3.552,9	315,0	8,14	1.675,5		71,2	4,2
3.892,5	3.588,6	303,9	7,81	1.736,3		89,0	5,1
3.887,8	3.600,9	286,9	7,38	1.804,9		110,5	6,1
3.883,6	3.597,4	296,2	7,37	1.854,4		117,9	6,4
3.960,8	3.657,4	303,4	7,56	1.803,5		115,3	6,4
3.966,9	3.670,9	296,0	7,46	2.060,7 Ε.Δ		133,9	6,5
3.999,9	3.719,1	280,8	7,02	2.067,4 Ε.Δ		144,1	6,5
3.935,5	3.632,4	301,1	7,7	2.190,2* Ε.Δ		175,2*	7,3*
4.034,3*	3.624,5	349,8	8,67	2.245,1* Ε.Δ		184,7*	7,6*
4.053,2*	3.656,2	397,0	9,79	2.285,9* Ε.Δ		175,9*	7,1*

σημ : Η διαφορά των % ανεργίας από το 1981 - 1985, οφείλεται στο ότι μέχρι το 1985 που εφαρμόστηκε η νέα Νομοθεσία Προστασίας της Ανεργίας (ΣΣΠΑ) καλύπτετο από τον ΟΑΕΔ μόνο το 40%, ενώ έκτοτε καλύπτεται το 55% περίπου.

* Προσωρινά στοιχεία

Ε.Δ = Εργατικό Δυναμικό

ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1989

Σε χιλιάδες

Ομάδες ηλικιών και φύλο	Σύνολο	Λόγος που ζητούν εργασία:				
		Υπάρχει κίνδυνος να χάσει αυτή που έχει	Η εργασία που έχει είναι μεταβατική	Θέλει και καλύτερη εργασία	Επιθυμεί καλύτερες συνθήκες εργασίας	Άλλοι λόγοι
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ						
Και των δύο φύλων	126,0	29,0	16,7	5,9	66,5	8,0
14 ετών	0,3	—	0,1	—	0,2	—
15 - 19 >	9,2	1,6	1,0	0,1	6,1	0,4
20 - 24 >	34,2	6,3	4,2	0,4	21,8	1,6
25 - 29 >	31,2	7,1	4,3	1,0	16,8	2,0
30 - 44 >	38,4	9,6	4,3	3,0	18,4	3,0
45 - 64 >	12,5	4,2	9,9	1,2	3,3	0,9
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—
Αρρένες	80,6	18,6	11,8	3,9	40,7	5,5
14 ετών	0,2	—	—	—	0,2	—
15 - 19 >	4,4	0,8	0,6	0,1	2,7	0,1
20 - 24 >	20,6	3,2	2,6	0,3	13,4	1,1
25 - 29 >	20,6	4,6	3,1	0,5	11,0	1,3
30 - 44 >	25,6	6,8	3,3	2,0	11,4	2,1
45 - 64 >	9,1	3,2	2,2	1,0	2,1	0,7
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—
Θήλειες	45,4	10,4	4,8	1,9	25,8	2,4
14 ετών	0,1	—	0,1	—	—	—
15 - 19 >	4,8	0,8	0,3	—	3,4	0,3
20 - 24 >	13,6	3,1	1,6	0,1	8,4	0,5
25 - 29 >	10,6	2,5	1,2	0,6	5,8	0,6
30 - 44 >	12,7	2,8	1,0	1,0	7,0	0,9
45 - 64 >	3,4	1,0	0,7	0,3	1,2	0,2
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—
ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ						
Και των δύο φύλων	87,6	21,1	11,4	3,8	45,0	6,3
14 ετών	0,1	—	0,1	—	0,1	—
15 - 19 >	4,6	1,0	0,6	—	2,8	0,2
20 - 24 >	22,9	4,9	2,5	0,2	14,2	1,2
25 - 29 >	22,7	4,9	3,3	0,8	12,1	1,7
30 - 44 >	27,8	7,0	2,8	2,0	13,3	2,7
45 - 64 >	9,2	3,2	2,1	0,8	2,5	0,6
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—
Αρρένες	51,4	12,1	7,5	2,6	24,9	4,2
14 ετών	0,1	—	—	—	0,1	—
15 - 19 >	1,7	0,2	0,4	—	1,0	0,1
20 - 24 >	11,8	2,1	1,5	0,2	7,3	0,7
25 - 29 >	13,6	2,9	2,1	0,4	7,1	1,1
30 - 44 >	17,9	4,7	1,9	1,5	7,9	1,9
45 - 64 >	6,2	2,2	1,5	0,5	1,5	0,5
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—
Θήλειες	36,2	8,9	3,9	1,2	20,0	2,1
14 ετών	0,1	—	0,1	—	—	—
15 - 19 >	2,8	0,8	0,2	—	1,7	0,1
20 - 24 >	11,1	2,7	1,0	—	6,9	0,5
25 - 29 >	9,1	2,1	1,1	0,4	4,9	0,6
30 - 44 >	9,9	2,3	0,9	0,5	5,4	0,8
45 - 64 >	3,0	1,0	0,6	0,3	1,1	0,1
65 και άνω	0,1	0,1	—	—	—	—

ΠΗΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

1. Εκθέσεις της Τράπεζας Ελλάδος για την Ελληνική Οικονομία από το 1972 έως το 1975
2. Ετήσια στατιστικά δελτία ΕΣΥΕ για την περίοδο 1972-1975 Αθήνα
3. ΙΟΒΕ. Πληθωρισμός και φόρος εισοδήματος. Αθήνα 1980.
4. Σύγχρονη εκδοτική. Χρήμα- Πίστη -Τράπεζες. Δρ Πετ. Α. Κιόχου και Δρ Γεωρ. Παπανικολάου. Αθήνα 1990
5. Οικονομικός Ταχυδρόμος, Φύλλο 3 , 1986. άρθρο « Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του» του Δημοσθένη Αλεξίου.
6. Εφημερίδα ΝΕΑ ένθετο τεύχος 6.5.98
7. Εφημερίδα EXPRESS 15.6.98, Άρθρο « Η πορεία του πληθωρισμού τα επόμενα χρόνια »
8. Εφημερίδα ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ. Άρθρο « Η διαχρονική εξέλιξη του πληθωρισμού στην Ελλάδα », 29.3.89
9. Πληθωρισμός πώς και γιατί. JACQUES LECALION μετάφραση Αγγελική Κορονάκη. Αθήνα 1979- 1980
10. Πληθωρισμός και εισαγωγικά μαθηματικά Θανάσης Καλαφάτης , Αθήνα 1978.
11. Εκθέσεις του Διοικητού της Τράπεζας Ελλάδος 1955- 1994
12. Οικονομικός Ταχυδρόμος. Ειδικό Τεύχος Δεκεμβρίου 1998.
13. Θεωρία ανεργίας και πληθωρισμού. Π. Κορλίρα . Αθήνα 1979.
14. Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ 30.12.1998
15. ΕΠΙΛΟΓΗ. Δεκέμβριος 1996
16. ΕΠΙΛΟΓΗ. Νοέμβριος 1987
17. ΕΠΙΛΟΓΗ. Μάρτιος 1985